

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

Patricija Fidel

**Pomoč in podpora staršem v postopku razveze
zakonske zveze na centru za socialno delo**

Diplomsko delo

Mentorica: doc. dr. Liljana Rihter

Ljubljana, 2020

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Patricija Fidel

**Pomoč in podpora staršem v postopku razveze
zakonske zveze na centru za socialno delo**

Diplomsko delo

Mentorica: doc. dr. Liljana Rihter

Ljubljana, 2020

Zahvala

Zahvalila bi se mentorici za njeno pomoč pri pisanju in popravljanju diplomskega dela. Zahvaljujem se tudi vsem intervjuvancem, ki so si vzeli čas in s tem pripomogli k nastanku dela. Zahvala iz srca gre tudi mojemu očetu, ki me je bodril in vseskozi podpiral ter mi, med drugimi, pomagal pri iskanju oseb, ki so bile pripravljene sodelovati v raziskavi. Hvala vsej družini za spodbudne besede ter konkretno pomoč pri nastajanju izdelka. Hvaležna sem vsakemu posamezniku, ki mi je kakorkoli priskočil na pomoč pri nastajanju diplomskega dela.

Povzetek in ključne besede

Povzetek: Za temo diplomskega dela sem si izbrala temo Pomoč in podpora staršem v postopku razveze zakonske zveze na centru za socialno delo. Razveza pusti zelo velik pečat na celotno družino. Vsak posameznik se tekom razveze preoblikuje, si išče podporo in uteho. Proces pomoči na CSD se zgodi v okviru svetovalnega pogovora. Zakonci, ki se razvezujejo in imajo v skrbi mladoletne otroke, morajo obvezno, preden se razvežejo, na center za socialno delo. Največji cilj svetovalnega pogovora je doseči sporazum o varstvu in vzgoji skupnih otrok. Zelo pomembno je, da sta slišana oba zakonca ter tudi glas otroka. Pogovarjajo se tudi o drugih stvareh, kot so preživnina ter stiki z otrokom. Pa tudi o odnosu, ki ga imata zakonca med seboj oziroma ga bosta imela pri sledečem starševanju. V diplomskem delu se posvečam procesu, ki steče na CSD ter odnosu, ki ga imata zakonca skozi proces ter tudi po razvezi. Manjši poudarek dam tudi na otroka, ni pa to osrednja tematika. S kvalitativno raziskavo na priložnostnem vzorcu osmih oseb sem ugotovila, da se zakonca, ki se razvežeta sporazumno oziroma imata že od prej dokaj stabilen odnos, bolje razumeta tudi skozi celoten proces in nato tudi po razvezi uspeta ohraniti solidne stike. Pri zelo nerazrešenih odnosih se zalomi tudi pri nadaljnjem starševanju, ki se je kazalo v tem, da starša nista bila zmožna zgraditi dobrega odnosa. Intervjuvani so govorili tudi o širjenju socialne mreže, ki je zelo pomemben sestavni del procesa razveze. Pokazalo se je, da so jo vsi poskušali čim bolj razširiti. Opazna pa so bila tudi nezadovoljstva z delom, pa tudi dobre plati centra. V delu bo mogoče zaznati, kako so intervjuvani videli socialno delavko in delovanje centra nasploh.

Ključne besede: proces pomoči in podpore CSD, sodelovanje staršev na CSD, skupno varstvo in vzgoja, druga (formalna, neformalna) pomoč izven CSD, možne izboljšave na CSD.

Summary and key words

Summary: I chose “Help and support for parents in the process of divorce at centres of social work” as the title of my dissertation. Divorce leaves a big mark on the whole family. During the divorce each individual transforms whilst also seeking support and comfort by expanding their social network. The process at CSW takes place as part of a counseling discourse. The divorcing couple must make mandatory contact with center of social work in the event that the children they take care of are still minors. The biggest goal of the counseling is to reach an agreement on the care and upbringing of children. It is very important that both spouses are heard as well as the voice of the child. Other things, such as alimony and contact with the child are also discussed, as well as the relationship that the spouses have with each other or will have in the future. In my dissertation I put focus firstly on the process that takes place at CSW and secondly, on the relationship that the spouses have throughout, and after, the divorce. There is also some emphasis on the child, but it is not the central theme. In qualitative research on non-random convenience sample of eight people I have found that spouses who divorce by mutual consent or who have had a fairly stable relationship before, understand each other better throughout the entire process and manage to maintain good contacts even after the divorce. In the case of couples with poor relations, the co-parenting after divorce doesn't work either. We can see evidence of that, as the parents were not able to build a good relationship with each other — the cause being their unresolved issues. The interviewees also talked about the expansion of their social network, which is a very important part of the divorce process. It turned out that everyone was trying to broaden it as much as possible. There was a noticeable dissatisfaction with the manner of work in the center, but there were also some comments about the good side of it. In the dissertation, it will be possible to read about how the interviewees saw the social worker and the operation of the center in general.

Key words: CSW help and support process, parents' participation in CSW, jointcare and education, other (formal, informal) assistance outside the CSW, possible improvements to the CSW.

Kazalo

1.	TEORETIČNI UVOD	1
1.1	Pojem družine.....	1
1.2	Razveza zakonske zveze	3
1.2.1	Dejavniki tveganja za razvezo	4
1.2.2	Posledice razveze pri posamezniku	5
1.2.3	Trinajst-stopenjski model transformacije družine zaradi razveze	7
1.2.4	Skupno varstvo in vzgoja otrok po razvezi.....	9
1.3	Pomoč in podpora v socialnem delu	10
1.3.1	Spretnosti socialne delavke pri delu z družino	12
1.3.2	Socialno delo z družinami v procesu razveze	13
1.4	Vloga centra za socialno delo pri razvezi.....	14
2.	FORMULACIJA PROBLEMA.....	17
2.1	Raziskovalna vprašanja	18
3.	METODOLOGIJA	19
3.1	Vrsta raziskave	19
3.2	Teme.....	19
3.3	Merski instrumenti in viri podatkov.....	19
3.4	Populacija in vzorec	20
3.5	Zbiranje podatkov	20
3.6	Obdelava in analiza podatkov	21
4.	REZULTATI	22
4.1	Proces podpore in pomoči v postopku razveze na CSD.....	22
4.2	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD	25
4.3	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi.....	27
4.4	Druga (formalna, neformalna) pomoč.....	28

4.5	Možne izboljšave na CSD	29
5.	RAZPRAVA IN UGOTOVITVE	32
6.	PREDLOGI	37
7.	LITERATURA IN VIRI	38
8.	PRILOGE	40
8.1	Vprašalnik.....	40
8.2	Intervju A.....	41
8.3	Intervju B	43
8.4	Intervju C	45
8.5	Intervju Č	47
8.6	Intervju D.....	49
8.7	Intervju E	51
8.8	Intervju F	52
8.9	Intervju G.....	54
8.10	Odprto kodiranje: Intervju A.....	57
8.11	Odprto kodiranje: Intervju B.....	60
8.12	Odprto kodiranje: Intervju C	65
8.13	Odprto kodiranje: Intervju Č	68
8.14	Odprto kodiranje: Intervju D.....	72
8.15	Odprto kodiranje: Intervju E	75
8.16	Odprto kodiranje: Intervju F	79
8.17	Odprto kodiranje: Intervju G.....	83
8.18	Osno kodiranje: Intervjuji A, B, C, Č, D, E, F, G.....	86
8.19	Odnosno kodiranje	93

1. TEORETIČNI UVOD

1.1 Pojem družine

Pojem družina je opredeljen kot sistem s svojim notranjim dogajanjem, ki pa je nenehno povezan tudi z zunanjim dogajanjem oz. okoljem. Družina je odvisna od socialnih in ekonomskih zakonitosti, hkrati pa jo sestavljajo tudi notranji odnosi in individualna doživljanja. Deluje kot nekakšna miniatura družba s svojimi pravili, razmerji moči v njej, jezikom, obredi in zgodovino, ki povezuje vse člane družine. Zanj lahko rečemo, da je skupnost oseb, ki izhajajo iz različnih stopenj razvoja, skupnost, ki prevzema skrb za otroke. Člani so med seboj povezani na različne načine in soodvisni. Individualno dogajanje člana vpliva in se odraža na delovanje celotne družine. Prav tako pa tudi obratno, kar se zgodi v družini kot celoti, zaznamuje posameznika v njej, vsakega na drugačen način (Tomori, 1994).

Z vidika statistične opredelitve tipologije družin se tip družine definira glede na razmerje med zakonci, zunajzakonskimi partnerji, starši in otroki (Andrejč, 2018). »Osnovni statistični tipi družine so:

- zakonski par brez otrok,
 - zakonski par z otroki,
 - mati z otroki,
 - oče z otroki,
 - zunajzakonska partnerja brez otrok,
 - zunajzakonska partnerja z otroki
- ali
- življenjska skupnost staršev (obeh ali enega) in neporočenih otrok, ki živijo z njima oziroma z enim od staršev. (Starost otrok ni omejena, vendar pa le-ti nimajo svoje družine oziroma ne živijo v zunajzakonski skupnosti),
 - življenjska skupnost moškega in ženske, ki sta sklenila zakonsko zvezo,
 - življenjska skupnost partnerjev, ki živita v zunajzakonski skupnosti« (Andrejč, 2018: str. 9).

Obstajajo pa tudi sociološke definicije in tipologije družine. Med njimi so opazne razlike, večina pa jih ima skupno točko oz. poudarek na tem, da družini pripisujejo lastnost dvogeneracijske skupnosti ter družbene institucije, ki temelji na skrbi za otroka ali otroke (Andrejč, 2018).

Rener, Sedmak, Švab, Urek (2006) navajajo, da so strokovnjaki organizacije OZN poskušali oblikovati definicijo družine, ki bi bila kar se da inkluzivna, torej bi zajemala čim širši spekter možnosti in bi bila čim manj diskriminatorna. To je bila zelo težka naloga, saj je potrebno pod drobnogled vzeti dejstvo, da se družine razlikujejo vsaka zase po sistemu in kulturi, kaj šele medkulturno.

»Definicija OZN pravi takole: družino sestavljajo vsaj en (odrasel) človek ali skupina ljudi, ki skrbi za otroka/e in je kot taka (torej kot družina) prepoznana v zakonodajah ali običajih držav članic« (Rener, Sedmak, Švab, Urek, 2006, str. 16).

»V zadnjih dvajsetih letih je v socioloških raziskavah bila pogosta Brownova tipologija, ki družine razvršča na:

- jedrne (dveh staršev in otrok),
- klasične razširjene družine (vertikalno in horizontalno razširjene, sestavljene iz več jedrnih, ki jih povezuje sorodstveno razmerje ali strnjena lokacija bivanja),
- modificirane razširjene družine (geografsko ločene, vendar vzdržujejo redne sorodniške stike in si nudijo vzajemno oporo),
- enostarševske družine,
- reorganizirane družine (ponovno vzpostavljene oz. v katerih je vsaj eden od staršev socialni, ne pa tudi biološki starš)« (Andrejč, 2018, str. 10).

Ule in Kuhar (2003) pravita, da se je izraz družina skozi desetletja deinstitucionaliziral. To pomeni, da se v sodobni družbi zmanjšuje pomen zakona kot neke institucije, vseeno pa se ne izgublja pomen družine kot take. Vse bolj se individualizirajo življenja družinskih članov. Včasih je veljalo, da nekdo postane družinski član s tem, ko se poroči ali ko se partnerjema različnega spola rodi otrok. Družina brez otroka ali z ločenimi partnerji ni veljala za družino. Stigmatizirane so bile vse oblike družine, ki so bile oddaljene od tradicionalne razlage družine. Danes, v tem času pa so se zgodile velike spremembe v poteku družinskega življenjskega cikla. Takšen, kakršen je bil včasih, ni več reprezentativen za veliko večino družin. Začele so se pojavljati nove faze, nekatere se daljšajo, druge krajšajo. Partnerja se odločata za otroke šele v zrelejšem življenjskem obdobju. Več časa posvečata oblikovanju partnerske skupnosti in šele nato pridejo otroci. Tudi čas, ko se sploh vzpostavi partnerska skupnost, je bolj razpršen. Ravno zaradi teh sprememb prihaja do večje pluralizacije družinskega življenja. Vse več je reorganiziranih družin, ko ločeni partnerji ali vdovci vzpostavijo novo življenjsko skupnost z drugim, novim partnerjem. Biološko starševstvo se vse bolj nadomešča s socialnim, kjer je starš tisti, ki za otroka skrbi in živijo skupaj. Ljudje se

lahko tudi zavestno odločijo, da bodo imeli enostarševsko skupnost ali pa se partnerja odločita za življenjski stil brez otrok. Včasih je bila tradicionalna družina družbeno privlačna, privilegirana, danes se je to spremenilo tudi s tem, ko se je zakonodaja spremenila. Starševstvo se je spremenilo v odgovorno, to pomeni, da se partnerja odločita imeti otroke takrat, ko bosta lahko zares dobro poskrbela za njih. Danes se zakonca ne odločata imeti otrok zaradi ekonomskih vzgibov, ampak imajo bolj psihološko, čustveno funkcijo. Nadaljuje se generacija, izpolnjujejo se radosti v odnosu z otrokom, smisel življenja.

1.2 Razveza zakonske zveze

V Družinskem zakoniku (2017) je zapisano, da zakonsko zvezo zasnujeta mož in žena ter to nato postane njuna skupnost. Njen pomen pa je v skupnem snovanju družine. Za sklenitev zakonske zveze se partnerja odločita prostovoljno, sta eden na drugega čustveno navezana, se spoštujeta, razumeta, si zaupata in si med seboj pomagata. Zakon določa, da sta osebi nasprotnega spola in da izjavita soglasje za sklenitev pred pristojnim državnim organom. V zakonski zvezi se oba skupno in svobodno odločata o rojstvu otrok ter si po rojstvu delita enake pravice in obveznosti do njih. Vsak od njih si svobodno izbira poklic in delo v življenju. Skupaj se tudi odločita, kje bosta živela in si nadaljnje ustvarila družino. Ustvarjata tudi skupno premoženje. O skupnih stvareh odločata skupaj.

Potrebno je omeniti, da se razmerja med istospolnimi partnerji ne določajo po istem zakonu. Istospolna partnerska razmerja ureja Zakon o partnerski zvezi (2016), ki pravi, da je partnersko zvezo moč opredeliti kot življenjsko skupnost, katero sestavljata dve ženski ali dva moška. Zanj veljajo enake pravne posledice kot za zakonsko zvezo, razen v razmerju do otrok, katerih ne moreta posvojiti ter se prav tako ne moreta udeležiti postopka oploditve z biomedicinsko pomočjo.

Prav tako pa je v zakonu zapisana tudi možnost razveze zakonske zveze. Družinski zakonik (2017) razlaga, da zakonska zveza preneha, če eden od zakoncev premine, umre, če enega zakonca razglasijo za mrtvega ali z razvezo zakonske zveze. Razvezo lahko zahteva vsak zakonec, če se za njega zdi trajanje zakonske zveze nevzdržno iz kateregakoli vzroka. Sodišče nato razveže zakonsko zvezo in v primeru skupnih otrok zakoncev odloča tudi o varstvu in vzgoji, preživnini za njih ter o stikih s starši. To mora biti storjeno v otrokovo najboljšo korist. Od sodišča gre nato sodba na upravno enoto, ki razvezo vpiše v matični register.

Zakonca se lahko sporazumno odločita za razvezo. Pri tem pa morata določiti sporazum o varstvu in vzgoji ter poteku preživljanja skupnih otrok (če jih imata). Brez sporazuma do skupnih otrok ali njegove koristi otroku, razveze ne moreta doseči. Pri sporazumni razvezi se upošteva tudi otrokovo mnenje, če ga je želel izraziti in je dovolj star, da razume njegov pomen in posledice. Zakonca se sporazumeta tudi o skupnem premoženju, prebivališču ter v primeru, da eden izmed zakoncev nima rednega dohodka, tudi o njegovem preživljanju (Andrejč, 2018).

Zakonca pa se lahko razvežeta tudi na podlagi tožbe enega izmed zakoncev, če zanj zakonska zveza iz kateregakoli razloga postane nevzdržna. Tudi tu je potreben svetovalni pogovor na centru za socialno delo, ki se izvede pred začetkom postopka na sodišču. Tu se iščejo in oblikujejo odločitve v otrokovo korist. Na podlagi tega nato sodišče odloči o varstvu in vzgoji ter preživljanju skupnih otrok (Weber, 2018).

Po statističnih podatkih za Slovenijo iz zadnjih dvajsetih let je moč opaziti, da je razveza postala vse bolj pogost pojav. Opazno je upadanje porok ter naraščanje razvez. Pomembno pa je upoštevati tudi dejstvo, da se vse manj ljudi odloča za poroko. Statistični podatki za Slovenijo iz zadnjih dvajsetih let torej kažejo, da je bila več kot vsaka četrta zakonska zveza končana z razvezo. V letu 2005 je bilo največje število razvez zakonskih zvez, in sicer 45,9 %. Veliko jih je bilo tudi 2007, in sicer 41,1 %, leta 2013 in 2014 je bilo 37,6 % razvez sklenjenih zakonskih zvez, leta 2016 pa 37,9 %. Iz statistike je razvidno tudi, da se največ ljudi odloči za razvezo v starosti od 35 do 50 let. Največ razvezanih pa je v starostni skupini od 43 do 60 let. Večina zakonskih zvez se konča po dlje trajajočem obdobju. V zadnjih petih letih prevladuje nekje polovica zakonskih zvez, kjer so se zakonci razvezali po več kot 15 letih zakonskega življenja. Zelo pomemben podatek pa je tudi ta, da je bilo v letih 2010, 2011, 2012 in 2014 od 50,5 do 52,4 % razvez zakonskih zvez, kjer so bili pred razvezo vzdrževani tudi otroci. Leto 2013 je prineslo kar 64,3 % razvez zakoncev, ki so imeli skupne otroke. Podatek iz leta 2016 pa je pokazal, da je prišlo do 49,9 % razvez zakonskih zvez, v katerih so bili prisotni tudi mladoletni otroci (Andrejč, 2018).

1.2.1 Dejavniki tveganja za razvezo

Enotnega dejavnika, zaradi katerega se pari razvežejo, ni. Običajno je prisotnih več razlogov, zakaj pride do razveze zakonske zveze in s tem tudi več dejavnikov. Prvi sklop dejavnikov so ekonomski in demografski. Na podlagi statistike razvezanih populacij in vzorcev so ugotavljali verjetnost razveze na podlagi »značilnosti razvezanih oseb, kot so

starost, starost ob poroki, prisotnost otrok, skupno življenje pred poroko, razveza staršev, mestno ali vaško okolje, izobrazba, dohodek, zaposlitev, etnična, rasna in religiozna pripadnost in podobno» (Andrejč, 2018, str. 19). Ugotovitve so pokazale, da je verjetnost za razvezo manjša, če je žena odraščala v dvostarševski družini, je bila pred poroko starejša od dvajset let in ob njej ni imela otrok, njena izobrazba ter dohodek sta bila višja. Raziskave so pokazale, da se ljudje, ki živijo v mestu, prej razvežejo, kot tisti, ki živijo na podeželju. Osebe, ki so se v preteklosti že kdaj razvezale, imajo večjo možnost za ponovno razvezo. Pogoste razveze pa so prisotne tudi pri otrocih, ki imajo razvezane starše. Drugi sklop dejavnikov so značilnosti medosebnega odnosa med zakoncema ter individualne značilnosti zakoncev. Znanstveniki so preučevali pare longitudinalno, okoli deset let. Opazili so, da je odnos, ki vodi do razveze, negativen. Prisotna so negativna čustva, vidno je pomanjkanje opore, kritiziranje, zmerjanje, nerazumevanje, velika mera konflikta idr. Tveganje za razvezo torej povzroča slaba kakovost odnosa, visoka stopnja konfliktov in nezadovoljstva v odnosu ter nizka stopnja predanosti odnosu. Ugotovili so, da je stil humorja pomemben napovednik razveze. Ob prisotnosti pozitivnega humorja, se tveganje za razvezo zmanjšuje. Prav tako pa so pomembni tudi drugi dejavniki. Ti so nezvestoba, nasilje in alkoholizem. Tveganje je največje, če je eden od zakoncev nezvest, pije ali je nasilen. V primeru, da oba početa navedeno z isto mero, je razveza v primerjavi s prejšnjim primerom manj verjetna (Andrejč, 2018).

Walsh (2003) prav tako navaja, kako pomembno je razumevanje in dober odnos med partnerjema. Tveganje za razvezo je večje, če nimata podobnih ciljev in želja za prihodnost, podobnega pogleda na svet ter družinsko življenje. Poudarja tudi pomen izobrazbe kot enega izmed dejavnikov. Pri manj izobraženih naj bi bilo več ločitev.

Švab (2001) piše, da so pomemben dejavnik tudi spremembe v maritalnem in socialnem življenju. Danes to funkcionira drugače kot je v preteklosti. Razveza je postala sprejeta v družbi. Pomeni le nek prehod v družinskem življenju. Kar se tiče žensk, so te postale dosti bolj enakopravne in sprejete v družbi ter na trgu dela, začele so se osamosvajati.

1.2.2 Posledice razveze pri posamezniku

Razveza zakonske zveze lahko pripelje do številnih življenjskih sprememb. Spremeni se finančno stanje posameznika, eden od zakoncev lahko zamenja bivalno okolje, do transformacije pride tudi v zvezi s socialno mrežo in pa na fizičnem in psihičnem zdravju (Andrejč, 2018).

Vsak izmed zakoncev ob razvezi doživlja emocionalne spremembe. Kljub nezadovoljstvu v zakonu je še vedno zelo močen občutek navezanosti na zakonca, pa čeprav med njima ni več močne čustvene vezi. Včasih je ta navezanost ter strah pred velikimi spremembami in neuspehom toliko močen, da zakonca ostaneta skupaj, čeprav sta nesrečna. Torej, ko se dvomi pojavijo, najprej človek v sebi začne zanikati dejstvo, da bi se lahko kdaj razvezal in odlaša s tem. Vendar vse bolj se sprašuje, koliko časa bo mogoče še prenašati to bolečino, koliko je sploh mogoče, da bodo šle stvari na bolje ter kako bo razvezo prenesla družina. To se začne spraševati vsak v obdobju, ko razmišlja o razvezi. Nato nekdo končno (ali pa tudi oba) sprejme dejstvo o razvezi. Tisti, ki zapušča, občuti drugačna čustva od tistega, ki je zapuščen. Na splošno pa vsak posameznik občuti drugačna čustva ob razvezi. Se pa da definirati glavne faze. To so:

- Šok ob razvezi. Pojavi se lahko kot olajšanje, otrplost ali panika. To se lahko pojavi tudi mesece ali tedne pred dejansko odločitvijo.
- Hitro menjevanje čustev. Partnerju se v tej fazi čustva do drugega zakonca hitro spreminjajo. V enem trenutku ima npr. občutek, da ga potrebuje, ne more brez njega, v drugem trenutku pa se spomni vseh neprijetnih spominov ter ga ne more videti. Ta faza lahko traja od nekaj mesecev do leta dni, vse dokler se čustva bolj stabilizirajo.
- Delo na lastni identiteti. Posameznik začne po razvezi delati na sebi, začne se na novo iskati, si ustvarja širšo socialno mrežo, začne si iskati nove interese. Lahko bi se reklo, da se obnaša, kot bi bil spet v puberteti.
- Recentriranje sebe. Tukaj se oseba zave vsega dogajanja, poveže se s svojimi notranjimi čustvi in reflektira dogajanje. Po razvezi in vsem preživetim po njej, se oseba na novo najde, zaživi življenje, katero ustreza njej sami (McKay, Rogers, Blades in Gosse, 1984).

Tudi rezultati številnih študij kažejo na to, da je psihično zdravje razvezanih oseb slabše kot pri poročenih osebah. Poročene osebe naj bi bile manj depresivne, medtem ko razvezane doživljajo več negativnih čustev, se predajajo zlorabi alkohola ter vidijo manj smisla v življenju. V Evropi so merili depresivnost s pomočjo Lestvice depresivnosti CES-D. V raziskavo je bilo vključenih 25 evropskih držav. Velika razlika je bila v socialnih odnosih. Pri razvezanih je bilo manj srečevanja s prijatelji ter slabša vključenost v širšo skupnost. Razlike so se pojavile tudi v socialno-ekonomskem položaju. Razvezani so imeli nižjo izobrazbo, dohodek ter zaposlitev. Ugotovili so tudi, da je povečana uporaba antidepressivov,

najpogostejše 6 mesecev pred razvezo. Slabše duševno zdravje pa je prisotno že pred razvezo, ki se nadaljuje tudi po njej (Andrejč, 2018).

Mešl (2007) pravi, da je po razvezi potrebno iti čez različne faze družinskega življenjskega cikla. Da bi se človek lahko adaptiral, po razvezi potrebuje najprej žalovati za vsem, kar je izgubil. To vključuje tudi njegove upe in sanje. Spoprijeti se mora z bolečino, jezo, krivdo, sramom, ki ga doživlja. Soočiti se mora tudi z vsemi izgubami, ki so ga doletele, to so njegove notranje izgube, izgube v zakonu, v otrocih ter v razširjeni družini.

1.2.3 Trinajst-stopenjski model transformacije družine zaradi razveze

Za vse sodelujoče ob razvezi zakoncev, torej socialnega delavca, razvezana zakonca, njihove osebe v socialni mreži in otroke, je dobro, da poznajo procese spreminjanja, ki nastanejo po razvezi. Pomembno je, da strokovnjaki ob sodelovanju z družino razumejo te procese, saj bodo tako znali tudi najti svoj delež v rešitvi in pripeljati družino do dobrih izidov. Nadaljnje starševstvo je namreč zelo pomembno, saj se je potrebno zavedati, da so otroci tisti, ki ostajajo tako pri enem kot pri drugem staršu (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019).

Margaret Robinson (1993) navaja dva procesa, ki sta vidna v procesu razveze. To sta čustveni proces tranzicije para ter spremembe drugega reda, ki so potrebne za nadaljnji razvoj družine. To opiše s pomočjo trinajstih faz.

- Prva faza: priznanje, da je zakon propadel.

Zakonca bosta morala sprejeti dejstvo ter sodelovati pri nadaljevanju razmerja. Vsak posamezno bo moral poiskati in sprejeti svoj delež v tem, da je zakon propadel.

- Druga faza: njuna odločitev o razvezi.

Vsaj eden od zakoncev spozna, da so težave v zakonu tako napete, da je zakon nerešljiv. Oba pa bosta morala sprejeti dejstvo, da je razveza edina dobra odločitev, pri tem pa upoštevati tudi potrebe otrok.

- Tretja faza: obojestransko pripravljane in načrtovanje izida.

Pogovoriti se bosta morala o odgovornosti, ki jo imata zdaj in v prihodnosti. Potrebno bo veliko sodelovanja med njima, da lahko povesta otrokom o razvezi ter se dogovorita o stikih. Oznaniti pa je potrebno tudi širši družini in prijateljem.

- Četrta faza: dejanska razveza.

Potrebno je storiti, kar je v moči, da se zmanjša navezanost na zakonca ter poskušati krepiti odnose v smislu skupnega varstva in vzgoje. Začne se tudi žalovanje,

saj pride zavedanje, da bo sedaj družina in njeno delovanje drugačno. Pomembno je, da oba starša podpirata otrokovo navezanost na drugega starša. Odnos med zakoncema, otroci in drugimi bo sedaj drugačen in tega se je potrebno zavedati in na novo ustvarjati odnose.

- Peta faza: pravni proces.

Sprejeti je potrebno dejstvo, da je zakona res konec in se soočiti z različnimi neprijetnimi čustvi, kot so jeza, razočaranje, bolečina ter jih začeti razreševati. Pozanimati se je potrebno o postopku razveze in skupnem varstvu in vzgoji ter ohraniti odnose z razširjeno družino in drugimi.

- Šesta faza: družina po razvezi.

Biti sposoben ohraniti dober odnos z bivšim zakoncem v prid otrokom in spodbujati skupno varstvo in vzgojo. Sprejeti dejstvo, da se drugi partner morebiti znova poroči. Potrebno je spodbujati čim bolj raznolike odnose brez konfliktov. Gospodinjstvo, ki je bilo včasih skupno, se sedaj, ko partnerja ne živita več skupaj, spremeni. Iz njega nastaneta dve, za otroka ločeni gospodinjstvi. Zaradi tega se morata biološka starša otroka truditi za čim boljšo organizacijo.

- Sedma faza: začetki na novo.

Pomembno je, da zakonca ozaveštitita mite o mačehah, očimih in pastorkah in to ovržeta. Priti morata do spoznanja, da je skupno varstvo in vzgoja zelo pomembno in bistveno.

- Osmo faza: asimilacijski napori.

Dovoliti novemu partnerju bivšega zakonca, da ustvari lastne odnose z otroki. Priznati si morata žalost, ljubosumje ob izgubi družine, v kateri so prej živeli.

- Deveta faza: ozaveščenost.

Jasno si morata načrtovati meje med gospodinjstvi in generacijami. Biološki starši morajo imeti vseeno glavno vlogo pri vzgoji otrok, vendar morajo tudi sprejeti in odstopiti nekaj prostora novemu partnerju bivšega zakonca.

- Deseta faza: restrukturiranje.

Vsi skupaj morajo rešiti morebitne nastale težave v odnosih ter sprejeti spremembe. Dovoliti, da nova preoblikovana družina deluje v korist vseh.

- Enajsta faza: akcija.

Vzpostaviti se mora dobro sodelovanje v celotni, razširjeni in prestrukturirani družini. Skupaj ustvarjajo nova pravila, meje in običaje.

- Dvanajsta faza: integracija

Tu je ključen odnos in vloga mačehe oz. očima. Ta si ustvari neko unikatno vlogo. Ne tekmuje z biološkimi starši in sprejema vse vloge in odnose, ki so se ustvarili v novi, reorganizirani družini.

- Trinajsta faza: dvojedrna družina.

Tu vsi sprejmejo dejstvo, da to ni več enojedrna družina, temveč se je spremenila v dvojedrno in tako morajo tudi delovati in med seboj ustvariti dobro sodelovanje.

1.2.4 Skupno varstvo in vzgoja otrok po razvezi

V določenih primerih zakonca nista za skupaj, nista dober par, kar pa ne pomeni, da ne moreta biti dobra starša po razvezi. Zato je zelo pomembno, da ohranita dobre odnose, saj je njuna skupna skrb za otroke neizogibna. Pomembno je, da začneta gledati na njun odnos v drugačni luči. Potrebno je spreminjanje načina razmišljanja, saj se v vlogah zakoncev dobro poznata. Imata skupno zgodovino in dobro vesta, kaj so šibke točke drugega. Tudi, če se zakonca dobro razumeta, je potrebo vložiti veliko truda za izgradnjo dobrega odnosa po razvezi, da ne zapadeta v stare vzorce. Pomembno je, da poiščeta nov način sodelovanja za dobro njunih otrok. Mogoče bo lažje, vsaj na začetku, če bosta gledala na odnos kot profesionalen, posloven. Kot posel pa je opredelila skupno vzgajanje srečnih in zadovoljnih otrok. Ohraniti morata spoštovanje, se oddaljiti od močnih čustev, se naučiti iskati kompromise ter zmanjševati možnosti za prepir, torej ne pogrevata starih, preteklih težav (McGhee, 2015).

Starša, ki se razvezujeta, se lahko sporazumno odločita za varstvo in vzgojo otrok na naslednje načine:

- da oba skrbita za otroka, torej skupno varstvo in vzgoja,
- da eden starš prevzame varstvo in vzgojo za vse otroke,
- da so eni otroci pri enem staršu in drugi pri drugem.

V kolikor se sama ne uspeja sporazumeti, jima pri tem lahko pomaga center za socialno delo ali pa se jih, na njihovo željo, napoti na mediacijo. Na sodišču pa sporazum postane uradno veljaven (Družinski zakonik, 2017).

Starša imata pravico do skupnega varstva in vzgoje otrok po razvezi, kadar se sporazumno za to odločita ter je to v korist otrok. Pri tem pa je potrebno upoštevati tudi otrokovo mnenje (Bizjak, 1999).

Dve glavni prednosti skupnega varstva in vzgoje sta, da otrok ohrani stike z obema staršema ter spodbudi se zavedanje obeh staršev, da otrok ni »lastnina« le enega, temveč je zaupan obema. Oba torej skrbita zanj, v kolikor to želita, sta za to primerna in sposobna tega. Za vse to pa je pogoj otrokova korist. Obstajajo tri oblike oziroma modeli skupnega varstva in vzgoje. Prvi je »bivalen«, kjer otrok pretežno živi pri enem od staršev. Ta starš odloča sam o vsakdanjih stvareh, drugemu pa so omogočeni pogosti stiki z otrokom in možnost soodločanja pri odločitvah, pomembnih za otroka. Drugi model se imenuje »vozač«. V tem primeru otrok živi izmenično pri enem in pri drugem staršu. Oba odločata o pomembnih odločitvah, o vsakdanjih pa tisti starš, pri katerem je trenutno otrok. Obstaja še tretji model »гнездо«. Pri tem se otrok ne seli, ampak je nastanjen v svojem, enotnem prebivališču, kjer se starša menjujeta, da ga oskrbujeta in varujeta. Skupno varstvo in vzgoja pa prinese, tudi po raziskavah, še veliko drugih prednosti. Otroci, ki jih vzgajata oba starša, so veliko bolj prilagojeni, kot tisti, ki so zaupani samo enemu. Imajo boljše izkušnje družinskih odnosov, boljše samopodobo ter so čustveno in vedenjsko bolj prilagojeni. Pogoj pri vsemu temu pa je pozitivna vključenost, povezanost staršev z otrokom. Pozitivne posledice je zapaziti tudi pri starših. Pri skupnem varstvu in vzgoji sta stres in konflikti manjša. Starša sta bolj zadovoljna z varstvom in vzgojo svojih otrok. Vse te pridobitve pa so tesno povezane z razumevanjem staršev med seboj in odsotnostjo konflikta med njima (Andrejč, 2018).

Tudi po statističnih podatkih je moč opaziti, da odločanje in dodelitev otrok ob razvezi v skupno varstvo in vzgojo iz leta v leto narašča.

Andrejč (2018) navaja, da se vse več očetov vključuje v skupno varstvo in vzgojo svojih otrok. To je imelo leta 2003 5,1 % delež, v letu 2013 pa je naraslo na kar 21,8 %. Leta 2014 jih je bilo 15,2 % dodeljenih obema staršema, leta 2017 pa 17,7 %.

1.3 Pomoč in podpora v socialnem delu

Čačinovič Vogrinčič in Mešl (2019) pravita, da se socialno delo ukvarja z reševanjem kompleksnih psihosocialnih problemov pri ljudeh. Nudi podporo in pomoč na vseh ravneh življenja (mikro, mezo in makro) ter značilno zanj je, da se pomoč soustvarja s strani vseh udeleženi. Pomembno pri socialnem delu je, kako se izvaja, kakšni so sploh procesi pomoči. Socialne delavke¹ morajo ravnati spoštljivo in odgovorno do uporabnikov, ki jim lahko rečemo eksperti iz izkušenj, eksperti za svoja življenja. Razvoj socialnega dela in pomoči lahko razdelimo na štiri valove. V prvem valu je bila pomoč usmerjena v preteklost,

¹ V tekstu bom dosledno uporabljala žensko obliko, ki pa velja za vse spole.

poudarjena je bila travma in postavljanje diagnoze uporabniku. Socialno delo je bilo osredotočeno na patologijo in postavljanje nalepk. Drugi val je imel poudarek na problemih in njihovem reševanju. S tako miselnostjo so ostali zasidrani v problemih in ti so se samo še povečevali. Tretji val je s seboj prinesel usmerjenost na rešitev, vendar to je moral sprejeti in ponuditi strokovnjak. Pri četrtem valu pozornost preide na ustvarjanje odnosa in procesa pomoči. Udeležnost uporabnika pri procesu pomoči in ustvarjanja rešitev je bila povzdignjena na višjo raven. Gre za vzajemno sodelovanje med uporabnikom in strokovnjakom.

Izjemnega pomena so sodelovalni pogovori z družino, ki se izvajajo na centrih za socialno delo. Čačinovič Vogrinčič in Mešl (2019) pravita, da pomoč v socialnem delu lahko vidimo v ustvarjanju dobrih izidov in skupnemu iskanju rešitev. To je pogovor, ki ga marsikdo prvič doživi, ni navajen nanj. V pogovoru se nudi sogovorniku opora in potrpežljivo iskanje njegovih virov moči. Avtorici predstavita, kako sploh družino oz. družinske člane povabiti v dialog in z njo sodelovati.

- Potrebno jih je spoštovati. Spoštljivo ravnati z njimi v odnosu in jim to nakazati s kretnjami, tonom glasu, besedami, ki jih uporabljamo ter našimi gibi.
- Potrebno je poslušati in se odzvati z zanimanjem za sogovornikovo zgodbo, za njegovo doživljanje, čustva ob tem. Potrebno je verjeti, da se od tega lahko tudi kaj naučimo.
- Priporočljivo je, da se nikoli ne odzovemo z vednostjo, s prepričanjem, našim dokončnim razumevanjem nečesa. Vedno smo odprti za rekonstruiranje naše slike.
- Pomembno je, da si vzamemo čas za razmislek preden odgovorimo. Čas za razmislek je potrebno dati tudi sogovorniku, da se lahko izrazi, izrazi svojo zgodbo in čustva.
- Za sodelovanje je potrebno poslušanje in govorjenje. Dialog naj poteka čim bolj naravno in sproščeno.

Constable in Lee (2004) pravita, da je socialno delo z družino sestavljeno iz več področij dela, in sicer delo s posamezniki, s pari ter delo s celotno družinsko enoto. Ključnega pomena je torej, da socialna delavka dobro pozna vsa našeta področja dela, saj lahko le tako ustrezno nudi pomoč. Pomembno je tudi poznavanje in razumevanje družinskih interakcij in medosebnih odnosov. Socialna delavka pomaga družini na novo strukturirati njihove odnose, kadar so ti ogroženi. Medtem pa družino poveže s širšimi institucijami, kjer lahko dobijo še dodatno pomoč, ki jo potrebujejo. Je kot nekakšna mentorica, posrednica ljudem, da najdejo stik sami s sabo in drugimi.

1.3.1 Spretnosti socialne delavke pri delu z družino

V socialnem delu in pri delu z družino je torej pomembno, da zna socialna delavka pravilno delati z vsemi udeleženi. Potrebuje koncept pomoči, ki ga ubesedi tako, da ga lahko podeli z uporabniki pri praktičnem delu. Dva temeljna koncepta sta delovni odnos in izviren delovni projekt pomoči. Oba ubesedita socialno-delovna ravnanja v procesu sodelovanja z uporabniki. Pri vzpostavljanju delovnega odnosa se mora socialna delavka opreti na določene, zelo pomembne elemente. Prvi je dogovor o sodelovanju, ki ga mora, za uspešen delovni odnos, sprejeti ob začetku pogovora. Ta mora vsebovati pristanek na sodelovanje tu in zdaj, o času, ki je na voljo in pojasnilo o načinu dela. Sledita instrumentalna definicija problema in soustvarjanje rešitev. Socialna delavka mora za dobro sodelovanje soustvariti proces pomoči, pri katerem udeleženi raziskujejo svoj delež v rešitvi. Tu je poudarek na dialogu in sodelovanju med uporabniki in socialno delavko. Prav tako pomembno je osebno vodenje. Socialna delavka se mora odzivati osebno, podeliti svoje izkušnje ali drugi možen pogled na rešitve in voditi k zaželenim, dobrim izidom. Imamo še štiri pomembne koncepte, brez katerih tudi ne more potekati delovni odnos. Prvi je perspektiva moči, ki poudarja, da mora socialna delavka delati na krepitvi uporabnikove moči. Sledi etika udeležnosti, ki pove, da se mora socialna delavka odreči, odstopiti od moči, ki ji ne pripada in namesto tega nastopi sodelovanje, v katerem nihče ne potrebuje zadnje besede. Socialna delavka mora imeti tudi znanje za ravnanje, da lahko vzpostavi in zadrži delovni odnos ter podeli strokovna znanja z uporabniki. Prav tako pomembno pa je ravnanje s sedanostjo, saj dela z uporabnikom v sedanosti in se osredotoča nanjo. Izviren delovni projekt pomoči pa dopolnjuje delovni odnos. Tukaj je govora o delovnih projektih, ker gre za dobesedno delo uporabnika, ki konkretizira dogovorjene spremembe in naloge. Izvirni pa so projekti, ker se oblikujejo vedno znova, za vsakega uporabnika posebej (Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl & Možina, 2005).

V izvirnem delovnem projektu pomoči socialna delavka omogoči sodelovanje vsakega udeleženega in jih poskuša usmerjati, da pridejo do zadanega cilja. Tu udeleženi izkusijo medsebojno spoštovanje, dobijo možnost, da prevzamejo odgovornost in imajo možnost, da se med seboj odkrito in odprto pogovorijo (Mešl, 2007).

Zelo pomembno je, da z družino delo poteka na obeh ravneh. Prva je raven mobilizacije, raven dela, oblikovanja rešitev znotraj koncepta instrumentalne definicije problema. Pri drugi pa raziskovanje družinske dinamike, odnosov v družini (Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina, 2005). Socialna delavka spremlja interakcije med člani družine, saj ni pomembno

samo, da na koncu pride do rešitve, temveč kako te rešitve vplivajo na vsakega posameznika, spreminjajo pravila, hierarhijo moči, vloge in povezanost članov. Pomembno je torej, da se vzpostavi taka rešitev, ki ne bo ogrozila družinske dinamike (Mešl, 2007).

1.3.2 Socialno delo z družinami v procesu razveze

Čačinovič Vogrinčič in Mešl (2019) pravita, da je v današnji družbi vse več razvez. Vse več je izkušenj življenja v enostarševskem gospodinjstvu. Posledično je tudi vse več dejavnikov stisk in stresa za starše in otroke, ki so povezani z razvezo. Ob razvezi je torej zelo pomembno socialno delo, katerega naloga je, da družino podpre v vseh pogledih nadaljnje spremenjene oblike življenja. Najbolj pomembno je, da ustvarimo kvaliteten proces sodelovanja ter ga uspemo zadržati. Ustvariti je potrebno tak odnos, da bo možno soustvarjati dogovore v prihodnosti, se učiti novega spoprijemanja ter tisto, kar je že zdaj dobro, uspeti tudi zadržati. Avtorici dodajata, kako pomembno je, da se zavedamo, da so razveze v današnjem času manj stigmatizirane in imajo s tega vidika manjše posledice na otroke. Tako jih lahko starši bolj podprejo, da zmanjšajo negativne posledice, saj je razveza boljša rešitev za otroke kot pa njihovo poslušanje nespornostim. Zato je zelo pomembno, da socialne delavke podprejo starše, torej partnerja, ki sta se odločila za razvezo, v smislu dogovarjanja o skupnem varstvu in vzgoji.

Greene, Anderson, Forgatch, DeGarmo in Hetherington (2003) pravijo, da moramo na razvezo gledati tako, da predpostavljamo, da bo to za družino ogromno stresnih sprememb in ne le ena sama. Odnosi se bodo morali zelo spremeniti in družina se bo morala reorganizirati. Člani se bodo morali prilagoditi individualno. Moramo razumeti, da bo za čisto vsakega od njih nekaj težkega, saj vsak drugače dojema, sprejema spremembe, vsak je na drugi stopnji v odnosu.

Torej upoštevati je potrebno vse spremembe, dejavnike iz okolja, družbene mreže, odnose in to vse skupaj načrtovati v izvirnem delovnem projektu z družino (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019).

Flaker (2012) poudarja, kako pomembno je, da v socialnem delu stojimo družini ob strani in ji nudimo oporo v času razveze. Ta za vse družinske člane namreč prinese veliko sprememb in stisk. Te stiske so tako velike, da se družinski člani ne zmorejo z njimi spopadati sami. Tu se jim pridruži socialno delo v odkrivanju nastale situacije in čim boljše prilagoditve nanjo.

Mešl (2007) pravi, da je pomoč družinam usmerjena v to, da se vzdržujejo odnosi tudi po razvezi. Poudarja, kako pomembno je, da se zakoncema v postopku razveze pomaga ohranjati medsebojni sodelovalni odnos kot starša ter vzdrževanje fleksibilnih odnosov do otrok in razširjene družine. Potrebni je namreč veliko let, po razvezi, da se družina prilagodi na spremenjeno strukturo.

1.4 Vloga centra za socialno delo pri razvezi

Kadar sta zakonca, ki se razvezujeta starša mladoletnih otrok, morata po pravnih postopkih na sodišče, ki odloča o otrokovi koristi. Del tega postopka je tudi svetovalni razgovor na CSD, katerega izvajajo preko javnega pooblastila (Andrejč, 2018).

Razveza zakonske zveze začne teči po pravilih nepravdnega postopka, ki je zapisan v Zakonu o nepravdnem postopku (2019).

Naloga sodišča je, da po prejemu predloga za sporazumno razvezo ali tožbe za razvezo zakonske zveze ravna po Družinskem zakoniku (2017). Ta nalaga svetovalni pogovor pred uradno razvezo, kjer se poskrbi za varstvo in vzgojo ter preživnino skupnih otrok. Svetovalnega pogovora se morata udeležiti oba zakonca osebno. Mnenje pa podeli tudi otrok, če je sposoben razumeti njegove posledice in pomen. Svetovalni pogovor ob razvezi zakonske zveze na centru za socialno delo je obvezen. Ne izvede pa se ga le v primerih, ko:

- zakonca nista starša, torej nimata skupnih otrok,
- je eden od zakoncev nezmožen razsojati,
- je prebivališče enega zakonca neznano ali je ta razglašen za pogrešanega,
- je stalno prebivališče enega ali obeh zakoncev v tujini.

Namen svetovalnega pogovora na centru za socialno delo je doseči dogovor, sporazum partnerjev o ureditvi življenja po razvezi ter družini in posameznikom v njej nuditi pomoč in podporo. Seznaniti jih je potrebno o posledicah razveze ter pravicah in dolžnostih do otrok. Nato je potrebno narediti zapisnik, ki se ga pošlje sodišču. Starši ob razvezi opravijo vsaj dva takšna svetovalna pogovora, da se res prepričajo o sporazumih. Izjemoma zadostuje le eden, v primerih, kjer so stvari zelo dorečene. Pri tem morajo biti vključeni tudi otroci. (Skupnost centrov za socialno delo Slovenije, 2018).

Če zakonca na centru spoznata, da obstaja možnost, da ohranita zakonsko zvezo, ju socialna delavka napoti na prostovoljno strokovno svetovanje, ki ga opravlja center za socialno delo (Družinski zakonik, 2017).

Ob opazki, da je vsaj za enega zakonska zveza nevzdržna, socialna delavka zakonca opozori o posledicah razveze ter jima da vpogled v to, kaj je mediacija in njen namen. Za njo se lahko odločita na CSD-ju ali pa pri drugih izvajalcih. Ta se lahko izvaja pred, med ali po postopku na sodišču. Njena vsebina pa se nanaša na premoženjska in osebna razmerja. Sodišča po zakonu o alternativnem reševanju sporov urejajo in določijo mediatorje, ki izvajajo mediacijo med sodnim postopkom. Za mediacijo pred in po sodnem postopku pa so pristojni mediatorji, ki so na seznamu mediatorjev, ki jih določi ministrstvo za družino (Družinski zakonik, 2017).

Če se partnerja odločita za razvezo zakonske zveze, jima na centru za socialno delo v nadaljnje nudijo pomoč pri pravicah in obveznostih glede otrok. To se imenuje predhodno družinsko svetovanje, ki se nanaša na več nalog socialnih delavk.

- Pomoč staršem pri sklenitvi sporazuma o varstvu in vzgoji otrok

Socialna delavka vzpostavi odnos in sodelovanje s starši in otroki. Prvi pogovor je namenjen le staršem, pri drugem se lahko vključi tudi otroke. Tretji pogovor pa je namenjen le otroku. Pogovarjajo se o tem, kje in kako bo otrok živel po razvezi. Razpravlja se o ovirah in dobrih rešitvah ter raziskuje tudi socialno mrežo. Starša morata na koncu priti do sporazuma, dogovora. V primeru, da ne, to nadaljuje sodišče.

- Pomoč pri sklenitvi sporazuma o stikih

Tako otrok kot oba starša imajo pravico do stikov med seboj. Ti stiki morajo biti v otrokovo korist. Na CSD-ju morata poteči vsaj dva pogovora o stikih, da se lahko zagotovijo dobri izidi. Socialna delavka mora vzpostaviti delovni odnos ter raziskati možnosti za ustvarjanje stikov. Upošteva pravice staršev ter tudi mnenje otroka. Vključiti se mora tudi raziskovanje socialne mreže ter oba morata sodelovati med seboj in načrtovati sporazumno. Narediti se mora prvi načrt, po katerem bodo urejeni stiki in nato spreminjanje, prilagajanje tega, prožnost pravil, v ta proces mora biti vključen tudi otrok. Torej, prva dva pogovora se opravi s starši, tretjega pa z otrokom. Socialna delavka najprej ustvari sodelovanje, delovni odnos, nato pa je potek odvisen od otrokove starosti. Pogovor je usmerjen v sedanost ter raziskovanje, preverjanje otrokovega doživljanja. Zanj to ne sme biti obremenitev.

- Pomoč staršem pri sklenitvi sporazuma o preživljanju skupnih otrok

Tukaj socialna delavka ozavešča starše o preživninski obveznosti do otrok, namen tega je, da se zaščitijo otrokove pravice in koristi. Pogovorijo se o višini preživnine in pogleda tudi finančni položaj obeh staršev. Naredi se zapisnik o sporazumu, če se pa

ne uspeta sporazumeti, pa gre zadeva naprej na sodišče (Skupnost centrov za socialno delo Slovenije, 2018).

2. FORMULACIJA PROBLEMA

V današnjih časih lahko opazimo, da se na centrih za socialno delo ureja vse več formalnosti, ki jih zahteva zakonodaja, torej postopanje po njej in urejanje. Pristen stik z ljudmi in poglobljen pogovor ni toliko v ospredju oz. je že krepko zašel v ozadje. Tega je nadomestilo urejanje papirjev in postopanje po državnih zakonih. Vse več socialnih delavk se »utaplja« v pravnih aktih in vse večje je pomanjkanje časa za vse uporabnike. Vsak ima na voljo svoj termin in po tem času mora oditi. Moja predvidevanja dobro potrdi in opiše Mešl (2007) v svoji empirični raziskavi v okviru doktorske disertacije Teorije ravnanja in uspešnost procesov pomoči v socialnem delu z družinami. Pravi, da je z raziskavo ugotovila, da socialne delavke zelo dobro in dosledno uporabljajo upravni postopek in zakonodajo pri delu z družino. Problem pa nastane pri socialnodelovnih konceptih, kjer se socialne delavke soočajo z dilemo, ali sodelovanje z njimi nadaljevati ali se posvetiti upravnemu postopku. Opazila je, da z družino ni bilo prisotnega dela na drugi ravni, ki je posvečeno dinamiki v družini. Manjkala je, kot pravi, dvotirnost. Ni zadosti, če družina dobi na centru za socialno delo konkretno pomoč, ki jo predstavlja »prvi tir«. Zelo pomembno je tudi, da dobi pomoč na »drugem tiru«. Sem spada duševna pomoč in podpora, razreševanje odnosov.

Margaret Robinson (1993) omenja faze v razvezi, skozi katere gresta zakonca. Omenja, da razveza predstavlja velike spremembe v prilagajanju v drugačen potek življenja za zakonca. Vse to drastično vpliva tudi na sodelovanje zakoncev v postopku razveze in po njem.

Raziskava Mešl (2007) torej nakazuje na to, da ima socialnodelovni stik manjšo vlogo, kot naj bi imel. Zanima me potek komunikacije in sodelovanja med razvezujočima zakoncema ter kvaliteta pomoči in podpore CSD-jev glede na zgoraj navedene rezultate raziskave, kjer se je pokazalo, da je v večji meri prisotno osredotočanje na upravni postopek pri sodelovanju s starši. Ker statistični podatki, ki sem jih navedla v teoretičnem delu, kažejo porast razvez zakonskih zvez, me torej zanima, kako kvalitetno centri za socialno delo prispevajo k reševanju izzivov, ki jih imajo družine v tem procesu.

Z raziskavo bi rada pridobila podatke o kakovosti pomoči in podpore CSD-jev glede sodelovanja v postopku razveze zakonske zveze in po njem. Zanima me perspektiva udeleženih staršev, kako oni ocenjujejo delovanje in pomoč CSD-jev. Kje vse še dobijo potrebno pomoč. Raziskala bi rada tudi možne izboljšave centrov za socialno delo pri podpori in pomoči.

2.1 Raziskovalna vprašanja

- Kako poteka proces pomoči in podpore na CSD v postopku razveze?
- Kakšno je sodelovanje (komunikacija, odnos) med zakoncema v postopku razveze na CSD?
- Kakšno je skupno varstvo in vzgoja po razvezi?
- Kje še iščeta pomoč in podporo (neformalno, formalno)?
- Kakšne so možne izboljšave pomoči in podpore na CSD-jih?

3. METODOLOGIJA

3.1 Vrsta raziskave

Moja raziskava je bila kvalitativna, saj sem z njo zbirala besedne opise in ne številčnih. Opirala sem se na moje temeljno raziskovalno vprašanje o tem, kako starši v postopku razveze zakonske zveze in po razvezi ocenjujejo, vidijo podporo in pomoč Centrov za socialno delo. V kolikšni meri je pomoč CSD-ja koristna glede na težko obdobje, ki ga s seboj prinese razveza. Raziskava je bila eksplorativna, poizvedovalna. Mesec (2009) pove, da ima takšna raziskava dve glavni značilnosti. Z njo spoznavamo neko novo področje, odkrivamo probleme, ki jih nato formuliramo ter postavljamo hipoteze. Raziskujemo osnovne značilnosti nekega pojava. Značilno je, da naš namen ni preučiti celotno populacijo, ampak je naše število primerov manj obsežno.

3.2 Teme

- Proces pomoči in podpore na CSD
- Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
- Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
- Druga (neformalna, formalna) pomoč
- Možne izboljšave pomoči in podpore na CSD

3.3 Merski instrumenti in viri podatkov

Merski instrument je pripomoček, ki ga uporabljamo, ko želimo pri opazovani enoti meriti lastnosti, ki nas zanimajo. Z njim izzovemo in se osredotočamo na verbalne reakcije. Za merski instrument sem si izbrala vprašalnik, saj sem hotela pridobiti opisne podatke in meriti lastnosti, za katere sem predvidevala, da bom dobila zanesljive podatke od ljudi samih. (Mesec, 2009). Vprašalnik je bil sestavljen iz 14 vprašanj, ki so bila oblikovana tako, da so zajemala pet sklopov tem, ki sem jih želela analizirati. Vsa vprašanja niso bila oblikovana po zaporedju glede na teme, temveč sem jih tako uredila ob analizi.

3.4 Populacija in vzorec

Kot populacijo sem v svoji raziskavi opredelila vse, že razvezane starše, ki so zakonsko zvezo razvezali sporazumno ali na podlagi tožbe. Pri vseh je bil pogoj svetovalni pogovor na CSD-ju ter, da so imeli v času razveze mladoletne skupne otroke, o katerih so se sporazumno odločili o skupnem varstvu in vzgoji svojih otrok po razvezi zakonske zveze. Sporazum so lahko dosegli sami ali s pomočjo CSD-ja. Vzorec je bil neslučajnostni, saj niso vse enote populacije imele enakih možnosti biti vključene v raziskavo. Vzorec je bil tudi majhen in priložnostni, saj kot pravi Mesec (2009), je zanj značilna izvedba raziskave na skupini, ki je raziskovalcu najbolj dostopna in ne bo izbrana na podlagi širše populacije na slučajnostni način.

Kot vzorec sem si izbrala osem staršev, ki so vzpostavili kontakt s Centrom za socialno delo Primorsko-Notranjska (enote Ilirska Bistrica, Postojna in Cerknica) v zvezi s postopkom razveze zakonske zveze, v čim krajšem časovnem razmiku od letošnjega leta 2020. Moj namen je bil namreč pridobiti kar se da »sveže« podatke. Pri vseh je bil pogoj, da so bili udeleženi mladoletni otroci oz. se je stik ustvaril prav zaradi njih. Intervjuvala sem torej 7 staršev, ki so sedaj že razvezani. Moj namen ni bil posplošiti rezultatov raziskave na celotno populacijo, temveč samo raziskati in pridobiti podrobnejše informacije o tem, kako je potekalo sodelovanje med staršema ter pomoč in podpora CSD-ja.

3.5 Zbiranje podatkov

Metoda zbiranja podatkov je bil raziskovalni intervju. Uporabila sem nestandardizirani intervju. Mesec (2009) navaja, da je značilno, da pri njem ne uporabljamo do potankosti vnaprej dodelanih vprašanj. Imamo okvirna vprašanja, ki pa jih lahko v posameznem pogovoru prilagajamo, zastavljamo na drugačen način. Po navadi napišemo le glavna vprašanja, ki jim lahko nato v pogovoru dodajamo podvprašanja.

V intervjuju, vrsti raziskovalnega pogovora, sodelujeta spraševanec, ki postavlja vprašanja in strukturira potek pogovora ter vprašanec², ki na vprašanja odgovarja. Pogovor poteka neposredno v obliki dialoga (Mesec, 2009). Intervjuji so potekali individualno in v živo. Pri vsakem sem torej imela možnost zastavljati prilagojena podvprašanja glede na potek pogovora ali morebitne nejasnosti glavnega vprašanja. Vprašalnik je bil odprtega tipa, to pomeni, da so vprašanci na vprašanja odgovarjali prosto in brez vnaprej podanih odgovorov.

² Navedeno v moški obliki, vendar velja za vse spole.

Pred vsakim pogovorom sem vprašanca vprašala ali pogovor lahko snemam, vendar so vsi možnost odklonili. Ključne točke pogovora sem vmes torej zapisovala po alinejah, nato pa sem takoj po pogovoru čim bolj natančno zapisala celotno vsebino pogovora.

Kandidate za intervjuje sem hotela pridobiti na Centru za socialno delo Primorsko-Notranjska. S centrom sem stopila v kontakt, vendar se niso odzivali. Vztrajala sem mesec dni in se naposled odločila, da si bom poskušala kandidate poiskati sama. Vse sem našla z veliko pomočjo mojih bližnjih. Z vsakim posebej sem se nadalje dogovorila za kraj, čas in datum izvajanja. Glede tega sem se vedno poskusila prilagoditi vprašancu, da si poljubno izbere kraj, čas in datum. Intervjuji so v povprečju trajali slabi dve uri, saj sem si vzela čas za krajši predhodni sprostitevni klepet in razlago o tajnosti oziroma anonimnosti podatkov. Potekali so v sproščenem ozračju, večinoma ob skodelici kave. Prišlo je tudi do manjših motenj, kot so bile glasba v ozadju lokala. V skoraj vseh primerih je vprašanec zašel globoko v temo in se oddaljil od bistva. Vmesne motnje so povzročili tudi drugi ljudje, znanci, ki so hoteli biti vljudni in poklepetati, saj niso vedeli za intervju. Včasih vprašanci niso takoj razumeli bistva vprašanja, tako da je bila potrebna daljša, prestrukturirana razlaga. Kljub manjšim motnjam pa so bili intervjuji opravljeni kvalitetno.

3.6 Obdelava in analiza podatkov

Pridobljene podatke sem analizirala na kvalitativen način po naslednjih korakih:

- **Urejanje gradiva:** vsebino intervjujev sem prepisala na računalnik, ustrezno oštevilčila ter jih uredila tako, da si sledijo po vrstnem redu;
- **Določanje enot kodiranja:** intervjuje sem nato natančno pregledala in določila enote kodiranja, ki so bile za mojo raziskavo vsebinsko smiselne. Te sem nato prenesla v tabelo in jih uporabila. Dele, ki so bili nesmiselni za mojo raziskavo, pa sem izpustila;
- **Odprto kodiranje:** zapisanim izjavam v tabeli sem določila pojme, jih po sorodnosti združila v kategorije ter jim pripisala teme. Intervjuje sem označila z velikimi tiskanimi črkami, da so se med seboj razvidno ločevali (A – prvi intervju, B – drugi intervju, C – tretji intervju, Č – četrti intervju, D – peti intervju, E – šesti intervju, F – sedmi intervju). S številkami pa sem ustrezno označila tudi izjave (A1, A2, A3,...).
- **Oсно kodiranje:** tukaj sem, kot navaja Mesec (1997), vzpostavila odnose med kategorijami in njenimi podkategorijami, znotraj posamezne kategorije.
- **Odnosno kodiranje:** Mesec (1997) pravi, da gre pri tem za primerjanje dobljenih kategorij med seboj in razvrščanje le-teh v odnosne povezave.

Tukaj sem torej dobljene kategorije iz prejšnjega kodiranja primerjala med seboj in ugotavljala morebitne podobnosti in razlike.

4. REZULTATI

4.1 Proces podpore in pomoči v postopku razveze na CSD

Prvi stik s CSD

Prvi stik s CSD so večinoma intervjuvani zakonci navezali že preden so vložili predlog za sporazumno razvezo ali tožbo za razvezo. Razlogi so bili zelo raznoliki. Posamezniki so klicali na CSD bodisi zaradi preprirov in misli o razvezi (*Pred tožbo sem klical na center, da sva se začela kregat in tako ne more naprej, da hočeva iti narazen (C1)*), bodisi zaradi odločitve za sporazumno razvezo (*Z zakonko sva se odločila, da nisva za skupaj in sem klical na CSD, da bi rad sporazumno razvezo (F1)*). Hoteli so tudi pridobiti informacije za predložitev sporazumne razveze (*V času razveze, ko sem se hotela pozanimati za predložitev vloge za sporazumno razvezo (D1)*). Nekateri so menili, da je potrebno obvestiti CSD o nameri razveze (*Bil sem mnenja, da je potrebno o tem obvestiti center za socialno delo (Č2)*) ter da je stik pomemben za nadaljnje urejanje zadev glede mladoletnega otroka (*Najbolj zato, da se uredi vse glede otroka (Č3)*). Eden od zakoncev je kontaktiral CSD zaradi strahu in upanja na pomoč (*Bilo me je strah, menila sem, da mi lahko pomagajo (B3)*).

Pri čisto vseh intervjuvanih zakoncih pa se je stik ustvaril po njihovi vložitvi predloga za sporazumno razvezo ali tožbe za razvezo. Vsi so dobili vabilo CSD-ja na svetovalni pogovor pred razvezo zaradi vpletenih mladoletnih otrok.

Število in čas srečanj na CSD-ju

Nekateri so imeli na CSD-ju le eno srečanje, drugi dve srečanja. Posamezniki pa so imeli tri ali štiri srečanja oziroma pogovore. Ti pogovori so večinoma trajali okrog 30 minut in 45 minut.

Sodelujoči v postopku razveze na CSD

V veliki večini je bila v pogovoru prisotna socialna delavka in oba razvezujoča zakonca (*Prisotna je bila socialna delavka, zadolžena za razveze, jaz in moj bivši partner(A6)*), v enem primeru pa tudi dve socialni delavki (*na drugem srečanju pa dve socialni delavki, partner in jaz (D5)*). Srečanja so potekala tudi samo med socialno delavko in enim zakoncem (*Prvo srečanje je potekalo samo med mano in socialno delavko (D4)*).

V manjšem številu primerov se je srečanja udeležil tudi mladoletni otrok (*Jaz, bivši partner, socialna delavka, 16-letna hčerka (B8)*) oziroma dva mladoletna otroka. Posamezniki pa so navedli, da mladoletni otroci v njihovem primeru niso bili vabljeni na pogovor na CSD ali so bili sicer vabljeni, vendar se niso hoteli udeležiti.

Vsebina svetovalnega pogovora

Intervjuvani zakonci so navedli zelo širok nabor različnih tem in spektrov svetovalnega pogovora. Pri vseh je bilo prisotno seznanjenje s postopki ter njihovo zakonsko podlago (*Najprej nama je obrazložila zakonsko podlago (A8)*). Zakonci so povedali, da so bili deležni pogovora o poteku razveze (*Povedala je, kako poteka razveza (Č9a)*) ter pogovora o njihovih obveznostih do otrok. Slednji je vseboval pravno podlago glede preživnine (*Pogovarjali smo se o preživnini. Samo pravno podlago,/.../ (A10)*) ter določanje varstva in vzgoje otrok (*Pogovarjali smo se glede skrbništva (D6), ter o načinu, kako bova v prihodnje uredila glede stikov z mladoletnim otrokom (G7)*).

Pri polovici intervjuvanih zakoncev je socialna delavka vprašala o možnosti sprave med njima (*Najprej je vprašala, ali obstaja možnost, da bi razrešila stvari brez ločitve (Č7)*). Več kot polovica intervjuvanih pa je navedla, da so jim bili v pogovoru ponujeni tudi konkretni predlogi o mediaciji, zakonski terapiji ter pomoči psihologa (*Socialna delavka je predlagala mediacijo (C11), Omenila je tudi, da greva lahko k zakonskem svetovalcu (F8), ali psihologu in poskuša zglati stvari (F9)*). Poudarjeno pa je bilo tudi, da se zakonca lahko sporazumeta o skrbi za otroke (*povedala je, da bi bilo najbolje, da se sporazumno dogovoriva kako bova poskrbela za otroke in kje bodo (C36)*).

V pogovoru se je pojavljalo tudi svetovanje zakoncem glede ohranjanja spoštljivega in prijateljskega odnosa tudi po razvezi (*Povedala je, kako pomembno je, da midva ohraniva spoštljiv odnos eden do drugega (F34), ter ohranjanju prijateljskih odnosov (D23)*), pomembnosti sklepanja medsebojnih kompromisov (*tako, da je bil poudarek predvsem na delanju kompromisov (D21)*) ter medsebojnega sodelovanja. Nekateri, ki so bili deležni že zgoraj omenjenega svetovanja, se spominjajo tudi svetovanja glede skupnih otrok. Socialna delavka je poudarjala enakovrednost zakoncev v skupnem varstvu in vzgoji otrok (*Da. Imava skupno skrbništvo, se pravi sva v tem enakovredna (D20)*) ter kako pomembna je skrb, ravnanje v otrokovo korist in upoštevanje otrokovih želja (*socialna delavka je povedala, da so na prvem mestu otroci in skrb zanje (F33), in da delava v otrokovo korist (F35), da otrok odloča o tem (G22c)*). V posameznih primerih je bila tema tudi pravilen način pogovarjanja, uporaba pravilnega jezika z otrokom glede razveze (*povedala nama je tudi, naj paziva, da*

otrok ločitev ne bo uporabljal kot manipulacijo (D7) ter o tem kako se z otrokom pogovarjava o ločitvi (D8), Previdna morava biti kakšen jezik uporabljava (D9), da se otrok ne bi počutil odrinjenega. Se pravi, da se ne počuti kot, da starš nima časa zanj in podobne stvari (D10)).

Ne glede na obseg pa je bil pri čisto vseh intervjuvanih zakoncih na pogovorih na CSD-ju poudarjen pomen skrbi za otroka v nadaljnjem postopku razveze in po njem (*Razložila je vse, rekla je, da skrb za otroke mora biti, da sva še vedno in bova do konca življenja starša, kljub zaključeni partnerski poti (B27).*

Ena izmed pomembnih vsebin pa so tudi koristne informacije, ki jih zakonci pridobijo na svetovalnem pogovoru. Posamezniki navajajo, da so prejeli izčrpne informacije o fazah razveze (*Povedala je kakšne so faze ločitve (B9)*), informacije o iskanju pomoči, o brezplačni pravni pomoči. Prejeli so tudi zloženke o anonimni telefonski pomoči, konkretne telefonske številke v primeru nasilja v družini (*o tem, kam lahko pokličem v primeru nasilja v družini (B20)*) ter številke psihologov, psihiatrov.

Prednosti svetovalnega pogovora

Prednosti svetovalnega pogovora so izpostavili zgolj posamezniki. Med prednostmi tako navajajo dejstvo, da se s tem zelo dobro zaščiti otroka in njegove koristi (*Da se otroka zaščiti (Č16), Da se dela v korist otroku (Č19)*). Pomembna je uradna pot postopka in prav zaradi tega posledično držanje predpisanih dogovorov obeh zakoncev.

Pomanjkljivosti svetovalnega pogovora

Velikokrat pa se tudi zgodi, da se udeleženci srečajo z ovirami tekom svetovalnega pogovora. Polovica intervjuvanih zakoncev je zaznala tudi pomanjkljivosti, o katerih so spregovorili zelo različno in individualno. Te pomanjkljivosti so dolgotrajnost celotnega svetovalnega pogovora in pisanja mnenja sodišču (*Dolg postopek, zelo dolgo traja, se vleče (B22), Za napisat mnenje na sodišče je potrebovala 5 mesecev (B23)*), dolgotrajnost spraševanja o željah otrok zaradi njihove sramežljivosti (*Otroci so bili malo sramežljivi, ker je niso poznali in je trajalo nekaj časa (E11)*), nadomestitev konkretnega svetovanja glede težav v zakonski zvezi z dajanjem številke za pomoč drugje (*Ni mi bilo všeč, da so nam dali samo številke, kam pokličemo za mediacijo, niso nama nič svetovali konkretno glede najine zveze, kaj naredit (C20)*), potek pogovora samo o otrocih in nič drugega ter udeleženosť obeh zakoncev že na prvem pogovoru, ki je privedla do pomanjkanja globine pogovora (*/.../ saj sem bila zelo zadržana in nisem mogla govoriti pred njim (A49)*).

Vodenje socialne delavke

Socialna delavka je po mnenju intervjuvanih oseb uporabljala tudi veliko socialnodelovnih veščin in spretnosti, da je lahko dobro in kvalitetno vodila postopek. Spretnosti in znanje, ki so jih uporabljale socialne delavke, so intervjuvanci zaznavali kot dejanja, zaradi katerih je bilo njihovo delo kvalitetno opravljeno in jih predstavili kot pohvale za delo. Socialnodelovne veščine in spretnosti so se pri socialni delavki kazale kot opazovanje medsebojne komunikacije med zakoncema (*Ko je socialna delavka videla, da v bistvu zelo dobro komunicirava, se razumeva, (D15a)*), vabilo k pripovedovanju obeh plati zgodb zakoncev (*Rekla je, da vsak poveva svojo plat zgodbe (C9)*), vprašanja o strinjanju obeh zakoncev (*Vprašala je še, če se oba strinjata s tem (A30)*), vprašanja o razlogih za neuspelo mediacijo (*Socialna delavka je vprašala, zakaj ni šlo na mediaciji (C14)*), pohvala zakoncem (*Socialna delavka naju je pohvalila, da vsa se uspela vse zmeniti (F13)*), vključevanje in razumevanje otrok (*na srečo je socialna delavka razumela, da je pri teh letih mladoletni sin že precej razumna in samostojna oseba (G18)*, *Ona je spraševala oba otroka, kam bi si želela iti (E10)*) ter pomoč pri usklajevanju varstva otrok. Intervjuvanci so omenili tudi zavzetost in dostopnost socialne delavke (*Če sem rabil, sem jo poklical in mi je kaj razložila (F19)*, *Večkrat je poklicala in preverila kakšno je stanje (F20)*).

Polovica intervjuvanih pa je bila do dela socialnih delavk tudi kritična. Kot kritiko so izpostavili, da je bilo delo opravljeno zelo uradno, naravnano na urejanje papirjev ter na strogo branje pravil in zakonodaje, brez možnosti odstopanja (*Zmotilo me je to, da je prebrala vsa pravila, razložila vse, po res vseh pravilnikih, členih /.../ (A14)*). Nekaterim se je zdelo, da je bilo delo opravljeno hitro in površinsko (*Ni se spuščala v podrobnosti (E17)*,). Omenili so tudi nezmožnost empatije in neosebne pogovore (*Ni bilo osebnega stika (E26)*, *Socialna delavka ni zahajala v osebne stvari (Č14)*, *nekateri niso niti zmožni neke empatije (A18)*), strah glede svetovanja (*S strani socialne delavke sem dobila občutek, da se je bala, da bi nam kaj svetovala (A13)*) ter ne raziskovanje dejanskega stanja.

4.2 Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD

Sodelovanje zakoncev na CSD

Večina intervjuvancev navaja uspešno sodelovanje z zakoncem v postopku razveze na CSD. To pripisujejo določenim vzrokom oziroma dejavnikom. Pri uspešnem sodelovanju zakoncev so pomagali vnaprej določeni sporazumi med njima (*Vse sva se dogovorila že prej, tako da je sodelovanje potekalo zelo gladko (D14)*, *S partnerko sva doma že napisala*

sporazum in točno določila kdo ima kdaj otroke (F12)) ter nekako spoštljivo urejen odnos glede na situacijo (Relativno v redu, čeprav, če bi bilo čisto v redu, verjetno ne bi bila tam (G14), Recimo temu prijazno in kultivirano sovražno ozračje (G15)).

Razvidnih je bilo tudi nekaj dejavnikov, ki so deloma, a ne v popolnosti, motili medsebojno sodelovanje. Pojavila so se delna strinjanja (*tako, da je izgledalo sporazumno, ko sva prišla domov pa je bila čisto drugačna (F29)*), tudi zaradi določenih občutkov zakoncev (*potem iz občutka krivde na vse pristal (A22), Bila je napeta situacija in najina komunikacija je bila slaba (C30)*). Nekateri so se pogovarjali samo glede denarja (*Cel čas mu je bil pomemben le denar, o drugih stvareh se ni sploh pogovarjal (B25)*), pri drugih pa so bili z zakoncem sklenjeni le minimalni dogovori glede otrok in nič drugega (*Glede otrok sva se nekaj še domenila. Drugo je bilo pa groza (C31)*).

Nekateri intervjuvanci pa s svojim zakoncem nikakor niso mogli najti skupnega jezika (*Obup, ni bilo komunikacije (B24a), Ni bilo nobenega pogovarjanja in dogovarjanja (A24)*). Eden je še posebej navedel, da je bilo za to krivo obojestransko obtoževanje, nerazčiščenost medosebnih odnosov in ljubosumje.

Nesoglasja med zakoncema

Največja nestrinjanja, ki so jih intervjuvani zasledili v okviru postopka v sodelovanju z drugim zakoncem, lahko razdelimo v tri kategorije.

Opaziti je bilo moč enostransko željo po razvezi, ki se je najpogosteje kazala kot odklonitev mediacije in želja po čimprejšnjem zaključku postopka (*Njemu je bilo pomembno, da vse to mine (A23), Z vsem se je strinjal (E30)*).

Pokazalo se je, da so bile velik dejavnik za nesoglasja tudi finance, zaradi stroškov, ki nastanejo v obliki plačevanja preživnine za otroke (*Ni hotel plačevati preživnine (B26), Višina preživnine ga je zmotila (A26)*).

Največji problem pa je bil dogovor o nadaljnjem varstvu in vzgoji skupnih otrok (*Najtežje je bilo najti kompromis, pri kom bo bil starejši sin (E31)*). Kazal se je kot dajanje lažnih obljub, obravnavanje otroka kot nezmožnega za odločanje ter brezbržnost do otroka (*Bivša partnerica je obravnavala na CSD-ju našega mlajšega sina, kot da bi bil otročiček, ki naj se ne bi sam za nič odločal in da bi morala se zato za čisto vse sama uskladit (G17)*).

4.3 Skupno varstvo in vzgoja po razvezi

Izvedba/dejanski potek

Intervjuvanci so povedali, da so na CSD točno določili, sprejeli glavna določila, glavne in pomembne stvari glede varstva in vzgoje otrok. To je vključevalo počitnice, praznovanja, časovno so razporedili stike ter določili kraj bivanja otroka (*kolikokrat in kdaj okvirno naj bi prišel na obisk (G22b)*, *Sin je bil pri meni, hčerka pri njej (C38)*, *Otrok je čez teden primarno pri očetu, predvsem zaradi mojega dela, popoldne in za vikende pri meni (D25)*).

Pri večini intervjuvanih je skupno varstvo in vzgoja potekalo točno po določitvah, upoštevali so dogovorjene termine ter se držali sporazumnih dogovorov (*Potekalo je kakor je bilo dogovorjeno na CSD-ju in potem na sodišču (C37)*, *Držala sva se tega, kar sva se s partnerko zmenila (Č27)*, *Vse je potekalo gladko, vse sva izpeljala tako kot sva se dogovorila (D24)*). Pri enem pa se je potem otrok neuradno preselil od očeta k materi (*Po enem mesecu je še drugi otrok prišel k meni, tako, da sem neuradno imela jaz oba (E38)*).

Sodelovanje zakoncev glede otrok

Ko sta zakonca že razvezana, je pomembno tudi, da dobro sodelujeta med seboj, saj jima je ostala skupna skrb za otroka. Intervjuvanci so povedali, da je bilo potrebno veliko sprotnega dogovarjanja (*Sprotno pa sva se dogovarjala glede vseh drugih stvari (E37)*). Pri nekaterih so dogovori potekali po telefonu, sms sporočilih, po potrebi tudi po elektronski pošti (*če so pa bile kakšne problematične zadeve pri kateremukoli od sinov, pa tudi prek maila (G26)*). Pomemben dejavnik je tudi ohranjanje osebnega stika (*Ko sem otroka pripeljal, ga je prišla dol iskat (Č29)*). Pogovori so potekali večinoma samo glede stvari, ki se tičejo otroka in njegovih želja (*Včasih sva malo poklepetala, ampak samo to, kar se tiče otroka (Č30)*, *Potem se dogovor ni toliko upošteval, saj smo se vsi ravnali po željah otrok (A34)*). Eden od intervjuvanih je povedal, da so tudi vsi skupaj preživljali prosti čas (*Čas preživljamo tudi vsi trije skupaj, tako da smo še vedno povezani (D27)*).

Nekateri intervjuvanci pa so povedali, da ni bilo nikakršne medsebojne komunikacije (*Potem se nisva čisto nič pogovarjala in dogovarjala (A35)*), zato so se prenehali truditi (*Nato sem se nehala truditi in nisem imela več stika z njim (E42)*).

Ovire skupnega varstva in vzgoje

Prisotne so bile tudi ovire v komunikaciji, kot so komuniciranje samo preko otrok (*Vse se je dogovarjalo preko otrok (C43)*), težave s strani drugega zakonca, kot so neizpolnjevanje

obljub, pretirano prilagajanje, neprimerno reševanje medosebnih odnosov (*Obljubljal je, da jih bo peljal na počitnice, vendar jih ni nikoli (E41), jaz sem se dosti prilagajala, da ne bi prišlo do kakšnega prepira (B33), Čeprav naj bi se po sms sporočilih usklajevala le glede otrok, mi je večkrat pisal tudi stvari glede naju (B34)*). Velika težava je bilo tudi neujemanje med zakoncema (*Različnost karakterjev je fanj za ljubezen, a včasih malo katastrofalna, ko pride na vrsto vzgoja (G20)*).

4.4 Druga (formalna, neformalna) pomoč

Viri moči

Ob neprijetni, težki situaciji razveze se osebe zatečejo v iskanje virov moči tudi drugje, izven CSD-ja. Neformalno pomoč so večini intervjuvancev nudili njihovi bližnji prijatelji, včasih jih je bilo več, pogosto pa so se do potankosti zaupali le enemu. Najpogosteje so bili s strani prijateljev deležni lajšanja čustvenih bolečin, torej nujenja opore, podpore in tolažbe (*Pomoč drugih je bila predvsem kot obliž na rano, tolažba in pomoč (G32)*) v obliki pogovorov. Prijatelji so jim bili na voljo, ko so potrebovali pomoč (*Pripravljeni pomagati, če sem karkoli rabil (G31)*). Posamezniki so iskali tudi svetovanje o pravnih zadevah (*mi je svetoval kaj naj naredim (C45), povedal kako poteka razveza (C46), kako naj se pripravim na sodišče (C47)*) oziroma pomoč pri selitvi ter varstvu otrok.

Polovica intervjuvanih je kot vir pomoči navedla starše. V pomoč so bili tudi bližnji sorodniki, kot so stari starši, sestra, sestrična (socialna delavka). Tudi te osebe so največkrat nudile čustveno podporo (*veliko smo se pogovarjali (D37), stali so mi ob strani (D38), in podpirali mojo odločitev (D39)*), v nekaterih primerih varstvo otrok. Prisotna je bila tudi finančna pomoč ter nasveti glede postopkov in zaščite otroka.

Posamezniki so največjo pomoč dobili od sedanjega partnerja, ki jim je nudil podporo in pomoč v vseh pogledih. Stal je ob strani zakoncu in otrokom ter pravno pojasnil zadeve.

Pomoč so dobili tudi na delovnem mestu, s strani vodij ali sodelavcev ter od bližnjih vaščanov. Pomoč vodje se je kazala v prilagajanju urnika in razumevanju situacije (*in mi skušal kdaj prilagoditi urnik, če sem potreboval (F50), ki me je razumel (F49)*), sodelavci in bližnji vaščani so nudili podporo (*Dajali so mi moč in podporo, da sem lahko šel skozi to obdobje (Č37)*) z nasveti, spodbudami, pogovori.

Kljub podpori bližnjih je pri postopkih, kot je razveza, prav gotovo zaželeno tudi pravna pomoč. Nekateri so se odločili zaprositi za to obliko formalne pomoči in sicer za pomoč

odvetnika. Ta jim je pomagal z ureditvijo in svetovanjem glede pravnih zadev razveze (*pravno pomoč, kako speljat celotno razvezo (A42)*).

Zelo pomemben vir moči pa je prav gotovo posameznik sam. Nekateri so navedli, da so našli največjo oporo prav v sebi. Nekateri so bili v to primorani (*Večinoma pa sem se lahko zanesel sam nase (C50)*), saj jim je okolica nudila premalo podpore. Drugi so imeli že sami ustrezno znanje psihologije (*Jaz sem študirala zakonsko terapijo, tako, da sem prišla do spoznanja, da tukaj ni več pomoči (A44)*), s katerim so si pomagali. Spet tretji so imeli željo po znanju za ravnanje (*pregledal vse postopke na računalniku in se pozanimal, kako pa kaj (F52)*).

4.5 Možne izboljšave na CSD

Center za socialno delo v očeh zakoncev po izkušnji sodelovanja

Intervjuvanci so bili poleg svetovalnega pogovora deležni tudi izkušnje s centrom za socialno delo in njegovim splošnim delovanjem. Nekateri so bili zadovoljni z delom CSD. Kot razloge izpostavljajo sporazumen potek (*Načeloma ne vidim problema v delovanju, saj je pri meni in partnerki potekalo vse sporazumno in hitro (Č52)*), pridobitev novih informacij (*Tako CSD, kjer sem dobila nove, koristne informacije (D40)*) ter dodatno iskanje čustvene opore (*Štirikrat sem šla sama po čustveno podporo (B7)*).

Nekaj več kot polovica pa jih je izrazilo nezadovoljstvo z delom CSD (*Nič mi ni bilo v pomoč (E14)*). Vzroki za nezadovoljstvo so bili večinoma nekoristnost informacij (*Nič mi ni bilo v pomoč, ker sem že prej iskala informacije in mi je odvetnica že vse prej razložila (A12)*), prepočasen odziv ob nujnih primerih (*Takoj sem klical na CSD, ampak se mi ni nobeden javil (F23)*), *Šel sem tja in rekel, kaj je bilo, vendar mi je socialna delavka rekla, da bodo organizirali sestanek čez par dni (F24)*) ter dvom o ustreznosti zakonov (*Edino, zdelo se mi je nesmiselno, da je alimentacija obvezna po zakonu, glede na to, da pri meni pa živi starejši sin in da če bi jo hotel izničit, bi moral terjat od bivše žene, da tudi ona meni plačuje za starejšega sina, pa se mi je to zdelo malo neumno in sva običala pri tem, da jaz plačujem njej (G13)*).

Nekateri intervjuvanci so primerjali pomoč na CSD z drugo pomočjo. Pomoč zunaj CSD-ja, v neformalnih omrežjih, je bila zanje veliko bolj koristna (*Ker sem imel v družini sestrčno socialno delavko, mi je veliko bolj ona pomagala, kot pogovor na CSD (Č50)*), *Dosti sem povedal tudi socialni delavki, ampak prijatelj mi je bil večja opora. Njemu sem se lahko izpovedal vsak dan (F53)*).

Želene spremembe

Nekateri intervjuvanci so izrazili želje za spremembe v delu centra za socialno delo. S strani enega intervjuvanca je bila izražena želja po individualnem prvem pogovoru in boljši informiranosti ljudi glede dela na CSD (*bi raje videla, da sem bila najprej sama na pogovoru in šele nato skupaj z bivšim partnerjem (A48), Boljša informiranost ljudi glede dela na CSD (A47)*). Drugi bi si želel hitrejšega ukrepanja ob nujnih primerih in obsežnejša pooblastila CSD-ja (*Da bi CSD hitreje ukrepal v nujnih primerih (F54), da bi imeli višja pooblastila (F55)*). Tretji pa je izrazil željo, da bi se celotna situacija na CSD-ju reševala ob prisotnosti strokovnjakov iz različnih področij (*Da bi se vse rešilo kar na centru za socialno delo, kjer bi bilo prisotnih več ljudi z različnih področij na enem mestu (B49)*).

Spet drugi so izrazili možne izboljšave glede dela socialne delavke. Posamezniki si želijo, da bi socialna delavka poslušala zgodbi obeh udeležениh oseb. Izražene so bile še želje po večjemu zaupanju v človekovo doživljanje, razumevanju ljudi in slišanosti (*Bolj verjeli ljudem, kaj oni doživljajo (C53), Da bolj poskušajo razumeti ljudi (E54), Da bi bil slišan tudi jaz (C54)*). Predlagali so tudi, da naj socialna delavka posluša to, kar ljudje govorijo, in ne da samo ureja papirje ter da bi v postopku razveze sodelovali strokovnjaki obeh spolov (*Ker sem od kolegov slišal veliko osebnih norih zgodb glede obravnave na CSD-ju, bi mogoče bilo v redu, če bi pri razvezah sodeloval tudi moški socialni delavec v tandemu z žensko socialno delavko (G35)*).

Posamezniki so izrazili potrebo po preverjanju CSD-ja glede tega, kaj se dogaja po razvezi. Eden bi si želel preverjanja dejanskega stanja ter ravnanja v okviru sporazuma in dogovorov po razvezi (*preverjat, kako se osebe držijo sporazuma na sodišču v nadaljnjem življenju (E57)*). Drugi pa preverjanja, v kakšne namene se porabi preživnina ter konkretnega dokazovanja, z računi, da je vsaj del nje namenjen otroku (*Da se nosi račune, da se jo porabi res na otroke, vsaj del nje (F57)*).

Eden intervjuvanec pa zaradi velikega zadovoljstva z delom ni predlagal nobenih izboljšav (*Ne vem, če bi lahko predlagala izboljšave. Osebno sem bila pri teh srečanjih zadovoljna, tako da nimam pripomb (D42)*).

5. RAZPRAVA IN UGOTOVITVE

- **Kako poteka proces pomoči in podpore na CSD v postopku razveze?**

V razpravi bom najprej odgovorila na raziskovalna vprašanja in jih nato komentirala.

Zakonca se lahko sporazumno odločita za razvezo. Brez sporazuma do skupnih otrok ali koristi za otroka razveze ne moreta doseči. Pri sporazumni razvezi se upošteva tudi otrokovo mnenje, če ga je želel izraziti in je dovolj star, da razume njegov pomen in posledice. (Andrejč, 2018). Zakonca pa se lahko razvežeta tudi na podlagi tožbe enega izmed zakoncev, če zanj zakonska zveza iz kateregakoli razloga postane nevzdržna. Tudi tu je potreben svetovalni pogovor na centru za socialno delo, ki se izvede pred začetkom postopka na sodišču. Tu se iščejo in oblikujejo odločitve v otrokovo korist. Na podlagi tega nato sodišče odloči o varstvu in vzgoji ter preživljanju skupnih otrok (Weber, 2018).

V raziskavi sem ugotovila, da je bil v obeh oblikah razveze nujno potreben svetovalni pogovor, saj so vsi intervjuvani imeli skupne mladoletne otroke. Večinoma so se sestali le enkrat, ponekod tudi dvakrat. Pogovori so bili povsod usmerjeni v delo v korist otroka. Ugotovila sem, da so se najpogosteje sestajali le oba starša ter socialna delavka. Konkretna vključenost otrok v pogovor je bila redkejša. V pogovorih so se seznanili z zakonodajo in postopki. Pri večini pa tudi z vprašanjem o možnosti sprave med zakoncema. Intervjuvanci so navajali, da je največja prednost pogovora to, da se dela v korist otroka. Kot prednosti svetovalnega pogovora so navedli, da je dobro, da se zaščiti otroka. Kot pomanjkljivost pa so nekateri videli predolg postopek ter preveliko uradnost socialne delavke.

Socialna delavka mora imeti znanja za ravnanje v takem postopku. Torej v socialnem delu in delu z družino je pomembno, da socialna delavka sodeluje z vsemi udeleženi. Torej izhaja iz koncepta pomoči, ki ga ubesedi tako, da ga lahko podeli z uporabniki pri praktičnem delu. Socialna delavka mora soustvariti proces pomoči, pri katerem udeleženi raziskujejo svoj delež v rešitvi. Tu je poudarek na dialogu in sodelovanju med uporabniki in socialno delavko. Prav tako pomembno je osebno vodenje (Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina, 2005).

Ugotovila sem, da so socialne delavke po mnenju intervjuvanih oseb na splošno uporabljale veliko socialnodelovnih konceptov. Opazovale so komunikacijo obeh

zakoncev. Iz intervjujev je bilo moč razbrati, da so skrbele za to, da sta bila slišana oba, veliko je bilo tudi pohval in vprašanj o počutju in razumevanja. Največ pa vprašanj povezanih z varstvom in vzgojo otrok ter pomoči pri nadaljnjem usklajevanju glede tega. Ugotovila sem, da je kar polovica intervjuvanih navedla kritiko, da je bila socialna delavka zelo uradna in hitra. Držala se je strogega postopka in ni odstopala od tega. Omenjena je bila tudi nezmožnost empatije.

- **Kakšno je sodelovanje (komunikacija, odnos) med zakoncema v postopku razveze na CSD?**

Walsh (2003) navaja, kako pomembno je razumevanje in dober odnos med partnerjema. Tveganje za razvezo je večje, če nimata podobnih ciljev in želja za prihodnost, podobnega pogleda na svet ter družinsko življenje.

Namen svetovalnega pogovora na centru za socialno delo je doseči dogovor, sporazum partnerjev o ureditvi življenja po razvezi ter da se družini in posameznikom v njej nudi pomoč in podpora. Seznani se jih tudi o posledicah razveze ter pravicah in dolžnostih do otrok. Na to se naredi zapisnik, ki se ga pošlje sodišču. Starši opravijo vsaj dva takšna svetovalna pogovora ob razvezi, da se res prepriča o sporazumih. Izjemoma zadostuje le eden, v primerih, kjer so stvari zelo dorečene. Pri tem morajo biti vključeni tudi otroci. (Skupnost centrov za socialno delo Slovenije, 2018).

Ugotovila sem, da je zakoncema za uspešno medsebojno sodelovanje najbolj pomagalo to, da sta se že predhodno doma dogovorila in sporazumela, razčistila glede želja za razvezo ter sporazumov glede otrok. Intervjuvanci so navajali tudi stvari, ki so motile sodelovanje. To bi opredelila kot neka delna strinjanja. Do njih pa so privedli le delno razčiščeni medosebni odnosi. Tam, kjer so bili odnosi popolnoma nerazčiščeni, pa ni bilo nobenega sodelovanja. Ugotovila sem, da so s tem, da so se starši odločali za skupno varstvo in vzgojo, naredili morebiti več škode kot koristi. Tu je bilo veliko medsebojnega obtoževanja in prelaganja krivde, ljubosumja. Po ugotovitvah so največja nestrinjanja nastajala v enostranski želji po razvezi, zaradi finančnih obveznosti, ki nastanejo po razvezi, pa tudi zaradi poteka skupnega varstva in vzgoje otrok, ki sledi razvezi. Podobno kot v moji raziskavi je ugotovila že Andrejč (2018), ki pravi, da so prvi sklopi dejavnikov razveze ekonomske in demografske narave. Navaja, da je pomemben tudi sklop dejavnikov, kot so značilnosti medosebnega odnosa med zakoncema ter individualne značilnosti zakoncev. Znanstveniki so preučevali pare longitudinalno, okoli 10 let. Opazili

so, da je odnos, ki vodi do razveze, negativen. Prisotna so negativna čustva, vidno je pomanjkanje opore, kritiziranje, zmerjanje, nerazumevanje, velika mera konflikta idr. Tveganje za razvezo torej povzroča slaba kakovost odnosa, visoka stopnja konfliktov in nezadovoljstva v odnosu ter nizka stopnja predanosti odnosu.

- **Kakšno je skupno varstvo in vzgoja po razvezi?**

Ugotovila sem, da so se starši morali ravnati po vnaprej določenih pravilih oziroma določilih, ki so jih sprejeli sami sporazumno ali na CSD-ju ali sodišču. Tam so, med drugim, sprejeli glavna določila glede stikov, kot so počitnice, praznovanja. Iz ugotovitev je razbrati, da je pri večini intervjuvanih skupno varstvo in vzgoja otrok, vsaj v začetni fazi, potekalo točno po dogovorih, določilih. Le pri enem se je otrok neuradno preselil k drugemu staršu.

Nadaljnje starševstvo je namreč zelo pomembno, saj se je potrebno zavedati, da so otroci tisti, ki ostajajo tako pri enem kot pri drugem staršu (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019).

Izvedela sem, da sta starša večinoma kot sredstvo za pogovor izbrala sms sporočila, elektronsko pošto ter pogovore po telefonu. Iz ugotovitev je bilo moč razbrati, da sta se bivša zakonca, ki sta imela dokaj razrešen odnos, pogovarjala le o temah povezanih s skupnimi otroki. Ugotovila pa sem tudi, da tisti, ki niso imeli razrešenega medsebojnega odnosa, niso imeli nikakršne komunikacije med seboj. Ovire, nastale v komunikaciji, so bile vidne kot komuniciranje samo preko otrok, težave s strani drugega zakonca, kot so neizpolnjevanje obljub, pretirano prilagajanje ter neprimerno reševanje medosebnih odnosov.

- **Kje še iščeta pomoč in podporo (neformalno, formalno)?**

Člani družine so med seboj povezani na različne načine in soodvisni. Individualno dogajanje člana vpliva in se odraža na delovanje celotne družine. Prav tako pa tudi obratno, kar se zgodi v družini kot celoti, zaznamuje posameznika v njej, vsakega na drugačen način (Tomori, 1994).

Vsak izmed zakoncev ob razvezi doživlja emocionalne spremembe. Kljub nezadovoljstvu v zakonu je še vedno zelo močen občutek navezanosti na zakonca, pa čeprav med njima ni več močne čustvene vezi. Včasih je ta navezanost ter strah pred

velikimi spremembami in neuspehom toliko močna, da zakonca ostaneta skupaj, čeprav sta nesrečna. Torej, ko se dvomi pojavijo, najprej človek v sebi začne zanikati dejstvo, da bi se lahko kdaj ločil in odlaša s tem. Vendar se vse bolj sprašuje, koliko časa bo mogoče še prenašati to bolečino, koliko je sploh mogoče, da bodo šle stvari na bolje ter kako bo razvezo prenesla družina. To se začne spraševati vsak v obdobju, ko razmišlja o ločitvi. Nato nekdo končno (ali pa tudi oba) sprejme dejstvo o razvezi. Tisti, ki zapušča, občuti drugačna čustva od tistega, ki je zapuščen. Na splošno pa vsak posameznik občuti drugačna čustva ob razvezi (McKay, Rogers, Blades in Gosse, 1984).

V raziskavi sem ugotovila, da po razvezi zakonca poskušata poglobiti stike s člani svoje socialne mreže. Ugotovila sem, da se je velika večina obrnila po pomoč k prijateljem in nato svojcem, svojim domačim. Pomoč in podporo so našli tudi v službi, s pomočjo vodje in sodelavcev. Ta pomoč je bila neformalna, videti bolj kot opora, tolažba in spodbujanje, torej čustvena opora. V manjši meri pa tudi varstvo otrok in finančna pomoč. Skoraj polovica se jih je odločila tudi za pomoč odvetnika v smislu pravne pomoči. Pomemben vir pomoči pa so našli nekateri tudi v samemu sebi.

- **Kakšne so možne izboljšave pomoči in podpore na CSD-jih?**

Družinski zakonik (2017) nalaga svetovalni pogovor pred uradno razvezo, kjer se poskrbi za varstvo in vzgojo ter preživnino skupnih otrok. Svetovalnega pogovora se morata udeležiti oba zakonca osebno. Mnenje pa podeli tudi otrok, če je sposoben razumeti njegove posledice in pomen. Svetovalni pogovor ob razvezi zakonske zveze na centru za socialno delo je obvezen.

Ugotovila sem, da je bila slaba polovica intervjuvanih oseb zadovoljna z delom CSD-ja. Razloge lahko najdemo v tem, da je bil sklenjen sporazumni dogovor o sodelovanju staršev. Ti so navajali, da so dobili koristne informacije ter čustveno oporo. Dobra druga polovica pa je izrazila nezadovoljstvo. Zanje informacije, ki so jih pridobili, niso bile koristne. Nezadovoljstvo je posledica prepočasnega odziva CSD-ja v kritičnih situacijah, porajali so se tudi dvomi o ustreznosti uporabe zakonov. Za nekatere je bila pomoč in podpora drugih oseb pomembnejša od pomoči CSD-ja.

V raziskavi sem jih tudi povprašala o morebitnih želenih spremembah dela na CSD-ju. Nekateri si želijo individualen prvi pogovor in boljšo informiranost ljudi glede dela na CSD; želijo hitrejša ukrepanja ob nujnih primerih, večja pooblastila CSD-ja, želijo, da bi postopek potekal ob prisotnosti strokovnjakov iz različnih področij.

Navajali so tudi želje glede dela socialne delavke. Želijo, da socialna delavka sliši zgodbi obeh udeleženih oseb, da bolj zaupa v človekovo doživljanje, da razume ljudi in jih sliši. Več naj bo poudarka na tem, kar govorijo ljudje in ne samo na urejanju papirjev. Želijo si tudi sodelovanja strokovnih oseb obeh spolov pri postopku razveze. Moj komentar na to je, da je res vidno, da se dosti socialnih delavk ravna izrecno po zakonu, brez večje sočutnosti do ljudi. Videti je, da je glas otroka spregledan tudi s strani staršev.

Opazna je bila tudi želja, da bi CSD po razvezi preverjal dejansko stanje glede tega, kako upoštevajo sporazum in dogovore, v kakšne namene se porabi preživnina ter konkretnega dokazovanja, z računi, da je vsaj del nje namenjen otroku. Eden intervjuvanec pa zaradi velikega zadovoljstva z delom ni imel nobenih predlogov.

Kot metodološko orodje sem uporabila intervju. Vprašanja sem intervjuvancem zastavila osebno. Uporaba intervjuja ima tako pozitivne kot negativne učinke. Z intervjujem lahko dosežemo dobro analizo posameznih dogodkov, omogoča tudi osebni in pristen stik z uporabnikom ter rezultati so pridobljeni opisno in ne s številkami. So pa tudi slabe plati intervjuja, saj je kakovost odgovorov lahko izkrivljena ali preveč subjektivna. Včasih lahko posamezniki različno razumejo posamezna vprašanja.

6. PREDLOGI

- Socialne delavke bi morale najti ustrezno mejo med zakoni in uporabo strokovnih konceptov ter to prilagoditi svojemu delu z ljudmi. Upoštevale bi zakone, vendar vseeno ohranile občutljivost do vsakega posameznega primera.
- Socialne delavke bi morale pri svojem delu v večji meri uporabljati socialno delovne koncepte. Bolj bi morale dati poudarek na dogovoru o sodelovanju, torej ustvarjanju odnosa in kvalitetnemu sodelovanju z uporabniki.
- Socialne delavke bi se lahko bolj pozanimale, koliko starši vedo o postopku razveze, preden jim ga razlagajo.
- Pri vseh starših bi bilo smiselno opraviti vsaj dva pogovora brez izjem, saj bi socialne delavke tako lažje ocenile njun odnos.
- Predlagam obširnejšo in kvalitetno vključenost otrok v postopek na CSD-ju. Otrok bi se moral obvezno udeležiti svetovalnega pogovora s starši, kjer bi bil že na začetku slišan njegov glas.
- Socialne delavke bi lahko starše vprašale, kakšna je njihova socialna mreža in jih spodbujale k navezovanju stikov med in po razvezi.
- Lahko bi dodali v zakonodajo možnost pisanja sporazuma glede otrok že doma, torej še preden starša prideta na pogovor na center za socialno delo.
- CSD bi se lahko hitreje in kvalitetneje odzval v kritičnih situacijah, primerih. Bil je primer, ko je otrok poslal očetu sporočilo z občutljivo vsebino. Oče se je obrnil na center, ki pa ni nemudoma postopal, ampak je preložil pogovor za nekaj dni naprej.
- CSD bi lahko imel strokovno osebje obeh spolov, ki bi sodelovalo v postopku v primerih pristranskosti.
- Bolj bi bilo potrebno paziti, opazovati, da sta starša res kompetentna za izvajanje skupnega varstva in vzgoje. Starši bi lahko imeli tudi po razvezi pogovore na centru za socialno delo, kjer bi ju spraševali, kako jima gre komunikacija in starševanje.
- Smiselno bi bilo spremljati potek skupnega varstva in vzgoje po razvezi, kako je poskrbljeno za otroke, kako se upošteva sporazum in raziskovanje dejanskega stanja po razvezi.

7. LITERATURA IN VIRI

- Andrejč, A. (2018). *Razveza staršev in otroci*. Maribor: Kulturni center Maribor.
- Bizjak, I. (1999). Vzajemno starševstvo po razvezi zakonske zveze ali razpadu izvenzakonske skupnosti. *Socialno delo*, 38(1), 29–40.
- Constable, R., & Lee, D. B. (2004). *Social Work with Families: content and process*. Chicago, Illinois: Lyceum Books, Inc.
- Čačinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N., & Možina, M. (2005). *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Čačinovič Vogrinčič, G. & Mešl, N. (2019). *Socialno delo z družino: Soustvarjanje zelenih izidov in družinske razvidnosti*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Družinski zakonik (DZ) (2017). Ur. l. RS 15/17.
- Flaker, V. (2012). *Boj za direktno socialno delo*. Ljubljana: /*cf.
- Greene, S. M., Anderson, E. R., Forgatch, M. S., DeGarmo, D. S., & Hetherington, E. M. (2003). Risk and resilience after divorce. V F. Walsh (ur.), *Normal family processes: growing diversity and complexity* (str. 96–120). New York: The Guilford Press.
- McGhee, C. (2015). *Vzgajati ločeno: kako lahko ločeni in razvezani starši vzgojijo srečne in brezskrbne otroke*. Grosuplje: svetovalno izobraževalni center MIT.
- McKay, M., Rogers, P., Blades, J., & Gosse, R. (1984). *The divorce book*. Oakland, CA: New Harbinger Publications.
- Mesec, B. (1997). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 2: študijsko gradivo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mesec, B. (2009). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1: Načrtovanje raziskave*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mešl, N. (2007). *Teorije ravnanja in uspešnost procesov pomoči v socialnem delu z družinami* (Doktorska disertacija). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Renner, T., Sedmak, M., Švab, A., & Urek, M. (2006). *Družine in družinsko življenje v Sloveniji*. Koper: Založba Annales.
- Robinson, M. (1993). *Family transformation through divorce and remarriage*. London, New York: Routledge.

- Skupnost centrov za socialno delo Slovenije (2018). Katalog javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo CSD. Pridobljeno 8.1.2020 <https://www.scsd.si/katalogi/katalog-javnih-pooblastil/>.
- Švab, A. (2001). *Družina: od modernosti k postmodernosti*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Tomori, M. (1994). *Knjiga o družini*. Ljubljana: EWO.
- Ule, M. & Kuhar, M. (2003). *Mladi, družina, starševstvo: spremembe življenjskih potekov v pozni moderni*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Zakon o nepravdnem postopku (ZNP-1) (2019). Ur. l. RS 16/19. Pridobljeno 1.4.2020, <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7879>.
- Zakon o partnerski zvezi (ZPZ) (2016). Ur. l. RS 33/16. Pridobljeno 8.1.2020, <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7434>.
- Walsh, F. (ed.) (2003). *Normal family processes: growing diversity and complexity*. New York, London: The guilford press.
- Weber, N., (2018). *Družinski zakonik z uvodnimi pojasnili*. Ljubljana: GV Založba.

8. PRILOGE

8.1 Vprašalnik

1. Kdaj in zakaj ste se v procesu razveze obrnili na CSD?
2. Koliko srečanj je bilo in kako dolgo so potekali pogovori?
3. Kdo vse je bil na teh srečanjih prisoten?
4. O čem vse ste se pogovarjali in dogovarjali s CSD-jem?
5. Kaj bi lahko rekli, da vam je bilo v pomoč?
6. S čim niste bili zadovoljni?
7. Kako bi opisali sodelovanje s partnerjem v postopku razveze na CSD?
8. V zvezi s čim je bilo največ nesoglasja med vama oz. je bilo najtežje najti kompromis?
9. Ali so vas na CSD poučili o skupnem varstvu in vzgoji po razvezi? Kaj so vam povedali?
10. Kako je po obveznostih na CSD oz. po razvezi potekalo vaše skupno varstvo in vzgoja?(organizacija)
11. Kako je potekalo dogovarjanje z drugim staršem po razvezi?(komunikacija)
12. Kdo vam je še nudil pomoč ob razvezi in po njej, formalno in neformalno? Kakšno?
13. Po vašem mnenju, vam je bil bolj v pomoč pogovor na CSD ali pogovor, pomoč družine, bližnjih oz. drugih pomembnih oseb ali drugih formalnih oblik pomoči? Zakaj?
14. Kakšne bi bile, po vašem mnenju, možne izboljšave na CSD glede nudenja podpore in pomoči staršem?

8.2 Intervju A

Tožba

1. Kdaj in zakaj ste se v procesu razveze obrnili na CSD?

Nisem se najprej obrnila na CSD, ker sem šla kar v tožbo za razvezo (A1). Odločila sem se da greva narazen (A2), tako da sem poiskala pomoč odvetnika. Potem, ko je bila podana tožba sem dobila vabilo na CSD, da je treba pred ločitvijo opraviti svetovalni pogovor (A3).

2. Koliko srečanj je bilo in kako dolgo so potekali pogovori?

Sestali smo se enkrat (A4), okrog 45min (A5).

3. Kdo vse je bil na teh srečanjih prisoten?

Prisotna je bila socialna delavka, zadolžena za razveze, jaz in moj bivši partner (A6). Otroci niso bili vabljeni (A7).

4. O čem vse ste se pogovarjali in dogovarjali s CSD-jem?

Najprej nama je obrazložila zakonsko podlago razveze (A8). Potem smo se pa pogovarjali o skrbi za otroke (A9). Rekla sem, da bosta oba pri meni, on bo pa imel pravico do obiskov, za vikende bodo pri njemu. On se je strinjal. Pogovarjali smo se o preživnini. Samo pravno podlago, da je dolžan, višini pa ne (A10). Dosti uradno je bilo (A11a), pa na hitro (A11b).

5. Kaj bi lahko rekli, da vam je bilo v pomoč?

Nič mi ni bilo v pomoč, ker sem že prej iskala informacije in mi je odvetnica že vse prej razložila (A12). S strani socialne delavke sem dobila občutek, da se je bala, da bi nam kaj svetovala (A13).

6. S čim niste bili zadovoljni?

Zmotilo me je to, da je prebrala vsa pravila, razložila vse, po res vseh pravilnikih, členih. Bilo je dolgo in dolgočasno (A14). Ni zahajala v osebne pogovore (A15), ampak je bila samo uradna (A16). Midva sva tiho sedela (A17) in kar je vprašala sva odgovorila in to je to. Po moji izkušnji naj bi bil CSD neka »hiša usmiljenja«, nato pa naletiš na uradnike. Vse poteka po uradnem postopku in nekateri niso niti zmožni neke empatije (A18) ali ne morejo nič, ker jih obvezujejo zakoni (A19).

7. Kako bi opisali sodelovanje s partnerjem v postopku razveze na CSD?

Ni bilo nekega sodelovanja (A20). On je vedel, da se razvezujeva, ker je on naredil veliko napako (A21). Se mi zdi, da je potem iz občutka krivde na vse pristal (A22). Z vsem se je strinjal, kar sem rekla. Njemu je bilo pomembno, da vse to mine (A23). Ni

bilo nobenega pogovarjanja in dogovarjanja (A24). Ni bilo komunikacije med nama (A25), niti je ni še sedaj.

8. V zvezi s čim je bilo največ nesoglasja med vama oz. je bilo najtežje najti kompromis?

Višina preživnine ga je zmotila (A26). On je imel še popoldansko obrt in je bila višina velika. Čeprav se ni strinjal, je moral pristati, saj ni imel nobenih argumentov za znižanje preživnine (A27).

9. Ali so vas na CSD poučili o sostarševanju po razvezi? Kaj so vam povedali?

Prebrala je po zakonih (A28) in nič drugega. Potem je vprašala, kako bosta skrbela za otroke in to zapisala (A29). Vprašala je še, če se oba strinjava s tem (A30).

10. Kako je po obveznostih na CSD oz. po razvezi potekalo vaše sostarševanje?(organizacija)

Na začetku smo se vsi držali dogovorjenih pravil (A31), katera smo oblikovali na CSD in nato še potrdili na sodišču. Urejeno je bilo točno po urah in dnevih, kdaj sta otroka pri komu (A32). Vse je bilo detajlno določeno. Sem pa rekla, da ju bom peljala tja tudi, če bosta otroka izrazila željo da gresta h njemu (A33). Potem se dogovor ni toliko upošteval, saj smo se vsi ravnali po željah otrok (A34).

11. Kako je potekalo dogovarjanje z drugim staršem po razvezi?(komunikacija)

Slabo. Sploh po tem, ko sem dala izvršbo na preživnino, ker je ni plačeval. Če sem prej lahko stopila v hišo, sedaj nisem smela več. Če sva se srečala, me je nadrl. Prej sva se še lahko dogovarjala kaj rabita otroka, sedaj tega ni bilo več. Potem se nisva čisto nič pogovarjala in dogovarjala (A35). V tem času sem se z njegovo novo partnerko dogovarjala vse glede otrok (A36). Komunikacija pa je potekala tudi posredno, preko otrok (A37).

12. Kdo vam je še nudil pomoč ob razvezi in po njej, formalno in neformalno? Kakšno?

Prijateljica (A38) in starši (A39) so mi nudili čustveno oporo (A40), me poslušali. Dobila sem potrditev, da prav razmišljam, da poskrbim zase. Odvetnica (A41) pa mi je nudila pravno pomoč, kako speljat celotno razvezo (A42) in svetovanje glede vsega (A43), kako bo izgledalo, na kaj naj pazim itd. Jaz sem študirala zakonsko terapijo, tako, da sem prišla do spoznanja, da tukaj ni več pomoči (A44).

13. Po vašem mnenju, vam je bil bolj v pomoč pogovor na CSD ali pogovor, pomoč družine, bližnjih oz. drugih pomembnih oseb ali drugih formalnih oblik pomoči? Zakaj?

V mojem primeru CSD ni imel take vloge (A45). Nisem čutila, da mi CSD lahko pomaga, obrnila sem se na druge (A46).

14. Kakšne bi bile, po vašem mnenju, možne izboljšave na CSD glede nudenja podpore in pomoči staršem?

Menim, da bi bile možne izboljšave. Boljša informiranost ljudi glede dela na CSD (A47). Iz moje izkušnje bi raje videla, da sem bila najprej sama na pogovoru in šele nato skupaj z bivšim partnerjem (A48). Tako bi lahko odprto govorila, saj sem bila zelo zadržana in nisem mogla govoriti pred njim (A49).

8.3 Intervju B

Tožba

1. Kdaj in zakaj ste se v procesu razveze obrnili na CSD?

Z bivšim partnerjem sva se začela veliko kregati in rekel je, naj se odselim iz hiše (B1). Takoj po tem sem kontaktirala center, povedala situacijo in rekla, da greva narazen, da sem predala tožbo na sodišče (B2). Bilo me je strah, menila sem, da mi lahko pomagajo (B3). Obvestila sem jih tudi, da bom z otroci odšla h mami. Socialna delavka je nato rekla, da bo organizirala sestanek.

2. Koliko srečanj je bilo in kako dolgo so potekali pogovori?

Imeli smo štiri organizirane pogovore (B4). Vsi so trajali nekje okoli 45 minut (B5). Je pa res, da je bivši partner skoraj zmeraj odšel veliko prej ven, saj se je hitro razjezil (B6). Štirikrat sem šla sama po čustveno podporo (B7), saj nisem vedela, kaj naj. Socialna delavka si je vzela čas do 45 minut.

3. Kdo vse je bil na teh srečanjih prisoten?

Jaz, bivši partner, socialna delavka, 16-letna hčerka (B8).

4. O čem vse ste se pogovarjali in dogovarjali s CSD-jem?

Pri prvem pogovoru je govoril največ bivši partner, jaz sem jokala, socialna delavka pa ni mogla priti niti do besede. Nato ga je poskušala pomiriti. Povedala je kakšne so faze ločitve (B9). Povprašala naju je ali vseeno obstaja možnost, da bi bila skupaj (B10). Sva rekla, da ne. Potem je pa tudi sama to opazila. Povedala je tudi glede obveznosti do otrok (B11a), stikov (B11b), varstva in vzgoje (B11c) ter preživitve (B11č). Predlagala je, da gre to sporazumno (B12). Ni se dalo zmenit, zato nama je socialna delavka določila nov termin. Drugič je videla, da ne bo šlo sporazumno nič, saj se je razjezil in vstal. Jaz sem rekla, da gremo na sodišče. Obvestila me je o brezplačni pravni pomoči (B13). Rekla je, naj ji dam moj urnik dela. Tudi njega je naknadno prosila za to, saj je nato ona določila in naju usklajevala glede

otrok, saj se midva nisva mogla nič zmeniti (B14). To je bila začasna rešitev, preden je sodišče določilo uradno. Tretji pogovor sem jaz prišla, bivši pa je odpovedal. Imela sem priložnost, da ji pokažem njegova grozilna sporočila. Rekla je, naj vse shranim. Pri četrtem pogovoru pa je želela govoriti z obema otrokoma.

5. Kaj bi lahko rekli, da vam je bilo v pomoč?

Počutila sem se varno (B15), da socialni delavki lahko vse povem, se izpovem (B16). Ena izmed oseb, kateri sem lahko vse zaupala. Bolj varno sem se počutila, ko je tudi ona vedela, kaj se dogaja. Pomirjena sem bila, da je ona to vedela, saj ima vpliv (B17). Dala mi je informacije, kje si lahko še poiščem pomoč (B18), zloženke o anonimni telefonski pomoči (B19), o tem, kam lahko pokličem v primeru nasilja v družini (B20). Številke psihologov, psihiatrov (B21).

6. S čim niste bili zadovoljni?

Dolg postopek, zelo dolgo traja, se vleče (B22). Za napisat mnenje na sodišče je potrebovala 5 mesecev (B23).

7. Kako bi opisali sodelovanje s partnerjem v postopku razveze na CSD?

Obup, ni bilo komunikacije (B24a), sodelovanja (B24b). Cel čas mu je bil pomemben le denar, o drugih stvareh se ni sploh pogovarjal (B25).

8. V zvezi s čim je bilo največ nesoglasja med vama oz. je bilo najtežje najti kompromis?

Ni hotel plačevati preživnine (B26).

9. Ali so vas na CSD poučili o sostarševanju po razvezi? Kaj so vam povedali?

Razložila je vse, rekla je, da skrb za otroke mora biti, da sva še vedno in bova do konca življenja starša, kljub zaključeni partnerski poti (B27).

10. Kako je po obveznostih na CSD oz. po razvezi potekalo vaše sostarševanje?(organizacija)

Glavne stvari, počitnice, praznovanja smo zapisali in točno določili kako pa kaj (B28). Držala sva se domenjenih terminov (B29), drugače pa je bilo veliko sprotnega dogovarjanja (B30).

11. Kako je potekalo dogovarjanje z drugim staršem po razvezi?(komunikacija)

Bolj slabo (B31). Čeprav je bilo vse zapisano kako pa kaj, je on večkrat kaj hotel spremeniti (B32) in jaz sem se dosti prilagajala, da ne bi prišlo do kakšnega prepira (B33). Hotela sem narediti vse, da je čim bolj mirno in v korist otrokom (B34). Čeprav naj bi se po sms sporočilih usklajevala le glede otrok, mi je večkrat pisal tudi stvari glede naju (B34), ki sem jih ignorirala.

12. Kdo vam je še nudil pomoč ob razvezi in po njej, formalno in neformalno? Kakšno?

Mama (B35) in sestra (B36) sta mi nudili varstvo (B37), finančno (B38), čustveno (B39), psihično oporo (B40); prijateljica (B41) s pogovori (B42), pomagala mi je pri selitvi (B43), pri varstvu (B44). Socialna delavka (B45) pa psihično oporo s pogovori (B46).

13. Po vašem mnenju, vam je bil bolj v pomoč pogovor na CSD ali pogovor, pomoč družine, bližnjih oz. drugih pomembnih oseb ali drugih formalnih oblik pomoči? Zakaj?

Pogovori s socialno delavko (B47), sem se čutila povezano in da lahko zaupam (B48).

14. Kakšne bi bile, po vašem mnenju, možne izboljšave na CSD glede nudenja podpore in pomoči staršem?

Da bi bil hitrejši postopek (B49), da ne bi rabilo sodišča. Da bi se vse rešilo kar na centru za socialno delo, kjer bi bilo prisotnih več ljudi z različnih področij na enem mestu (B50). Vsi bi naenkrat slišali zgodbo. Tako bi se sestali večkrat in rešili hitreje. Tudi zaradi otrok bi bilo to bolje.

8.4 Intervju C

Tožba

1. Kdaj in zakaj ste se v procesu razveze obrnili na CSD?

Pred tožbo sem klical na center, da sva se začela kregat in tako ne more naprej, da hočeva iti narazen (C1). Oni organizirali pogovor z mano in partnerko (C2). Nato sva šla še enkrat, so naju povabili, ko je žena vložila tožbo za razvezo (C3).

2. Koliko srečanj je bilo in kako dolgo so potekali pogovori?

Dva srečanja (C4), 30 minut (C5).

3. Kdo vse je bil na teh srečanjih prisoten?

Jaz, žena in socialna delavka (C6). Otroci niso bili (C7).

4. O čem vse ste se pogovarjali in dogovarjali s CSD-jem?

Na prvi pogovor sva prišla oba. Socialna delavka je začela spraševati, kaj je narobe (C8). Povedala sva, da se kregava in zakaj. Rekla je, da vsak poveva svojo plat zgodbe (C9). Dosti je bilo čustveno, razpravljali smo o odnosih (C10). Socialna delavka je predlagala mediacijo (C11). Da naj greva na kakšno zakonsko terapijo (C12). Dala je številke kam poklicat (C13). Potem drugi pogovor je bil, ko je že vložila tožbo za

- razvezo. Socialna delavka je vprašala, zakaj ni šlo na mediaciji (C14). Rekel sem, da žena ni hotela (C15). Vprašala je, kako bo z otroki (C16). Rekla sva, da hčerka želi bit s partnerko, sin bo pa ostal pri meni (C17). Omenila je še preživnino (C18).
5. Kaj bi lahko rekli, da vam je bilo v pomoč?
- Nič, ker sem dobil občutek, da me socialna delavka ne podpira (C19).
6. S čim niste bili zadovoljni?
- Ni mi bilo všeč, da so nam dali samo številke, kam pokličemo za mediacijo, niso nama nič svetovali konkretno glede najine zveze, kaj naredit (C20). Imel sem občutek, da socialna delavka dela meni v škodo (C21). Ni me podpirala (C22). Zdelo se mi je, da ščiti samo mojo partnerko (C23). Zdelo se mi je, da sem izločen (C24) in, da nimam besede (C25). Da nimam vpliva nad dogajanjem (C26). Imel sem občutek, da se je socialna delavka dosti dogovarjala z mojo ženo brez, da bi jaz vedel (C27). Imel sem občutek, da moje mnenje in zgodba ni sprejeto (C28). Da nisem bil obveščen o vsem dogajanju (C29).
7. Kako bi opisali sodelovanje s partnerjem v postopku razveze na CSD?
- Bolj slabo. Bila je napeta situacija in najina komunikacija je bila slaba (C30). Glede otrok sva se nekaj še domenila. Drugo je bilo pa groza (C31). Veliko obtoževanja z obeh strani (C32). Strasti niso bile pomirjene (C33). Veliko ljubosumja (C34).
8. V zvezi s čim je bilo največ nesoglasja med vama oz. je bilo najtežje najti kompromis?
- Jaz se nisem hotel razvezati, hotel sem rešiti stvari, ona pa ni hotela (C35).
9. Ali so vas na CSD poučili o skupnem varstvu in vzgoji po razvezi? Kaj so vam povedali?
- Nekaj malega, povedala je, da bi bilo najbolje, da se sporazumno dogovoriva kako bova poskrbela za otroke in kje bodo (C36).
10. Kako je po obveznostih na CSD oz. po razvezi potekalo vaše skupno varstvo in vzgoja?(organizacija)
- Potekalo je kakor je bilo dogovorjeno na CSD-ju in potem na sodišču (C37). Sin je bil pri meni, hčerka pri njej (C38). Stanovali smo dokaj blizu, zato so otroci kar sami hodili od enega do drugega (C39). So me poklicali in so prišli h meni, nato so šli h njej (C40). Vse je potekalo bolj po željah otrok (C41).
11. Kako je potekalo dogovarjanje z drugim staršem po razvezi?(komunikacija)
- Nikakor, sploh nisva komunicirala (C42). Vse se je dogovarjalo preko otrok (C43).
12. Kdo vam je še nudil pomoč ob razvezi in po njej, formalno in neformalno? Kakšno?

Najboljši prijatelj (C44) mi je svetoval kaj naj naredim (C45), povedal kako poteka razveza (C46), kako naj se pripravim na sodišče (C47). Odvetnik (C48) mi je dal vse podatke o postopku (C49). Večinoma pa sem se lahko zanesel sam nase (C50).

13. Po vašem mnenju, vam je bil bolj v pomoč pogovor na CSD ali pogovor, pomoč družine, bližnjih oz. drugih pomembnih oseb ali drugih formalnih oblik pomoči? Zakaj?

Na CSD nisem mogel računati sploh (C51), prijatelj mi je pomagal in odvetnik.

14. Kakšne bi bile, po vašem mnenju, možne izboljšave na CSD glede nudenja podpore in pomoči staršem?

Da bi poslušali bolj obe plati zgodbe (C52). Bolj verjeli ljudem, kaj oni doživljajo (C53). Da bi bil slišan tudi jaz (C54). Da bi bolj poslušali ljudi, kaj jim govorijo in ne samo urejali papirjev (C55).

8.5 Intervju Č

Sporazumna razveza

1. Kdaj in zakaj ste se v procesu razveze obrnili na CSD?

V obdobju, ko sva se s partnerko začela neprestano kregati in sva se odločila, da je bolje, če greva narazen (Č1). Bil sem mnenja, da je potrebno o tem obvestiti center za socialno delo(Č2). Najbolj zato, da se uredi vse glede otroka (Č3).

2. Koliko srečanj je bilo in kako dolgo so potekali pogovori?

Eno srečanje (Č4), ki je trajalo 45 minut (Č5).

3. Kdo vse je bil na teh srečanjih prisoten?

Socialna delavka, jaz in partnerka (Č6).

4. O čem vse ste se pogovarjali in dogovarjali s CSD-jem?

Najprej je vprašala, ali obstaja možnost, da bi razrešila stvari brez ločitve (Č7). Oba sva se strinjala, da to ni mogoče (Č8). Povedala je, kako poteka razveza (Č9a) in vse najine obveznosti glede otroka (Č9b). Vprašala je, če sva se že kaj pogovarjala glede skrbi za otroka (Č10). Rekel sem, da sva se že vse doma zmenila (Č11), saj imam sestrično socialno delavko in nama je že vse prej razložila (Č12). Vse je potekalo precej uradno (Č13a) in hitro (Č13b). Socialna delavka ni zahajala v osebne stvari (Č14). Uredili smo vse papirje in nato je rekla, da bo poslala sodišču mnenje (Č15).

5. Kaj bi lahko rekli, da vam je bilo v pomoč?

Da se otroka zaščiti (Č16), da gre vse po uradni poti (Č17) in, da se oba tega drživa (Č18). Da se dela v korist otroku (Č19).

6. S čim niste bili zadovoljni?

Vse je bilo okej (Č20).

7. Kako bi opisali sodelovanje s partnerjem v postopku razveze na CSD?

Vse sporazumno, po dogovoru, vse sva se zmenila (Č21).

8. V zvezi s čim je bilo največ nesoglasja med vama oz. je bilo najtežje najti kompromis?

Malo so bile problem le finance (Č22), ona je šla, vzela je edino avto, to je vse kar je dobila (Č23). Zanj je bilo to premalo, vendar se je sprijaznila (Č24).

9. Ali so vas na CSD poučili o sostarševanju po razvezi? Kaj so vam povedali?

Omenili so nam, ampak jaz sem že vedel od prej, ker imam sestrčno socialno delavko (Č25). Rekla je, da sva oba starša in, da bova morala oba poskrbeti za otroka (Č26).

10. Kako je po obveznostih na CSD oz. po razvezi potekalo vaše sostarševanje?(organizacija)

Držala sva se tega, kar sva se s partnerko zmenila (Č27). Vse sva se dogovarjala po telefonu sproti (Č28). Ko sem otroka pripeljal, ga je prišla dol iskat (Č29). Včasih sva malo poklepetala, ampak samo to, kar se tiče otroka (Č30).

11. Kako je potekalo dogovarjanje z drugim staršem po razvezi?(komunikacija)

Zdi se mi, da sva imela dobro komunikacijo, kar se tiče skrbi za otroka (Č31), drugo pa se nisva pogovarjala nič (Č32).

12. Kdo vam je še nudil pomoč ob razvezi in po njej, formalno in neformalno? Kakšno?

Bližnji prijatelji v vasi (Č33), ki jim zaupam so mi nudili pogovor (Č34), nasvete (Č35), tolažbo (Č36). Dajali so mi moč in podporo, da sem lahko šel skozi to obdobje (Č37). Podpirali so me, da ostanem v družbi, da hodim med ljudi (Č38). Družina (Č39) mi je nudila varstvo otroka (Č40) in podporo (Č41). Sestrična (Č42), ki je socialna delavka mi je nudila pogovor (Č43) in nasvete glede postopkov in zaščite otroka (Č44). Šef (Č45) mi je prilagajal urnik (Č46) in sodelavci (Č47) so me podpirali (Č48). Druge formalne pomoči nisem iskal, ker mi je bilo to zadosti (Č49).

13. Po vašem mnenju, vam je bil bolj v pomoč pogovor na CSD ali pogovor, pomoč družine, bližnjih oz. drugih pomembnih oseb ali drugih formalnih oblik pomoči? Zakaj?

Ker sem imel v družini sestrčno socialno delavko, mi je veliko bolj ona pomagala, kot pogovor na CSD (Č50). Tudi prijatelji so bili bolj v pomoč (Č51).

14. Kakšne bi bile, po vašem mnenju, možne izboljšave na CSD glede nudenja podpore in pomoči staršem?

Načeloma ne vidim problema v delovanju, saj je pri meni in partnerki potekalo vse sporazumno in hitro (Č52).

8.6 Intervju D

Sporazumna razveza

1. Kdaj in zakaj ste se v procesu razveze obrnili na CSD?

V času razveze, ko sem se hotela pozanimati za predložitev vloge za sporazumno razvezo (D1).

2. Koliko srečanj je bilo in kako dolgo so potekali pogovori?

2 srečanja (D2). Obe srečanja sta potekali cca 30 min (D3).

3. Kdo vse je bil na teh srečanjih prisoten?

Prvo srečanje je potekalo samo med mano in socialno delavko (D4), na drugem srečanju pa dve socialni delavki, partner in jaz (D5).

4. O čem vse ste se pogovarjali in dogovarjali s CSD-jem?

Pogovarjali smo se glede skrbništva (D6), povedala nama je tudi, naj paziva, da otrok ločitev ne bo uporabljal kot manipulacijo (D7) ter o tem kako se z otrokom pogovarjava o ločitvi (D8). Previdna morava biti kakšen jezik uporabljava (D9), na primer ko se zgodi, da smo zmenjeni, da jo ima eden izmed naju pa tisti dan/vikend/teden ne more, ne rečeva, da eden od naju nima časa, ampak da ji razloživa da imava druge obveznosti. Se pravi, da se ne počuti kot, da starš nima časa zanjo in podobne stvari (D10).

5. Kaj bi lahko rekli, da vam je bilo v pomoč?

Napotki glede otroka (D11).

6. S čim niste bili zadovoljni?

Z vsem sem bila zadovoljna (D12).

7. Kako bi opisali sodelovanje s partnerjem v postopku razveze na CSD?

Super. Nisva imela težav, nasploh je bila razveza zelo prijateljska (D13). Vse sva se dogovorila že prej, tako da je sodelovanje potekalo zelo gladko (D14). Ko je socialna delavka videla, da v bistvu zelo dobro komunicirava, se razumeva (D15a), je predlagala tudi terapijo (D15b), oziroma nama je predlagala, da poskusiva zadeve

- rešiti (D16), vendar je partner odklonil (D17), sama pa seveda potem tudi nisem nič rekla, čeprav sem za trenutek pomislila, da bi pa morda poskusila (D18).
8. V zvezi s čim je bilo največ nesoglasja med vama oz. je bilo najtežje najti kompromis?
- V bistvu nič. Kot sem rekla, sva se vse dogovorila sama že prej, tako da ni bilo nikakršnih težav in sva tudi po razvezi še vedno v dobrih odnosih (D19a), se videvava (D19b) in pogovarjava (D19c).
9. Ali so vas na CSD poučili o sostarševanju po razvezi? Kaj so vam povedali?
- Da. Imava skupno skrbništvo, se pravi sva v tem enakovredna (D20), tako, da je bil poudarek predvsem na delanju kompromisov (D21), na sodelovanju med nama (D22), ter ohranjanju prijateljskih odnosov (D23).
10. Kako je po obveznostih na CSD oz. po razvezi potekalo vaše sostarševanje?
- Vse je potekalo gladko, vse sva izpeljala tako kot sva se dogovorila (D24). Otrok je čez teden primarno pri očetu, predvsem zaradi mojega dela, popoldne in za vikende pri meni (D25), včasih se izmenjavava glede na potrebe (D26). Čas preživljamo tudi vsi trije skupaj, tako da smo še vedno povezani (D27).
11. Kako je potekalo dogovarjanje z drugim staršem po razvezi?
- Imava stalen kontakt (D28), še vedno se pokličeva (D29), si piševa (D30). Pri tem res nimava težav (D31).
12. Kdo vam je še nudil pomoč ob razvezi in po njej, formalno in neformalno? Kakšno?
- Formalno nisem iskala pomoči (D32), neformalno pa mati (D33), stari starši (D34) in prijatelji (D35). Bili so na voljo, ko sem jih rabila (D36), veliko smo se pogovarjali (D37), stali so mi ob strani (D38) in podpirali mojo odločitev (D39).
13. Po vašem mnenju, vam je bil bolj v pomoč pogovor na CSD ali pogovor, pomoč družine, bližnjih oz. drugih pomembnih oseb ali drugih formalnih oblik pomoči? Zakaj?
- Vsak je bil po svoje koristen. Tako CSD, kjer sem dobila nove, koristne informacije (D40), kot tudi bližnji, ki so me podpirali (D41).
14. Kakšne bi bile, po vašem mnenju, možne izboljšave na CSD glede nudenja podpore in pomoči staršem?
- Ne vem, če bi lahko predlagala izboljšave. Osebno sem bila pri teh srečanjih zadovoljna, tako da nimam pripomb (D42).

8.7 Intervju E

Tožba

1. Kdaj in zakaj ste se v procesu razveze obrnili na CSD?

Dala sem tožbo za razvezo, ker sva se s partnerjem zelo kregala (E1). Nato sem dobila vabilo za svetovalni pogovor na CSD (E2). Zmenili smo se, da pride socialna delavka kar k nam domov (E3).

2. Koliko srečanj je bilo in kako dolgo so potekali pogovori?

Eno srečanje (E4), trajalo je 30 minut (E5).

3. Kdo vse je bil na teh srečanjih prisoten?

Socialna delavka, jaz, partner in oba mladoletna otroka (E6).

4. O čem vse ste se pogovarjali in dogovarjali s CSD-jem?

Vprašala, če je kakšna možnost, da bi bila skupaj (E7). Jaz sem odklonila (E8). Nato smo se pogovarjali le o otrocih, kako bo z njimi po razvezi (E9). Ona je spraševala oba otroka, kam bi si želela iti (E10). Otroci so bili malo sramežljivi, ker je niso poznali in je trajalo nekaj časa (E11). Nato je šla še pogledat, kje spijo in po celi hiši (E12). Drugega ni spraševala (E13).

5. Kaj bi lahko rekli, da vam je bilo v pomoč?

Nič mi ni bilo v pomoč (E14).

6. S čim niste bili zadovoljni?

Zdelo se mi je zelo uradno (E15) in na hitro (E16). Ni se spuščala v podrobnosti (E17) niti raziskala dejanskega stanja (E18). Bolj jo je zanimala papirologija (E19), dohodki (E20) in zakonodaja (E21). Zdelo se mi je, da me ni poslušala (E22) niti razumela mojega položaja (E23). Zdelo se mi je, da je bolj podpirala moža, ker je imel reden dohodek in boljše pogoje ter je s tem deloval bolj primeren starš na zunaj (E24). Ni se mi zdelo, da sem bila upoštevana (E25). Ni bilo osebnega stika (E26).

7. Kako bi opisali sodelovanje s partnerjem v postopku razveze na CSD?

V postopku je dajal vtis, da hoče vse sporazumno (E27), nič ni bil problem (E28). Glede otrok je dajal obljube, da bo poskrbel za njih (E29). Z vsem se je strinjal (E30).

8. V zvezi s čim je bilo največ nesoglasja med vama oz. je bilo najtežje najti kompromis?

Najtežje je bilo najti kompromis, pri kom bo bil starejši sin (E31).

9. Ali so vas na CSD poučili o skupnem varstvu in vzgoji po razvezi? Kaj so vam povedali?

Ne dosti (E32), samo, da se bova morala sporazumeti, kako bova skrbela za otroke po razvezi (E33).

10. Kako je po obveznostih na CSD oz. po razvezi potekalo vaše skupno varstvo in vzgoja?(organizacija)

Prvi mesec je potekalo po sporazumu (E34), da je eden pri meni, drugi pri njemu (E35). Počitnice so bile določene pisno (E36). Sprotno pa sva se dogovarjala glede vseh drugih stvari (E37). Po enem mesecu je še drugi otrok prišel k meni, tako, da sem neuradno imela jaz oba (E38).

11. Kako je potekalo dogovarjanje z drugim staršem po razvezi?(komunikacija)

Bivšega partnerja sem klicala, mu pisala, vendar mu je bilo vseeno za otroke (E39), Ni se dalo več nič z njim zmeniti (E40). Obljubljal je, da jih bo peljal na počitnice, vendar jih ni nikoli (E41). Nato sem se nehala truditi in nisem imela več stika z njim (E42).

12. Kdo vam je še nudil pomoč ob razvezi in po njej, formalno in neformalno? Kakšno?

Odvetnica (E43) mi je svetovala glede postopka (E44), povedala mi je, kako vse poteka. Prijateljica (E45) me je tolažila (E46) in mi nudila oporo (E47). Sedajšnji partner (E48) mi je največ pomagal. Stal mi je ob strani (E49), nudil podporo meni in otrokom (E50), pojasnil postopke (E51).

13. Po vašem mnenju, vam je bil bolj v pomoč pogovor na CSD ali pogovor, pomoč družine, bližnjih oz. drugih pomembnih oseb ali drugih formalnih oblik pomoči? Zakaj?

Drugih oseb zunaj centra (E52). Odvetnice in sedajšnjega partnerja. Od centra nisem dobila veliko koristi, dejansko več škode, saj so se nagibali bolj na stran takratnega partnerja (E53).

14. Kakšne bi bile, po vašem mnenju, možne izboljšave na CSD glede nudenja podpore in pomoči staršem?

Da bolj poskušajo razumeti ljudi (E54), poslušajo obe plati zgodbe (E55). Da hodijo preverjat dejansko stanje (E56), preverjat kako se osebe držijo sporazuma na sodišču v nadaljnjem življenju (E57).

8.8 Intervju F

Sporazumna razveza

1. Kdaj in zakaj ste se v procesu razveze obrnili na CSD?

S partnerko sva se odločila, da nisva za skupaj in sem klical na CSD, da bi rad sporazumno razvezo (F1). Poklicali so naju na svetovalni pogovor (F2).

2. Koliko srečanj je bilo in kako dolgo so potekali pogovori?

2 srečanja (F3), vsako 30 min (F4).

3. Kdo vse je bil na teh srečanjih prisoten?

Jaz, partnerka in socialna delavka (F5). Otroci so bili povabljeni ampak niso hoteli iti (F6).

4. O čem vse ste se pogovarjali in dogovarjali s CSD-jem?

Socialna delavka je vprašala, če je še kakšna možnost, da bi vseeno poskusila živeti skupaj (F7). Rekel sem, da ne. Omenila je tudi, da greva lahko k zakonskem svetovalcu (F8) ali psihologu in poskušava zgladiti stvari (F9). Povedala je, kako bo potekal postopek naprej (F10). Vprašala je o otrocih, kako bo z njimi (F11). S partnerko sva doma že napisala sporazum in točno določila kdo ima kdaj otroke (F12). Socialna delavka naju je pohvalila, da vsa se uspela vse zmeniti (F13). Nato je bila še enkrat pri nas (F14), kjer je vprašala tudi otroka, kje bi želela biti (F15). Hotela je izvedeti njuno mnenje (F16).

5. Kaj bi lahko rekli, da vam je bilo v pomoč?

Socialna delavka je bila zelo sočutna (F17), nudila mi je oporo ves čas (F18). Če sem rabil, sem jo poklical in mi je kaj razložila (F19). Večkrat je poklicala in preverila kakšno je stanje (F20). Bila je pripravljena poslušati tudi otroke (F21).

6. S čim niste bili zadovoljni?

Zmotila me je ena situacija, ko sem prejel samomorilni sms otroka (F22). Takoj sem klical na CSD, ampak se mi ni nobeden javil (F23). Šel sem tja in rekel, kaj je bilo, vendar mi je socialna delavka rekla, da bodo organizirali sestanek čez par dni (F24). To se mi je zdelo prepočasi za tako nujen primer (F25).

7. Kako bi opisali sodelovanje s partnerjem v postopku razveze na CSD?

Ni bilo sodelovanja (F26), na CSD-ju se je hotela prikazala kakor dobro (F27). Strinjala se je z vsem (F28), tako, da je izgledalo sporazumno, ko sva prišla domov pa je bila čisto drugačna (F29). Njen cilj je bil, da se loči (F30). Vseeno ji je bilo za otroke in vse drugo (F31).

8. V zvezi s čim je bilo največ nesoglasja med vama oz. je bilo najtežje najti kompromis?

Glede preživnine, hotela je, da ji čim več dam (F32).

9. Ali so vas na CSD poučili o skupnem varstvu in vzgoji po razvezi? Kaj so vam povedali?

Ja, socialna delavka je povedala, da so na prvem mestu otroci in skrb zanje (F33). Povedala je, kako pomembno je, da midva ohraniva spoštljiv odnos eden do drugega (F34) in da delava v otrokovo korist (F35).

10. Kako je po obveznostih na CSD oz. po razvezi potekalo vaše skupno varstvo in vzgoja?(organizacija)

Držala sva se ur in dnevov, ki sva jih sporazumno prej napisala na papir (F36). Jaz sem jih šel iskat k njej in jih tudi pripeljal nazaj (F37). Jaz sem skrbel za vse zdravstvene preglede, šolo (F38a). Jaz sem jih vedno peljal na počitnice (F38b). Ubistvu sem vse jaz urejal, ona se ni dosti brigala (F39).

11. Kako je potekalo dogovarjanje z drugim staršem po razvezi?(komunikacija)

Vsa komunikacija je bila preko otrok (F40). Jaz sem se dogovarjal vse z otrokoma, prek telefona (F41). S partnerko nisem imel nobene komunikacije in stika (F42).

12. Kdo vam je še nudil pomoč ob razvezi in po njej, formalno in neformalno? Kakšno?

Največ prijatelj (F43), njemu sem zaupal stvari, vse kar se je dogajalo (F44). Bil mi je v oporo (F45), bil je tu, ko sem rabil pogovor (F46). Vprašal sem ga tudi kdaj za varstvo otrok (F47). V službi me je podpiral direktor (F48), ki me je razumel (F49) in mi skušal kdaj prilagoditi urnik, če sem potreboval (F50). Večinoma pa sem sam (F51) pregledal vse postopke na računalniku in se pozanimal kako pa kaj (F52).

13. Po vašem mnenju, vam je bil bolj v pomoč pogovor na CSD ali pogovor, pomoč družine, bližnjih oz. drugih pomembnih oseb ali drugih formalnih oblik pomoči? Zakaj?

Dosti sem povedal tudi socialni delavki, ampak prijatelj mi je bil večja opora. Njemu sem se lahko izpovedal vsak dan (F53).

14. Kakšne bi bile, po vašem mnenju, možne izboljšave na CSD glede nudenja podpore in pomoči staršem?

Da bi CSD hitreje ukrepal v nujnih primerih (F54), da bi imeli višja pooblastila (F55). Da bi bolj preverjali za kaj se porabi preživnina, če se jo plačuje (F56). Da se nosi račune, da se jo porabi res na otroke, vsaj del nje (F57).

8.9 Intervju G

Sporazumna razveza

1. Kdaj in zakaj ste se v procesu razveze obrnili na CSD?

Pred uradno razvezo, ker je obvezen posvet s CSD-jem, če so v zakonu še mladoletni otroci (G1).

2. Koliko srečanj je bilo in kako dolgo so potekali pogovori?

3 srečanja (G2). Najprej sva šla z ženo sama, potem je šel še, takrat še 15 letni sin, in po pogovoru z njim še enkrat midva sama. Vsako srečanje je potekalo približno 30 minut (G3).

3. Kdo vse je bil na teh srečanjih prisoten?

Socialna delavka ter jaz in bivša žena (G4). Enkrat pa mladoletni sin in socialna delavka (G5).

4. O čem vse ste se pogovarjali in dogovarjali s CSD-jem?

O alimentaciji (G6) ter o načinu, kako bova v prihodnje uredila glede stikov z mladoletnim otrokom (G7).

5. Kaj bi lahko rekli, da vam je bilo v pomoč?

Pomoč v zaježitvi nekih nerazumnih zahtev moje bivše žene (G8). Čeprav sem velikokrat slišal nore zgodbe o CSD-ju, kako se ženske socialne delavke postavijo na stran žensk, ne glede na realno stanje (G9), sem bil zelo hvaležen socialni delavki, ki je predvsem gledala na otroka in njegove potrebe (G10) in ne toliko na najino osebno vojno (G11).

6. S čim niste bili zadovoljni?

Ni bilo nekih pripomb (G12). Edino, zdelo se mi je nesmiselno, da je alimentacija obvezna po zakonu, glede na to, da pri meni pa živi starejši sin in da če bi jo hotel izničit, bi moral terjat od bivše žene, da tudi ona meni plačuje za starejšega sina, pa se mi je to zdelo malo neumno in sva obtičala pri tem, da jaz plačujem njej (G13).

7. Kako bi opisali sodelovanje s partnerjem v postopku razveze na CSD?

Relativno v redu, čeprav, če bi bilo čisto v redu, verjetno ne bi bila tam (G14). Recimo temu prijazno in kultivirano sovražno ozračje (G15).

8. V zvezi s čim je bilo največ nesoglasja med vama oz. je bilo najtežje najti kompromis?

Vzgoja (G16). Bivša partnerica je obravnavala na CSD-ju našega mlajšega sina, kot da bi bil otročiček, ki naj se ne bi sam za nič odločal in da bi morala se zato za čisto vse sama uskladit (G17). Kdaj naj bi bili obiski ipd... na srečo je socialna delavka razumela, da pri teh letih mladoletni sin že precej razumna in samostojna

oseba (G18). Tudi zunaj CSD-ja je bila vzgoja največji kamen spotike (G19). Različnost karakterjev je fanj za ljubezen, a včasih malo katastrofalna, ko pride na vrsto vzgoja (G20).

9. Ali so vas na CSD poučili o skupnem varstvu in vzgoji po razvezi? Kaj so vam povedali?

Nič posebnega (G21), (očitno se nisva izkazala za problematična in ne neljubeča) Dogovorili smo se okvirno glede počitnic, koliko krat in kdaj okvirno naj bi prišel na obisk, predvsem se pa dogovorili, da otrok odloča o tem (G22).

10. Kako je po obveznostih na CSD oz. po razvezi potekalo vaše skupno varstvo in vzgoja?(organizacija)

Brez večjih problemov (G23). S sinom se redno videvava, ko ima le čas pride na obisk in ostane pri meni (G24).

11. Kako je potekalo dogovarjanje z drugim staršem po razvezi?(komunikacija)

Prek sms-ov (G25), če so pa bile kakšne problematične zadeve pri kateremukoli od sinov, pa tudi prek maila (G26).

12. Kdo vam je še nudil pomoč ob razvezi in po njej, formalno in neformalno? Kakšno?

Po razvezi sem ugotovil, da me ima še vedno veliko ljudi rado in da jim je mar zame (G27). Razni prijatelji in prijateljice (G28) so mi bili v oporo (G29) in tolažbo (G30). Pripravljeni pomagati, če sem karkoli rabil (G31).

13. Po vašem mnenju, vam je bil bolj v pomoč pogovor na CSD ali pogovor, pomoč družine, bližnjih oz. drugih pomembnih oseb ali drugih formalnih oblik pomoči? Zakaj?

Pomoč drugih je bila predvsem kot obliž na rano, tolažba in pomoč (G32). CSD-ju sem pa hvaležen, ker je postavil mejo tam kjer je bližnji in prijatelji ne morejo (G33). Pri vsaki razvezi pride do velikih zamer, vsekakor v prvem obdobju in je v redu, da lahko nekdo zakonsko regulira nerazumne zahteve (G34) (pa čeprav sva se sporazumno ločila)

14. Kakšne bi bile, po vašem mnenju, možne izboljšave na CSD glede nudenja podpore in pomoči staršem?

Ker sem od kolegov slišal veliko osebnih norih zgodb glede obravnave na CSD-ju, bi mogoče bilo v redu, če bi pri razvezah sodeloval tudi moški socialni delavec v tandemu z žensko socialno delavko (G35). Od veliko parov sem slišal, da je zelo

veliko pristranskosti (G36) in popolno neupoštevanje nekega realnega stanja (G37).

8.10 Odprto kodiranje: Intervju A

ŠTEVILKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
A1	<i>Nisem se najprej obrnila na CSD, ker sem šla kar v tožbo za razvezo</i>	Tožba za razvezo brez predhodnega stika s CSD-jem	Prvi stik s CSD	Proces podpore in pomoči na CSD
A2	<i>Odločila sem se da greva narazen</i>	Odločitev za razvezo	Razveza	/
A3	<i>dobila vabilo na CSD, da je treba pred ločitvijo opraviti svetovalni pogovor</i>	Vabilo CSD-ja na svetovalni pogovor pred razvezo	Prvi stik s CSD	Proces podpore in pomoči na CSD
A4	<i>Sestali smo se enkrat</i>	Eno srečanje	Število in čas srečanj	Proces podpore in pomoči na CSD
A5	<i>okrog 45min</i>	45 minut	Število in čas srečanj	Proces podpore in pomoči na CSD
A6	<i>Prisotna je bila socialna delavka, zadolžena za razveze, jaz in moj bivši partner</i>	Prisotnost socialne delavke in razvezujočih zakoncev	Sodelujoči v postopku	Proces podpore in pomoči na CSD
A7	<i>Otroci niso bili vabljeni</i>	Odsotnost otrok	Sodelujoči v postopku	Proces podpore in pomoči na CSD
A8	<i>Najprej nama je obrazložila zakonsko podlago</i>	Obrazložitev zakonske podlage	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
A9	<i>Potem smo se pa pogovarjali o skrbi za otroke</i>	Pogovor o skrbi za otroke	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
A10	<i>Pogovarjali smo se o preživetju. Samo pravno podlago, da je dolžan, višini pa ne</i>	Pravna podlaga preživetja	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
A11a	<i>Dosti uradno je bilo</i>	Uradno	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
A11b	<i>pa na hitro</i>	Hitro	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
A12	<i>Nič mi ni bilo v pomoč, ker sem že prej iskala informacije in mi je odvetnica že vse prej razložila</i>	Nekoristnost informacij na CSD	CSD v očeh zakoncev	Proces podpore in pomoči na CSD

A13	<i>S strani socialne delavke sem dobila občutek, da se je bala, da bi nam kaj svetovala</i>	Strah socialne delavke glede svetovanja	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
A14	<i>Zmotilo me je to, da je prebrala vsa pravila, razložila vse, po res vseh pravilnikih, členih. Bilo je dolgo in dolgočasno</i>	Strogo branje pravil, členov po zakonodaji	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
A15	<i>Ni zahajala v osebne pogovore</i>	Neosebni pogovori	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
A16	<i>bila samo uradna</i>	Uradno	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
A17	<i>Midva sva tiho sedela</i>	Ni dialoga	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
A18	<i>nekateri niso niti zmožni neke empatije</i>	Nezmožnost empatije	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
A19	<i>ne morejo nič, ker jih obvezujejo zakoni</i>	Nezmožnost odstopanja od zakonodaje	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
A20	<i>Ni bilo nekega sodelovanja</i>	Ni bilo sodelovanja	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
A21	<i>On je vedel, da se razvezujeva, ker je on naredil veliko napako</i>	Razveza na podlagi zakončeve napake	Razveza	/
A22	<i>potem iz občutka krivde na vse pristal</i>	Zakonec - Sodelovanje zaradi občutka krivde	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
A23	<i>Njemu je bilo pomembno, da vse to mine</i>	Zakonec - Pomembno, da mine	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
A24	<i>Ni bilo nobenega pogovarjanja in dogovarjanja</i>	Ni dogovarjanja, pogovarjanja	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
A25	<i>Ni bilo komunikacije med nama</i>	Ni komunikacije	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
A26	<i>Višina preživnine ga je zmotila</i>	Zakonec - Problem višina preživnine	Nesoglasja med zakoncema	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
A27	<i>Čprav se ni strinjal, je moral pristati, saj ni imel nobenih argumentov za znižanje preživnine</i>	Zakonec - Privolitev na višino preživnine zaradi pomanjkanja argumentov	Nesoglasja med zakoncema	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
A28	<i>Prebrala je po</i>	Branje	Vodenje	Proces podpore in

	<i>zakonih</i>	zakonov	socialne delavke	pomoči na CSD
A29	<i>Potem je vprašala, kako bosta skrbela za otroke in to zapisala</i>	Pogovor o skrbi za otroke	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
A30	<i>Vprašala je še, če se oba strinja s tem</i>	Vprašanje o strinjanju obeh zakoncev	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
A31	<i>Na začetku smo se vsi držali dogovorjenih pravil</i>	Držanje dogovorjenih pravil na začetku	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
A32	<i>Urejeno je bilo točno po urah in dnevih, kdaj sta otroka pri komu</i>	Časovna razporeditev stikov z otroki	Dogovori zakoncev	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
A33	<i>Sem pa rekla, da ju bom peljala tja tudi, če bosta otroka izrazila željo da gresta h njemu</i>	Prilagajanje glede na otrokove želje	Dogovori zakoncev	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
A34	<i>Potem se dogovor ni toliko upošteval, saj smo se vsi ravnali po željah otrok</i>	Ravnanje po željah otrok	Dogovori zakoncev	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
A35	<i>Potem se nisva čisto nič pogovarjala in dogovarjala</i>	Nič pogovarjanja in dogovarjanja	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
A36	<i>V tem času sem se z njegovo novo partnerko dogovarjala vse glede otrok</i>	Dogovarjanje glede otrok s partnerko bivšega zakonca	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
A37	<i>Komunikacija pa je potekala tudi posredno, preko otrok</i>	Komuniciranje preko otrok	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
A38	<i>Prijateljica</i>	Prijateljica	Oseba	Druga(formalna,neformalna) pomoč
A39	<i>Starši</i>	Starši	Oseba	Druga(formalna,neformalna) pomoč
A40	<i>nudili čustveno oporo</i>	Starši - Čustvena opora	Način pomoči	Druga(formalna,neformalna) pomoč
A41	<i>Odvetnica</i>	Odvetnica	Oseba	Druga(formalna,neformalna) pomoč
A42	<i>pravno pomoč, kako speljat celotno razvezo</i>	Odvetnica - Pravna pomoč	Način pomoči	Druga(formalna,neformalna) pomoč
A43	<i>svetovanje glede vsega</i>	Odvetnica - Celostno svetovanje	Način pomoči	Druga(formalna,neformalna) pomoč
A44	<i>Jaz sem študirala zakonsko</i>	Oseba sama - Samospoznanje na podlagi	Način pomoči	Druga(formalna,neformalna) pomoč

	<i>terapijo, tako, da sem prišla do spoznanja, da tukaj ni več pomoči</i>	predhodnega znanja psihologije		
A45	<i>V mojem primeru CSD ni imel take vloge</i>	Nepomembnost CSD-ja	CSD v očeh zakoncev	Proces podpore in pomoči na CSD
A46	<i>Nisem čutila, da mi CSD lahko pomaga, obrnila sem se na druge</i>	Iskanje zunanje pomoči zaradi nezaupanja v CSD	CSD v očeh zakoncev	Proces podpore in pomoči na CSD
A47	<i>Boljša informiranost ljudi glede dela na CSD</i>	Boljša informiranost ljudi glede dela na CSD	Željene spremembe	Možne izboljšave podpore in pomoči na CSD
A48	<i>bi raje videla, da sem bila najprej sama na pogovoru in šele nato skupaj z bivšim partnerjem</i>	Želja po individualnem prvem pogovoru na CSD	Željene spremembe	Možne izboljšave podpore in pomoči na CSD
A49	<i>Tako bi lahko odprto govorila, saj sem bila zelo zadržana in nisem mogla govoriti pred njim</i>	Nezmožnost globokega pogovora pred zakoncem	Pomanjkljivost i svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD

8.11 Odprto kodiranje: Intervju B

ŠTEVILKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
B1	<i>Z bivšim partnerjem sva se začela veliko kregati in rekel je, naj se odselim iz hiše</i>	Odselitev zaradi kreganja	Vzroki razveze	/
B2	<i>Takoj po tem sem kontaktirala center, povedala situacijo in rekla, da greva narazen, da sem predala tožbo na sodišče</i>	Kontaktiranje CSD-ja zaradi podane tožbe za razvezo	Prvi stik s CSD	Proces podpore in pomoči na CSD
B3	<i>Bilo me je strah, menila sem, da mi lahko pomagajo</i>	Iskanje pomoči zaradi straha	Prvi stik s CSD	Proces podpore in pomoči na CSD
B4	<i>Imeli smo štiri organizirane pogovore</i>	Štirje organizirani pogovori	Število in čas srečanj	Proces podpore in pomoči na CSD
B5	<i>Vsi so trajali nekje okoli 45 minut</i>	45 minut	Število in čas srečanj	Proces podpore in pomoči na CSD

B6	<i>Je pa res, da je bivši partner skoraj zmeraj odšel veliko prej ven, saj se je hitro razjezil</i>	Zakonec- Večkratna predčasna zapustitev CSD-ja zaradi jeze	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
B7	<i>Štirikrat sem šla sama po čustveno podporo</i>	Dodatno iskanje čustvene opore	CSD v očeh zakoncev	Proces podpore in pomoči na CSD
B8	<i>Jaz, bivši partner, socialna delavka, 16-letna hčerka</i>	Prisotnost socialne delavke, razvezujočih zakoncev in hčerke	Sodelujoči v postopku	Proces podpore in pomoči na CSD
B9	<i>Povedala je kakšne so faze ločitve</i>	Informacije o fazah razveze	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
B10	<i>Povprašala naju je ali vseeno obstaja možnost, da bi bila skupaj</i>	Vprašanje o možnosti sprave med zakoncema	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
B11a	<i>Povedala je tudi glede obveznosti do otrok</i>	Obveznosti do otrok	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
B11b	<i>stikov</i>	Stiki	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
B11c	<i>varstva in vzgoje</i>	Varstvo in vzgoja	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
B11č	<i>preživnine</i>	Pravna podlaga preživnine	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
B12	<i>Predlagala je, da gre to sporazumno</i>	Predlog o sporazumu	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
B13	<i>Obvestila me je o brezplačni pravni pomoči</i>	Obvestitev o brezplačni pravni pomoči	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
B14	<i>Rekla je, naj ji dam moj urnik dela. Tudi njega je naknadno prosila za to, saj je nato ona določila in naju usklajevala glede otrok, saj se midva nisva mogla nič zmeniti</i>	Pomoč pri usklajevanju skupnega varstva in vzgoje	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
B15	<i>Počutila sem se varno</i>	Zakonka - Občutek varnosti	Občutki zakoncev glede socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
B16	<i>da socialni delavki lahko vse povem, se izpovem</i>	Zakonka - Občutek, da lahko socialni delavki vse povem	Občutki zakoncev glede socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
B17	<i>Pomirjena sem bila, da je ona to vedela, saj ima vpliv</i>	Zakonka - Pomirjenost, da je oseba z vplivom vedela celotno zgodbo	Občutki zakoncev glede socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
B18	<i>Dala mi je</i>	Informacije o	Vsebina	Proces podpore

	<i>informacije, kje si lahko še poiščem pomoč</i>	iskanju pomoči	svetovalnega pogovora	in pomoči na CSD
B19	<i>zloženke o anonimni telefonski pomoči</i>	Zloženke o anonimni telefonski pomoči	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
B20	<i>o tem, kam lahko pokličem v primeru nasilja v družini</i>	Telefonske številke v primeru nasilja	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
B21	<i>Številke psihologov, psihiatrov</i>	Telefonske številke psihologov, psihiatrov	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
B22	<i>Dolg postopek, zelo dolgo traja, se vleče</i>	Zelo dolg postopek	Pomanjkljivosti svetovalnega postopka	Proces podpore in pomoči na CSD
B23	<i>Za napisat mnenje na sodišče je potrebovala 5 mesecev</i>	Dolgotrajni postopek pisanja mnenja sodišču	Pomanjkljivosti svetovalnega postopka	Proces podpore in pomoči na CSD
B24a	<i>Obup, ni bilo komunikacije</i>	Ni komunikacije	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
B24b	<i>sodelovanja</i>	Ni sodelovanja	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
B25	<i>Cel čas mu je bil pomemben le denar, o drugih stvareh se ni sploh pogovarjal</i>	Komunikacija samo glede denarja	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
B26	<i>Ni hotel plačevati preživitve</i>	Zakonec - Problem plačevati preživitve	Nesoglasja med zakoncema	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
B27	<i>Razložila je vse, rekla je, da skrb za otroke mora biti, da sva še vedno in bova do konca življenja starša, kljub zaključeni partnerski poti</i>	Pogovor o skrbi za otroke	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
B28	<i>Glavne stvari, počitnice, praznovanja smo zapisali in točno določili kako pa kaj</i>	Točno določene ter zapisane počitnice in praznovanja	Dogovori zakoncev	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
B29	<i>Držala sva se domenjenih terminov</i>	Upoštevanje domenjenih terminov	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
B30	<i>drugače pa je bilo veliko sprotne dogovarjanja</i>	Veliko sprotne dogovarjanja	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
B31	<i>Bolj slabo</i>	Bolj slabo	Potek sodelovanja med	Skupno varstvo in vzgoja po

			zakoncema	razvezi
B32	<i>Čeprav je bilo vse zapisano kako pa kaj, je on večkrat kaj hotel spremeniti</i>	Nezaželeno spreminjanje postavljenih terminov enega od zakoncev	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
B33	<i>jaz sem se dosti prilagajala, da ne bi prišlo do kakšnega prepira</i>	Pretirano prilagajanje enega od zakoncev	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
B34	<i>Čeprav naj bi se po sms sporočilih usklajevala le glede otrok, mi je večkrat pisal tudi stvari glede naju</i>	Neprimerno reševanje medosebnih odnosov po sms sporočilih enega od zakoncev	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
B35	<i>Mama</i>	Mama	Oseba	Druga (formalna, neformalna) pomoč
B36	<i>Sestra</i>	Sestra	Oseba	Druga (formalna, neformalna) pomoč
B37	<i>Varstvo</i>	Mama, Sestra – Varstvo	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
B38	<i>Finančno</i>	Mama, Sestra - Finančna pomoč	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
B39	<i>Čustveno</i>	Mama, Sestra - Čustvena pomoč	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
B40	<i>Psihično oporo</i>	Mama, Sestra - Psihična opora	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
B41	<i>Prijateljica</i>	Prijateljica	Oseba	Druga (formalna, neformalna) pomoč
B42	<i>s pogovori</i>	Prijateljica – Pogovori	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
B43	<i>pomagala mi je pri selitvi</i>	Prijateljica - Pomoč pri selitvi	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
B44	<i>pri varstvu</i>	Prijateljica - Pomoč pri varstvu	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
B45	<i>Socialna delavka</i>	Socialna delavka	Oseba	/
B46	<i>pa psihično oporo s pogovori</i>	Pogovori	Način komunikacije	/
B47	<i>Pogovori s socialno delavko</i>	Pogovori s socialno delavko	Pogovori z uradno osebo	/
B48	<i>sem se čutila povezano in da lahko zaupam</i>	Zakonka - Občutek povezanosti in zaupanja	Občutki zakoncev glede socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
B49	<i>Da bi se vse rešilo kar na centru za socialno delo,</i>	Reševanje celotne situacije na CSD ob prisotnosti	Željene spremembe	Možne izboljšave na CSD

	<i>kjer bi bilo prisotnih več ljudi z različnih področij na enem mestu</i>	strokovnjakov iz različnih področij		
--	--	-------------------------------------	--	--

8.12 Odprto kodiranje: Intervju C

ŠTEVILKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
C1	<i>Pred tožbo sem klical na center, da sva se začela kregat in tako ne more naprej, da hočeva iti narazen</i>	Klic na CSD zaradi kreganja in misli o razvezi	Prvi stik s CSD	Proces podpore in pomoči na CSD
C2	<i>Oni organizirali pogovor z mano in partnerko</i>	Vabilo CSD-ja na svetovalni pogovor pred razvezo	Prvi stik s CSD	Proces podpore in pomoči na CSD
C3	<i>Nato sva šla še enkrat, so naju povabili, ko je žena vložila tožbo za razvezo</i>	Svetovalni pogovor po tožbi za razvezo	Prvi stik c CSD	Proces podpore in pomoči
C4	<i>Dva srečanja</i>	Dve srečanji	Število in čas srečanj	Proces podpore in pomoči na CSD
C5	<i>30 minut</i>	30 minut	Število in čas srečanj	Proces podpore in pomoči na CSD
C6	<i>Jaz, žena in socialna delavka</i>	Prisotnost socialne delavke in razvezujočih zakoncev	Sodelujoči v postopku	Proces podpore in pomoči na CSD
C7	<i>Otrok niso vabili</i>	Otroci niso bili vabljeni	Sodelujoči v postopku	Proces podpore in pomoči na CSD
C8	<i>Socialna delavka je začela spraševati, kaj je narobe</i>	Vprašanje o vzrokih za nesporazume	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
C9	<i>Rekla je, da vsak poveva svojo plat zgodbe</i>	Vabilo k pripovedovanju obeh plati zgodb zakoncev	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
C10	<i>Dosti je bilo čustveno, razpravljali smo o odnosih</i>	Čustven pogovor o odnosih	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
C11	<i>Socialna delavka je predlagala mediacijo</i>	Predlog o mediaciji	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
C12	<i>Da naj greva na kakšno zakonsko terapijo</i>	Predlog o zakonski terapiji	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
C13	<i>Dala je številke kam poklicat</i>	Telefonske številke za pomoč	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
C14	<i>Socialna delavka je vprašala, zakaj ni šlo na mediacijo</i>	Vprašanje o razlogih za neuspeho mediacijo	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
C15	<i>Rekel sem, da žena ni hotela</i>	Zakonka – Noče na mediacijo	Nesoglasja med zakoncema	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku na CSD

C16	<i>Vprašala je, kako bo z otroki</i>	Pogovor o skrbi za otroke	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
C17	<i>Rekla sva, da hčerka želi bit s partnerko, sin bo pa ostal pri meni</i>	Dogovor zakoncev o skrbi za otroke glede na želje otrok	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku na CSD
C18	<i>Omenila je še preživnino</i>	Pogovor o preživnini	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
C19	<i>Nič, ker sem dobil občutek, da me socialna delavka ne podpira</i>	Nekoristnost pomoči zaradi občutka ne podpore socialne delavke	CSD v očeh zakoncev	Proces podpore in pomoči na CSD
C20	<i>Ni mi bilo všeč, da so nam dali samo številke, kam pokličemo za mediacijo, niso nama nič svetovali konkretno glede najine zveze, kaj naredit</i>	Nadomestitev konkretnega svetovanja glede težav v zakonski zvezi z dajanjem številke za pomoč druge	Pomanjkljivosti svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
C21	<i>Imel sem občutek, da socialna delavka dela meni v škodo</i>	Zakonec – občutek delovanja v škodo	Občutki zakoncev glede socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
C22	<i>Ni me podpirala</i>	Zakonec – Ne podpiranje	Občutki zakoncev glede socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
C23	<i>Zdelo se mi je, da ščiti samo mojo partnerko</i>	Zakonec – Občutek, da socialna delavka ščiti le zakonko	Občutki zakoncev glede socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
C24	<i>Zdelo se mi je, da sem izločen</i>	Zakonec – Občutek izločenosti	Občutki zakoncev glede socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
C25	<i>da nimam besede</i>	Zakonec – Občutek neslišnosti	Občutki zakoncev glede socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
C26	<i>Da nimam vpliva nad dogajanjem</i>	Zakonec – Občutek nemoči pri vplivanju na dogajanje	Občutki zakoncev glede socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
C27	<i>Imel sem občutek, da se je socialna delavka dosti dogovarjala z mojo ženo brez, da bi jaz vedel</i>	Zakonec – Občutek zarote s strani socialne delavke in zakonke	Občutki zakoncev glede socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
C28	<i>Imel sem občutek, da moje mnenje in zgodba ni sprejeto</i>	Zakonec – Občutek o nesprejemanju mnenja in zgodbe	Občutki zakoncev glede socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
C29	<i>Da nisem bil obveščen o vsem dogajanju</i>	Zakonec – Občutek o neobveščenosti o vsem dogajanju	Občutki zakoncev glede socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
C30	<i>Bila je napeta situacija in najina</i>	Slaba komunikacija	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med

	<i>komunikacija je bila slaba</i>	zaradi napete situacije		seboj v postopku razveze na CSD
C31	<i>Glede otrok sva se nekaj še domenila. Drugo je bilo pa groza</i>	Minimalni dogovori glede otrok	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
C32	<i>Veliko obtoževanja z obeh strani</i>	Veliko obojestranskega obtoževanja	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
C33	<i>Strasti niso bile pomirjene</i>	Nerazčiščeni medsebojni odnosi	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
C34	<i>Veliko ljubosumja</i>	Veliko ljubosumja	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
C35	<i>Jaz se nisem hotel razvezati, hotel sem rešiti stvari, ona pa ni hotela</i>	Enostranska želja po razvezi	Nesoglasja med zakoncema	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
C36	<i>povedala je, da bi bilo najbolje, da se sporazumno dogovoriva kako bova poskrbela za otroke in kje bodo</i>	Predlog o sporazumu o skrbi za otroke	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
C37	<i>Potekalo je kakor je bilo dogovorjeno na CSD-ju in potem na sodišču</i>	Dejanski potek po določitih CSD-ja in sodišča	Dogovori zakoncev	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
C38	<i>Sin je bil pri meni, hčerka pri njej</i>	Sin pri očetu, hčerka pri materi	Dogovori zakoncev	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
C39	<i>Stanovali smo dokaj blizu, zato so otroci kar sami hodili od enega do drugega</i>	Otroci sami hodili od enega do drugega zaradi bližine hiš	Dogovori zakoncev	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
C40	<i>So me poklicali in so prišli h meni, nato so šli h njej</i>	Otroci komunicirali in se dogovarjali z obema staršema	Dogovori zakoncev	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
C41	<i>Vse je potekalo bolj po željah otrok</i>	Ravnanje po željah otrok	Dogovori zakoncev	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
C42	<i>Nikakor, sploh nisva komunicirala</i>	Ni nikakršne komunikacije	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
C43	<i>Vse se je dogovarjalo preko otrok</i>	Vsi dogovori potekali preko otrok	Dogovori zakoncev	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
C44	<i>Najboljši prijatelj</i>	Najboljši prijatelj	Oseba	Druga (formalna, neformalna) pomoč
C45	<i>mi je svetoval kaj naj naredim</i>	Najboljši prijatelj –	Način pomoči	Druga (formalna,

		Svetovanje o naslednjem koraku		neformalna pomoč
C46	<i>povedal kako poteka razveza</i>	Najboljši prijatelj – Pogovor o poteku postopka razveze	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
C47	<i>kako naj se pripravim na sodišče</i>	Najboljši prijatelj – Pomoč pri pripravah na sodišče	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
C48	<i>Odvetnik</i>	Odvetnik	Oseba	Druga (formalna, neformalna) pomoč
C49	<i>mi je dal vse podatke o postopku</i>	Odvetnik – Podatki o sodišču	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
C50	<i>Večinoma pa sem se lahko zanesel sam nase</i>	Oseba sama – Zanašanje nase	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
C51	<i>Na CSD nisem mogel računati sploh</i>	Ne zanašanje na CSD	CSD v očeh zakoncev	Proces podpore in pomoči na CSD
C52	<i>Da bi poslušali bolj obe plati zgodbe</i>	Poslušanje zgodb od obeh udeleženi oseb	Željene spremembe	Možne izboljšave na CSD
C53	<i>Bolj verjeli ljudem, kaj oni doživljajo</i>	Večje zaupanje v človekovo doživljanje	Željene spremembe	Možne izboljšave na CSD
C54	<i>Da bi bil slišan tudi jaz</i>	Želja po slišanosti	Željene spremembe	Možne izboljšave na CSD
C55	<i>Da bi bolj poslušali ljudi, kaj jim govorijo in ne samo urejali papirjev</i>	Poslušanje tega, kar ljudje govorijo in ne samo urejanje papirjev	Željene spremembe	Možne izboljšave na CSD

8.13 Odprto kodiranje: Intervju Č

ŠTEVILKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
Č1	<i>V obdobju, ko sva se s partnerko začela neprestano kregati in sva se odločila, da je bolje, če greva narazen</i>	Odločitev za razvezo zaradi neprestanega kreganja	/	/
Č2	<i>Bil sem mnenja, da je potrebno o tem obvestiti center za socialno delo</i>	Osebno mnenje, da je o razvezi potrebno obvestiti CSD	Prvi stik s CSD	Proces podpore in pomoči na CSD
Č3	<i>Najbolj zato, da se uredi vse glede otroka</i>	Stik s CSD pomemben zaradi ureditev glede otroka	Prvi stik s CSD	Proces podpore in pomoči na CSD

Č4	<i>Eno srečanje</i>	Eno srečanje	Število in čas srečanj	Proces podpore in pomoči na CSD
Č5	<i>ki je trajalo 45 minut</i>	45 minut	Število in čas srečanj	Proces podpore in pomoči na CSD
Č6	<i>Socialna delavka, jaz in partnerka</i>	Prisotnost socialne delavke in razvezujočih zakoncev	Sodelujoči v postopku	Proces podpore in pomoči na CSD
Č7	<i>Najprej je vprašala, ali obstaja možnost, da bi razrešila stvari brez ločitve</i>	Vprašanje o možnosti sprave med zakoncema	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
Č8	<i>Oba sva se strinjala, da to ni mogoče</i>	Strinjanje zakoncev o nestrinjanju	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
Č9a	<i>Povedala je, kako poteka razveza</i>	Pogovor o poteku razveze	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
Č9b	<i>in vse najine obveznosti glede otroka</i>	Obveznosti do otrok	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
Č10	<i>Vprašala je, če sva se že kaj pogovarjala glede skrbi za otroka</i>	Pogovor o skrbi za otroke	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
Č11	<i>Rekel sem, da sva se že vse doma zmenila</i>	Sporazum zakoncev že doma	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
Č12	<i>saj imam sestrlično socialno delavko in nama je že vse prej razložila</i>	Zakončeva sestrlična, socialna delavka, že vse razložila prej	CSD v očeh zakoncev	Proces podpore in pomoči na CSD
Č13a	<i>Vse je potekalo precej uradno</i>	Uradno	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
Č13b	<i>in hitro</i>	Hitro	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
Č14	<i>Socialna delavka ni zahajala v osebne stvari</i>	Neosebni pogovori	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
Č15	<i>Uredili smo vse papirje in nato je rekla, da bo poslala sodišču mnenje</i>	Hitra ureditev papirjev in pošiljanje mnenja sodišču	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
Č16	<i>Da se otroka zaščititi</i>	Zaščita otroka	Prednosti svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
Č17	<i>da gre vse po uradni poti</i>	Cel postopek teče po uradni poti	Prednosti svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
Č18	<i>in, da se oba tega drživa</i>	Držanje predpisanih dogovorov	Prednosti svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
Č19	<i>Da se dela v korist otroku</i>	Delo otroku v korist	Prednosti svetovalnega	Proces podpore in pomoči na CSD

			pogovora	
Č20	<i>Vse je bilo okej</i>	Ni pritožb nad svetovalnim pogovorom	Prednosti svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
Č21	<i>Vse sporazumno, po dogovoru, vse sva se zmenila</i>	Sporazumno, točno po predhodnem dogovoru doma	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
Č22	<i>Malo so bile problem le finance</i>	Manjši problem le finance	Nesoglasja med zakoncema	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
Č23	<i>ona je šla, vzela je edino avto, to je vse kar je dobila</i>	Zakonka – Dobila le avto po razvezi	Nesoglasja med zakoncema	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
Č24	<i>Zanjo je bilo to premalo, vendar se je sprijaznila</i>	Zakonka – Se morala sprijazniti z delitvijo premoženja	Nesoglasja med zakoncema	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
Č25	<i>Omenili so nam, ampak jaz sem že vedel od prej, ker imam sestrčno socialno delavko</i>	O varstvu in vzgoji otrok po razvezi zakonec poučen že pred pogovorom na CSD	/	/
Č26	<i>Rekla je, da sva oba starša in, da bova morala oba poskrbeti za otroka</i>	Pogovor o skrbi za otroke	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
Č27	<i>Držala sva se tega, kar sva se s partnerko zmenila</i>	Držanje sporazumnih dogovorov	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
Č28	<i>Vse sva se dogovarjala po telefonu sproti</i>	Sprotno dogovarjanje po telefonu	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
Č29	<i>Ko sem otroka pripeljal, ga je prišla dol iskat</i>	Osebnostni stik ob prevzemu otroka	Dogovori zakoncev	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
Č30	<i>Včasih sva malo poklepetala, ampak samo to, kar se tiče otroka</i>	Klepet o stvareh, ki se tičejo otroka	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
Č31	<i>Zdi se mi, da sva imela dobro komunikacijo, kar se tiče skrbi za otroka</i>	Dobra medsebojna komunikacija glede skrbi za otroka	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
Č32	<i>drugo pa se nisva pogovarjala nič</i>	Nič pogovarjanja o drugih temah	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
Č33	<i>Bližnji prijatelji v vasi</i>	Bližnji sovaščani	Oseba	Druga (formalna, neformalna) pomoč
Č34	<i>so mi nudili pogovor</i>	Bližnji sovaščani – pogovor	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
Č35	<i>Nasvete</i>	Bližnji sovaščani – nasveti	Način pomoči	Druga (formalna,

				neformalna) pomoč
Č36	<i>Tolažbo</i>	Bližnji sovaščani – tolažba	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
Č37	<i>Dajali so mi moč in podporo, da sem lahko šel skozi to obdobje</i>	Bližnji sovaščani – moč in podpora pri prestajanju težkega obdobja	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
Č38	<i>Podpirali so me, da ostanem v družbi, da hodim med ljudi</i>	Bližnji sovaščani – vzpodbuda pri druženju	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
Č39	<i>Družina</i>	Starši	Oseba	Druga (formalna, neformalna) pomoč
Č40	<i>mi je nudila varstvo otroka</i>	Starši - varstvo	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
Č41	<i>in podpora</i>	Starši – podpora	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
Č42	<i>Sestrična</i>	Sestrična	Oseba	/
Č43	<i>ki je socialna delavka mi je nudila pogovor</i>	Sestrična (socialna delavka)	Oseba	Druga (formalna, neformalna) pomoč
Č44	<i>in nasvete glede postopkov in zaščite otroka</i>	Sestrična (socialna delavka) – nasveti glede postopkov in zaščite otroka	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
Č45	<i>Šef</i>	Šef	Oseba	Druga (formalna, neformalna) pomoč
Č46	<i>prilagajal urnik</i>	Šef – prilagajal urnik	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
Č47	<i>Sodelavci</i>	Sodelavci	Oseba	Druga (formalna, neformalna) pomoč
Č48	<i>so me podpirali</i>	Sodelavci – podpora	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
Č49	<i>Druge formalne pomoči nisem iskal, ker mi je bilo to zadosti</i>	Druge formalne pomoči ni bilo potrebne	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
Č50	<i>Ker sem imel v družini sestrično socialno delavko, mi je veliko bolj ona pomagala, kot pogovor na CSD</i>	Pomoč sestrične (socialne delavke) veliko bolj koristna od CSD	CSD v očeh zakoncev	Proces podpore in pomoči na CSD
Č51	<i>Tudi prijatelji so bili bolj v pomoč</i>	Prijatelji v večjo pomoč kot CSD	CSD v očeh zakoncev	Proces podpore in pomoči na CSD
Č52	<i>Načeloma ne vidim problema v delovanju, saj je pri meni in</i>	Delovanje CSD načeloma dobro, saj je vse potekalo sporazumno	CSD v očeh zakoncev	Proces podpore in pomoči na CSD

	<i>partnerki potekalo vse sporazumno in hitro</i>			
--	---	--	--	--

8.14 Odprto kodiranje: Intervju D

ŠTEVILKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
D1	<i>V času razveze, ko sem se hotela pozanimati za predložitev vloge za sporazumno razvezo</i>	Dobiti informacije za predložitev sporazumne razveze	Prvi stik s CSD	Proces podpore in pomoči na CSD
D2	<i>2 srečanja</i>	Dve srečanja	Število in čas srečanj	Proces podpore in pomoči na CSD
D3	<i>Obe srečanja sta potekali cca 30 min</i>	30 minut	Število in čas srečanj	Proces podpore in pomoči na CSD
D4	<i>Prvo srečanje je potekalo samo med mano in socialno delavko</i>	Socialna delavka in zakonka	Sodelujoči v postopku	Proces podpore in pomoči na CSD
D5	<i>na drugem srečanju pa dve socialni delavki, partner in jaz</i>	Dve socialni delavki in razvezujoča zakonca	Sodelujoči v postopku	Proces podpore in pomoči na CSD
D6	<i>Pogovarjali smo se glede skrbništva</i>	Varstvo in vzgoja	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
D7	<i>povedala nama je tudi, naj paziva, da otrok ločitev ne bo uporabljal kot manipulacijo</i>	Pogovor o pravilnemu pristopu komunikacije z otrokom glede razveze – da otrok razveze ne uporablja kot manipulacijo	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
D8	<i>ter o tem kako se z otrokom pogovarjava o ločitvi</i>	Pogovor o pravilnemu pristopu komunikacije z otrokom glede razveze – način pogovarjanja o razvezi	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
D9	<i>Previdna morava biti kakšen jezik uporabljava</i>	Pogovor o pravilnemu pristopu komunikacije z otrokom glede razveze – previdnost pri uporabi pravilnega jezika	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
D10	<i>Se pravi, da se ne počuti kot, da</i>	Pogovor o pravilnemu	Vsebina svetovalnega	Proces podpore in pomoči na CSD

	<i>starš nima časa zanje in podobne stvari</i>	pristopu komunikacije z otrokom glede razveze – da se otrok ne počuti odrinjenega	pogovora	
D11	<i>Napotki glede otroka</i>	Napotki glede otroka	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
D12	<i>Z vsem sem bila zadovoljna</i>	Zadovoljstvo z delom	CSD v očeh zakoncev	Proces podpore in pomoči na CSD
D13	<i>Super. Nisva imela težav, nasploh je bila razveza zelo prijateljska</i>	Sporazumno, brez težav, saj je bila razveza prijateljska	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
D14	<i>Vse sva se dogovorila že prej, tako da je sodelovanje potekalo zelo gladko</i>	Sporazumno, točno po predhodnem dogovoru doma	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
D15a	<i>Ko je socialna delavka videla, da v bistvu zelo dobro komunicirava, se razumeva,</i>	Opazovanje medsebojne komunikacije zakoncev	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
D15b	<i>je predlagala tudi terapijo</i>	Predlog o zakonski terapiji	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
D16	<i>oziroma nama je predlagala, da poskusiva zadeve rešiti</i>	Predlog o reševanju zadev med zakoncema	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
D17	<i>vendar je partner odklonil</i>	Zakonec – odklonil medicijo	Nesoglasja med zakoncema	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
D18	<i>sama pa seveda potem tudi nisem nič rekla, čeprav sem za trenutek pomislila, da bi pa morda poskusila</i>	Zakonka – tudi ona odklonila medicijo zaradi predhodne zakončeve odklonitve	Nesoglasja med zakoncema	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
D19a	<i>in sva tudi po razvezi še vedno v dobrih odnosih,</i>	Ohranjanje dobrih odnosov	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
D19b	<i>se videvava</i>	Videvanje	Potek sodelovanja med zakoncem	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
D19c	<i>in pogovarjava</i>	Pogovarjanje	Potek sodelovanja med zakoncem	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
D20	<i>Da. Imava skupno skrbništvo, se pravi sva v tem enakovredna</i>	Svetovanje zakoncem – skupno varstvo in vzgoja pomeni enakovrednost	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
D21	<i>tako, da je bil poudarek predvsem</i>	Svetovanje zakoncem – delanje	Vsebina svetovalnega	Proces podpore in pomoči na CSD

	<i>na delanju kompromisov</i>	medsebojnih kompromisov	pogovora	
D22	<i>na sodelovanju med nama</i>	Svetovanje zakoncem – pomembno medsebojno sodelovanje	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
D23	<i>ter ohranjanju prijateljskih odnosov</i>	Svetovanje zakoncem – pomembno ohranjanje prijateljskih odnosov	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
D24	<i>Vse je potekalo gladko, vse sva izpeljala tako kot sva se dogovorila</i>	Držanje sporazumnih dogovorov	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
D25	<i>Otrok je čez teden primarno pri očetu, predvsem zaradi mojega dela, popoldne in za vikende pri meni</i>	Otrok primarno pri zakoncu, popoldnevi in vikendi pri zakonki	Dogovori zakoncev	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
D26	<i>včasih se izmenjavava glede na potrebe</i>	Veliko sprotnega dogovarjanja	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
D27	<i>Čas preživljamo tudi vsi trije skupaj, tako da smo še vedno povezani</i>	Preživljanje prostega časa obeh zakoncev n otroka skupaj	Dogovori zakoncev	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
D28	<i>Imava stalen kontakt</i>	Stalen kontakt	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
D29	<i>še vedno se pokličeva</i>	Sprotno dogovarjanje po telefonu	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
D30	<i>si piševa</i>	Pisanje sms sporočil	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
D31	<i>Pri tem res nimava težav</i>	Ni težav v komunikaciji	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
D32	<i>Formalno nisem iskala pomoči</i>	Druge formalne pomoči ni bilo potrebne	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
D33	<i>neformalno pa mati</i>	Mama	Oseba	Druga (formalna, neformalna) pomoč
D34	<i>stari starši</i>	Stari starši	Oseba	Druga (formalna, neformalna) pomoč
D35	<i>in prijatelji</i>	Prijatelji	Oseba	Druga (formalna, neformalna) pomoč
D36	<i>Bili so na voljo, ko sem jih rabila</i>	Mama, stari starši, prijatelji – Na voljo ob potrebovanju pomoči	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč

D37	<i>veliko smo se pogovarjali</i>	Mama, stari starši, prijatelji – Veliko pogovarjanja	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
D38	<i>stali so mi ob strani</i>	Mama, stari starši, prijatelji – Stati ob strani	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
D39	<i>in podpirali mojo odločitve</i>	Mama, stari starši, prijatelji – Podpiranje odločitve	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
D40	<i>Tako CSD, kjer sem dobila nove, koristne informacije</i>	Pridobitev novih, koristnih informacij	CSD v očeh zakoncev	Proces podpore in pomoči na CSD
D41	<i>kot tudi bližnji, ki so me podpirali</i>	Podpora bližnjih	/	/
D42	<i>Ne vem, če bi lahko predlagala izboljšave. Osebnost sem bila pri teh srečanjih zadovoljna, tako da nimam pripomb</i>	Zaradi velikega zadovoljstva z delom CSD ni predlaganih izboljšav	Željene spremembe	Možne izboljšave na CSD

8.15 Odprto kodiranje: Intervju E

ŠTEVILKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
E1	<i>Dala sem tožbo za razvezo, ker sva se s partnerjem zelo kregala</i>	Tožba za razvezo brez predhodnega stika s CSD-jem	Prvi stik s CSD	Proces podpore in pomoči na CSD
E2	<i>Nato sem dobila vabilo za svetovalni pogovor na CSD</i>	Vabilo CSD-ja na svetovalni pogovor pred razvezo	Prvi stik s CSD	Proces podpore in pomoči na CSD
E3	<i>Zmenili smo se, da pride socialna delavka kar k nam domov</i>	Dogovor, da pride socialna delavka na dom	Prvi stik s CSD	Proces podpore in pomoči na CSD
E4	<i>Eno srečanje</i>	Eno srečanje	Število in čas srečanj	Proces podpore in pomoči na CSD
E5	<i>trajalo je 30 minut</i>	30 minut	Število in čas srečanj	Proces podpore in pomoči na CSD
E6	<i>Socialna delavka, jaz, partner in oba mladoletna otroka</i>	Prisotnost socialne delavke, razvezujočih zakoncev in obeh mladoletnih otrok	Sodelujoči v postopku	Proces podpore in pomoči na CSD
E7	<i>Vprašala, če je kakšna možnost, da bi bila skupaj</i>	Vprašanje o možnosti sprave med zakoncema	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
E8	<i>Jaz sem odklonila</i>	Zakonka – noče na mediacijo	Nesoglasja med zakoncema	Sodelovanje zakoncev med

				seboj v postopku razveze na CSD
E9	<i>Nato smo se pogovarjali le o otrocih, kako bo z njimi po razvezi</i>	Pogovor o skrbi za otroke	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
E10	<i>Ona je spraševala oba otroka, kam bi si želela iti</i>	Spraševanje otrok o njihovih željah bivanja po razvezi	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
E11	<i>Otroci so bili malo sramežljivi, ker je niso poznali in je trajalo nekaj časa</i>	Dolgotrajni postopek spraševanja otrok o željah zaradi njihove sramežljivosti	Pomanjkljivosti svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
E12	<i>Nato je šla še pogledat, kje spijo in po celi hiši</i>	Ogledovanje hiše in prostorov zakoncev s strani socialne delavke	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
E13	<i>D drugega ni spraševala</i>	Pogovor samo o otrocih nič drugega	Pomanjkljivosti svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
E14	<i>Nič mi ni bilo v pomoč</i>	Nezadovoljstvo z delom	CSD v očeh zakoncev	Proces podpore in pomoči na CSD
E15	<i>Zdelo se mi je zelo uradno</i>	Uradno	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
E16	<i>in na hitro</i>	Hitro	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
E17	<i>Ni se spuščala v podrobnosti</i>	Površinsko opravljanje dela brez spuščanja v podrobnosti	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
E18	<i>niti raziskala dejanskega stanja</i>	Neraziskovanje dejanskega stanja	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
E19	<i>Bolj jo je zanimala papirologija</i>	Preveliko zanimanje za papirologijo	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
E20	<i>Dohodki</i>	Preveliko poglobljanje v dohodke zakoncev	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
E21	<i>in zakonodaja</i>	Nezmožnost odstopanja od zakonodaje	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
E22	<i>Zdelo se mi je, da me ni poslušala</i>	Zakonka – občutek neslišnosti	Občutki zakoncev glede socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
E23	<i>niti razumela mojega položaja</i>	Zakonka – občutek, da ne razume mojega položaja	Občutki zakoncev glede socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
E24	<i>Zdelo se mi je, da je bolj podpirala moža, ker je imel reden dohodek in boljše pogoje ter je s tem deloval bolj primeren starš na zunaj</i>	Zakonka – občutek, da nudi večjo podporo možu zaradi njegove boljše situiranosti	Občutki zakoncev glede socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
E25	<i>Ni se mi zdelo,</i>	Zakonka –	Občutki	Proces podpore

	<i>da sem bila upoštevana</i>	občutek neupoštevanosti	zakoncev glede socialne delavke	in pomoči na CSD
E26	<i>Ni bilo osebnega stika</i>	Ni zahajala v osebne stike	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
E27	<i>V postopku je dajal vtis, da hoče vse sporazumno</i>	Zakonec – dajal vtis o sporazumnosti vsega	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
E28	<i>nič ni bil problem</i>	/	/	/
E29	<i>Glede otrok je dajal obljube, da bo poskrbel za njih</i>	Zakonec – dajal obljube o skrbi za otroka	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
E30	<i>Z vsem se je strinjal</i>	Zakonec – strinjanje z vsem	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
E31	<i>Najtežje je bilo najti kompromis, pri kom bo bil starejši sin</i>	Težko najti kompromis o bivanju starejšega sina po razvezi	Nesoglasja med zakoncema	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
E32	<i>Ne dosti</i>	/	/	/
E33	<i>samo, da se bova morala sporazumeti, kako bova skrbela za otroke po razvezi</i>	Predlog o sporazumu o skrbi za otroke	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
E34	<i>Prvi mesec je potekalo po sporazumu</i>	Prvi mesec potek glede na sporazum	Dogovori zakoncev	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
E35	<i>da je eden pri meni, drugi pri njemu</i>	Eden sin pri očetu, drugi pri materi	Dogovori zakoncev	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
E36	<i>Počitnice so bile določene pisno</i>	Počitnice določene pisno	Dogovori zakoncev	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
E37	<i>Sprotno pa sva se dogovarjala glede vseh drugih stvari</i>	Veliko sprotne dogovarjanja	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
E38	<i>Po enem mesecu je še drugi otrok prišel k meni, tako, da sem neuradno imela jaz oba</i>	Neuradna preselitev otroka, ki je bil pri očetu, k meni	Dogovori zakoncev	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
E39	<i>Bivšega partnerja sem klicala, mu pisala, vendar mu je bilo vseeno za otroke</i>	Neodzivnost zakonca in s tem kazanje brezbržnosti za otroke	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
E40	<i>Ni se dalo več nič z njim zmeniti</i>	nemoč dogovarjanja z zakoncem	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
E41	<i>Obljubljal je, da jih bo peljal na počitnice, vendar jih ni nikoli</i>	Neizpolnjevanje obljub zakonca glede počitnic z otroci	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
E42	<i>Nato sem se</i>	Prenehanje	Potek	Skupno varstvo

	<i>nehala truditi in nisem imela več stika z njim</i>	zakonke s trudom ohranjanja stikov	sodelovanja med zakoncema	in vzgoja po razvezi
E43	<i>Odvetnica</i>	Odvetnica	Oseba	Druga (formalna, neformalna) pomoč
E44	<i>mi je svetovala glede postopka</i>	Odvetnica – svetovanje glede postopka	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
E45	<i>Prijateljica</i>	Prijateljica	Oseba	Druga (formalna, neformalna) pomoč
E46	<i>me je tolažila</i>	Prijateljica – tolažba	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
E47	<i>in mi nudila oporo</i>	Prijateljica – nudenje opore	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
E48	<i>Sedajšnji partner</i>	Sedajšnji partner	Oseba	Druga (formalna, neformalna) pomoč
E49	<i>Stal mi je ob strani</i>	Sedajšnji partner – stati ob strani	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
E50	<i>nudil podporo meni in otrokom</i>	Sedajšnji partner – nudenje podpore zakonki in otrokom	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
E51	<i>pojasnil postopke</i>	Sedajšnji partner – pojasnitev postopkov	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
E52	<i>Drugih oseb zunaj centra</i>	Bolj koristna pomoč drugih oseb zunaj CSD	CSD v očeh zakoncev	Proces podpore in pomoči na CSD
E53	<i>Od centra nisem dobila veliko koristi, dejansko več škode, saj so se nagibali bolj na stran takratnega partnerja</i>	Delovanje v škodo s favoriziranjem enega od zakoncev	CSD v očeh zakoncev	Proces podpore in pomoči na CSD
E54	<i>Da bolj poskušajo razumeti ljudi</i>	Želja po razumevanju ljudi	Željene spremembe	Možne izboljšave na CSD
E55	<i>poslušajo obe plati zgodbe</i>	Poslušanje zgodb od obeh udeležениh oseb	Željene spremembe Željene spremembe	Možne izboljšave na CSD
E56	<i>Da hodijo preverjat dejansko stanje</i>	Preverjanje dejanskega stanja	Željene spremembe	Možne izboljšave na CSD
E57	<i>preverjat, kako</i>	Preverjanje	Željene	Možne

	<i>se osebe držijo sporazuma na sodišču v nadaljnjem življenju</i>	držanja sporazuma in dogovorov po razvezi	spremenbe	izboljšave na CSD
--	--	---	-----------	-------------------

8.16 Odprto kodiranje: Intervju F

ŠTEVILKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
F1	<i>S zakonko sva se odločila, da nisva za skupaj in sem klical na CSD, da bi rad sporazumno razvezo</i>	Klic na CSD zaradi odločitve za sporazumno razvezo	Prvi stik s CSD	Proces podpore in pomoči na CSD
F2	<i>Poklicali so naju na svetovalni pogovor</i>	Vabilo CSD-ja na svetovalni pogovor pred razvezo	Prvi stik s CSD	Proces podpore in pomoči na CSD
F3	<i>2 srečanja</i>	Dve srečanji	Število in čas srečanj	Proces podpore in pomoči na CSD
F4	<i>vsako 30 min</i>	30 minut	Število in čas srečanj	Proces podpore in pomoči na CSD
F5	<i>Jaz, partnerka in socialna delavka</i>	Prisotnost socialne delavke in razvezujočih zakoncev	Sodelujoči v postopku	Proces podpore in pomoči na CSD
F6	<i>Otroci so bili povabljeni ampak niso hoteli iti</i>	Otroci povabljeni, vendar se niso želeli udeležiti	Sodelujoči v postopku	Proces podpore in pomoči na CSD
F7	<i>Socialna delavka je vprašala, če je še kakšna možnost, da bi vseeno poskusila živeti skupaj</i>	Vprašanje o možnosti sprave med zakoncema	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
F8	<i>Omenila je tudi, da greva lahko k zakonskem svetovalcu</i>	Predlog o zakonski terapiji	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
F9	<i>ali psihologu in poskuša zglati stvari</i>	Predlog o psihološki pomoči pri poskusu sprave	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
F10	<i>Povedala je, kako bo potekal postopek naprej</i>	Pogovor o poteku razveze	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
F11	<i>Vprašala je o otrocih, kako bo z njimi</i>	Pogovor o skrbi za otroke	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
F12	<i>S partnerko sva doma že napisala sporazum in točno določila kdo ima kdaj otroke</i>	Določitev predhodnega pisnega sporazuma zakoncev o varstvu in vzgoji otrok	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD

F13	<i>Socialna delavka naju je pohvalila, da vsa se uspela vse zmeniti</i>	Pohvala zakoncem zaradi vnaprej napisanega sporazuma	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
F14	<i>Nato je bila še enkrat pri nas</i>	Obisk socialne delavke na domu	/	/
F15	<i>kjer je vprašala tudi otroka, kje bi želela biti</i>	Spraševanje otrok o njihovih željah bivanja po razvezi	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
F16	<i>Hotela je izvedeti njuno mnenje</i>	Želja po pridobitvi otrokovih mnenj	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
F17	<i>Socialna delavka je bila zelo sočutna</i>	Zakonec – občutek sočutja	Občutki zakoncev glede socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
F18	<i>nudila mi je oporo ves čas</i>	Nudjenje opore ves čas	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
F19	<i>Če sem rabil, sem jo poklical in mi je kaj razložila</i>	Vedno na voljo za pogovor po telefonu	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
F20	<i>Večkrat je poklicala in preverila kakšno je stanje</i>	Večkratno klicanje in preverjanje stanja	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
F21	<i>Bila je pripravljena poslušati tudi otroke</i>	Pripravljenost za posluh otrokom	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
F22	<i>Zmotila me je ena situacija, ko sem prejel samomorilni sms otroka</i>	/	/	/
F23	<i>Takoj sem klical na CSD, ampak se mi ni nobeden javil</i>	Ob nujni situaciji od CSD-ja ni bilo takojšnjega odziva	CSD v očeh zakoncev	Proces podpore in pomoči na CSD
F24	<i>Šel sem tja in rekel, kaj je bilo, vendar mi je socialna delavka rekla, da bodo organizirali sestanek čez par dni</i>	Nujno situacijo CSD odložil za nekaj dni	CSD v očeh zakoncev	Proces podpore in pomoči na CSD
F25	<i>To se mi je zdelo prepočasi za tako nujen primer</i>	Prepočasno delovanje ob nujnem primeru	CSD v očeh zakoncev	Proces podpore in pomoči na CSD
F26	<i>Ni bilo sodelovanja</i>	Ni bilo sodelovanja	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
F27	<i>na CSD-ju se je hotela prikazala kakor dobro</i>	Zakonka – prikazovanje sebe kot dobre	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
F28	<i>Strinjala se je z vsem</i>	Zakonka – strinjanje z vsem	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med

				seboj v postopku razveze na CSD
F29	<i>tako, da je izgledalo sporazumno, ko sva prišla domov pa je bila čisto drugačna</i>	Pogovor na CSD deloval sporazumen, doma pa je bilo drugače	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
F30	<i>Njen cilj je bil, da se loči</i>	Zakonka – edini cilj razveza	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
F31	<i>Vseeno ji je bilo za otroke in vse drugo</i>	Zakonka – vseeno za otroke in drugo	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
F32	<i>Glede preživitve, hotela je, da ji čim več dam</i>	Zakonka – želja po višji preživitvi	Nesoglasja med zakoncema	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
F33	<i>socialna delavka je povedala, da so na prvem mestu otroci in skrb zanje</i>	Svetovanje zakoncem – otroci in skrb zanje na prvem mestu	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
F34	<i>Povedala je, kako pomembno je, da midva ohraniva spoštljiv odnos eden do drugega</i>	Svetovanje zakoncem – pomembno ohranjanje spoštljivega odnosa	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
F35	<i>in da delava v otrokovo korist</i>	Svetovanje zakoncem – delanje v otrokovo korist	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
F36	<i>Držala sva se ur in dnevov, ki sva jih sporazumno prej napisala na papir</i>	Držanje prej napisanega sporazuma	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
F37	<i>Jaz sem jih šel iskat k njej in jih tudi pripeljal nazaj</i>	Zakonec - skrb za prevoz otrok	/	/
F38a	<i>Jaz sem skrbel za vse zdravstvene preglede, šolo</i>	Zakonec - skrb za zdravstvene preglede in šolo otrok	/	/
F38b	<i>Jaz sem jih vedno peljal na počitnice</i>	Zakonec – vožnja otrok na počitnice	/	/
F39	<i>Ubistvu sem vse jaz urejal, ona se ni dosti brigala</i>	Zakončevo urejanje celotnih obveznosti do otrok (prevoz, zdravstveni pregledi, šola, počitnice) brez pomoči zakonke	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
F40	<i>Vsa komunikacija je bila preko otrok</i>	Komuniciranje preko otrok	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi

F41	<i>Jaz sem se dogovarjal vse z otrokoma, prek telefona</i>	Dogovarjanje z otroci preko telefona	Dogovori zakoncev	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
F42	<i>S partnerko nisem imel nobene komunikacije in stika</i>	Nobene komunikacije niti stika z zakonko	Potek sodelovanja med zakoncema	Skupno varstvo in vzgoja po razvezi
F43	<i>Največ prijatelj</i>	Prijatelj	Oseba	Druga (formalna, neformalna) pomoč
F44	<i>njemu sem zaupal stvari, vse kar se je dogajalo</i>	Prijatelj – zaupanje vseh stvari, ki so se dogajale	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
F45	<i>Bil mi je v oporo</i>	Prijatelj – opora	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
F46	<i>bil je tu, ko sem rabil pogovor</i>	Prijatelj – pogovori	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
F47	<i>Vprašal sem ga tudi kdaj za varstvo otrok</i>	Prijatelj – pomoč pri varstvu otrok	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
F48	<i>V službi me je podpiral direktor</i>	Šef	Oseba	Druga (formalna, neformalna) pomoč
F49	<i>ki me je razumel</i>	Šef – razumevanje situacije	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
F50	<i>in mi skušal kdaj prilagoditi urnik, če sem potreboval</i>	Šef – prilagajal urnik	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
F51	<i>Večinoma pa sem sam</i>	Oseba sama	Oseba	Druga (formalna, neformalna) pomoč
F52	<i>pregledal vse postopke na računalniku in se pozanimal kako pa kaj</i>	Oseba sama – pregledovanje postopkov in brskanje po internetu za novimi informacijami	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
F53	<i>Dosti sem povedal tudi socialni delavki, ampak prijatelj mi je bil večja opora. Njemu sem se lahko izpovedal vsak dan</i>	Prijatelj večja opora kot CSD	CSD v očeh zakoncev	Proces podpore in pomoči na CSD
F54	<i>Da bi CSD hitreje ukrepal v nujnih primerih</i>	Hitrejše ukrepanje CSD-ja ob nujnih primerih	Željene spremembe	Možne izboljšave na CSD
F55	<i>da bi imeli višja pooblastila</i>	Višja pooblastila CSD-ja	Željene spremembe	Možne izboljšave na CSD
F56	<i>Da bi bolj preverjali za kaj se porabi preživnina, če se jo plačuje</i>	Preverjanje v kakšne namene se porabi preživnina	Željene spremembe	Možne izboljšave na CSD

F57	<i>Da se nosi račune, da se jo porabi res na otroke, vsaj del nje</i>	Dokazovanje porabe vsaj dela preživnine, na otroke, z računi	Željene spremembe	Možne izboljšave na CSD
-----	---	--	-------------------	-------------------------

8.17 Odprto kodiranje: Intervju G

ŠTEVILKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
G1	<i>Pred uradno razvezo, ker je obvezen posvet s CSD-jem, če so v zakonu še mladoletni otroci</i>	Vabilo CSD-ja na svetovalni pogovor pred razvezo zaradi vpletenih mladoletnih otrok	Prvi stik s CSD	Proces podpore in pomoči na CSD
G2	<i>3 srečanja</i>	3 srečanja	Število in čas srečanj	Proces podpore in pomoči na CSD
G3	<i>Vsako srečanje je potekalo približno 30 minut</i>	30 minut	Število in čas srečanj	Proces podpore in pomoči na CSD
G4	<i>Socialna delavka ter jaz in bivša žena</i>	Prisotnost socialne delavke in razvezujočih zakoncev	Sodelujoči v postopku	Proces podpore in pomoči na CSD
G5	<i>Enkrat pa mladoletni sin in socialna delavka</i>	Prisotnost socialne delavke in enega mladoletnega otroka	Sodelujoči v postopku	Proces podpore in pomoči na CSD
G6	<i>O alimentaciji</i>	Pogovor o preživnini	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
G7	<i>ter o načinu, kako bova v prihodnje uredila glede stikov z mladoletnim otrokom</i>	Stiki z otroci v prihodnje	Vsebina svetovalnega pogovora	Proces podpore in pomoči na CSD
G8	<i>Pomoč v zajezitvi nekih nerazumnih zahtev moje bivše žene</i>	/	/	/
G9	<i>Čprav sem velikokrat slišal nore zgodbe o CSD-ju, kako se ženske socialne delavke postavijo na stran žensk, ne glede na realno stanje</i>	Sekundarno pridobljene informacije drugih o njihovih primerih pristranskosti ženskih socialnih delavk glede na isti spol	CSD v očeh zakoncev	Proces podpore in pomoči na CSD
G10	<i>sem bil zelo hvaležen socialni delavki, ki je predvsem gledala na otroka in njegove potrebe</i>	Hvaležnost socialni delavki za pogled v korist otroka	Občutki zakoncev glede socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
G11	<i>in ne toliko na najino osebno</i>	Ločevanje osebnih	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD

	<i>vojno</i>	nesporazumov zakoncev od otrokove koristi		
G12	<i>Ni bilo nekih pripomb</i>	Ni večjih pripomb	/	/
G13	<i>Edino, zdelo se mi je nesmiselno, da je alimentacija obvezna po zakonu, glede na to, da pri meni pa živi starejši sin in da če bi jo hotel izničiti, bi moral terjati od bivše žene, da tudi ona meni plačuje za starejšega sina, pa se mi je to zdelo malo neumno in sva obtičala pri tem, da jaz plačujem njej</i>	Nesmiselnost plačevanja preživnine po zakonu za mladoletnega sina glede na lastno vzdrževanje polnoletnega sina	CSD v očeh zakoncev	Proces podpore in pomoči na CSD
G14	<i>Relativno v redu, čeprav, če bi bilo čisto v redu, verjetno ne bi bila tam</i>	Relativno dobro sodelovanje glede na situacijo	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
G15	<i>Recimo temu prijazno in kultivirano sovražno ozračje</i>	Spoštljivo vedenje v neprijetni situaciji	Sodelovanje zakoncev na CSD	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
G16	<i>Vzgoja</i>	Nesoglasja o vzgoji otroka	Nesoglasja med zakoncema	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
G17	<i>Bivša partnerica je obravnavala na CSD-ju našega mlajšega sina, kot da bi bil otročiček, ki naj se ne bi sam za nič odločal in da bi morala se zato za čisto vse sama uskladiti</i>	Drugi zakonec – obravnavanje mladoletnega otroka kot nezmožnega za lastno odločanje	Nesoglasja med zakoncema	Sodelovanje zakoncev med seboj v postopku razveze na CSD
G18	<i>na srečo je socialna delavka razumela, da pri teh letih mladoletni sin že precej razumna in samostojna oseba</i>	Razumevanje, da je mladoletni otrok že precej razumna in samostojna oseba	Vodenje socialne delavke	Proces podpore in pomoči na CSD
G19	<i>Tudi zunaj CSD-ja je bila vzgoja največji kamen spotike</i>	/	/	/
G20	<i>Različnost karakterjev je fanj</i>	Različnost karakterjev	Ovire skupnega varstva in vzgoje	Skupno varstvo in vzgoja

	<i>za ljubezen, a včasih malo katastrofalna, ko pride na vrsto vzgoja</i>	zakoncev poglavitna ovira pri vzgoji otrok		
G21	<i>Nič posebnega</i>	/	/	/
G22a	<i>Dogovorili smo se okvirno glede počitnic,</i>	Počitnice določene pisno	Izvedba/dejanski potek (določila)	Skupno varstvo in vzgoja
G22b	<i>koliko krat in kdaj okvirno naj bi prišel na obisk</i>	Časovna razporeditev stikov z otroki	Izvedba/dejanski potek (določila)	Skupno varstvo in vzgoja
G22c	<i>da otrok odloča o tem</i>	Na prvem mestu upoštevanje otrokovih želja	Vsebina svetovalnega pogovora (svetovanje)	Proces podpore in pomoči na CSD
G23	<i>Brez večjih problemov</i>	Brez večjih problemov	/	/
G24	<i>S sinom se redno videvava, ko ima le čas pride na obisk in ostane pri meni</i>	Redno videvanje z otrokom glede na njegove želje	Izvedba/dejanski potek (določila)	Skupno varstvo in vzgoja
G25	<i>Prek sms-ov</i>	Pisanje sms sporočil	Sodelovanje zakoncev glede otrok (primeri dobre prakse)	Skupno varstvo in vzgoja
G26	<i>če so pa bile kakšne problematične zadeve pri kateremukoli od sinov, pa tudi prek maila</i>	Ob problematičnih zadevah pisanje po elektronski pošti	Sodelovanje zakoncev glede otrok (primeri dobre prakse)	Skupno varstvo in vzgoja
G27	<i>Po razvezi sem ugotovil, da me ima še vedno veliko ljudi rado in da jim je mar zame</i>	/	/	/
G28	<i>Razni prijatelji in prijateljice</i>	Prijatelji	Oseba	Druga (formalna, neformalna) pomoč
G29	<i>so mi bili v oporo</i>	Prijatelji – opora	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
G30	<i>in tolažbo</i>	Prijatelji – tolažba	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
G31	<i>Pripravljeni pomagati, če sem karkoli rabil</i>	Prijatelji – Na voljo ob potrebovanju pomoči	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč
G32	<i>Pomoč drugih je bila predvsem kot obliž na rano, tolažba in pomoč</i>	Prijatelji - Pomoč le v smislu lajšanja duševne bolečine	Način pomoči	Druga (formalna, neformalna) pomoč

G33	<i>CSD-ju sem pa hvaležen, ker je postavil mejo tam kjer je bližnji in prijatelji ne morejo</i>	Hvaležnost CSD-ju pri postavitvi mej tam, kjer prijatelji ne morejo	/	/
G34	<i>Pri vsaki razvezi pride do velikih zamer, vsekakor v prvem obdobju in je v redu, da lahko nekdo zakonsko regulira nerazumne zahteve</i>	Hvaležnost CSD-ju pri zakonskem reguliranju nerazumnih zahtev drugega zakonca	CSD v očeh zakoncev (poz. Izkušnje)	Proces podpore in pomoči na CSD
G35	<i>Ker sem od kolegov slišal veliko osebnih norih zgodb glede obravnave na CSD-ju, bi mogoče bilo v redu, če bi pri razvezah sodeloval tudi moški socialni delavec v tandemu z žensko socialno delavko</i>	Sodelovanje uradnih oseb obeh spolov pri razvezah	Željene spremembe	Možne izboljšave podpore in pomoči na CSD
G36	<i>Od veliko parov sem slišal, da je zelo veliko pristranskosti</i>	Veliko pristranskosti	CSD v očeh zakoncev	Proces podpore in pomoči na CSD
G37	<i>in popolno neupoštevanje nekega realnega stanja</i>	Neupoštevanje dejanskega stanja	CSD v očeh zakoncev	Proces podpore in pomoči na CSD

8.18 Osnovno kodiranje: Intervjuji A, B, C, Č, D, E, F, G

- PROCES PODPORE IN POMOČI NA CSD
 - PRVI STIK S CSD
 - **Stik pred vložitvijo predloga ali tožbe**
 - ✓ Klic na CSD zaradi kreganja in misli o razvezi (C1)
 - ✓ Klic na CSD zaradi odločitve za sporazumno razvezo (F1)
 - ✓ Dobiti informacije za predložitev sporazumne razveze (D1)
 - ✓ Osebno mnenje, da je o razvezi potrebno obvestiti CSD (Č2)
 - ✓ Kontaktiranje, saj je stik s CSD pomemben zaradi ureditev glede otroka (Č3)
 - ✓ Iskanje pomoči zaradi strahu (B3)
 - **Stik po vložitvi predloga ali tožbe**
 - ✓ Kontaktiranje CSD-ja zaradi podane tožbe za razvezo (B2)
 - ✓ Vabilo CSD-ja na svetovalni pogovor pred razvezo zaradi vpletenih mladoletnih otrok (A1), (A3), (C2), (C3), (E1), (E2), (F2), (G1)
 - **Drugo**
 - ✓ Dogovor, da pride socialna delavka na dom (E3)

- ŠTEVILO IN ČAS SREČANJ
 - **Število srečanj**
 - ✓ Eno srečanje (A4), (Č4), (E4)
 - ✓ Dve srečanji (C4), (D2), (F3)
 - ✓ Tri srečanja (G2)
 - ✓ Štirje organizirani pogovori (B4)
 - **Čas srečanj**
 - ✓ 30 minut (C5), (D3), (E5), (F4), (G3)
 - ✓ 45 minut (A5), (B5), (Č5)
- SODELUJOČI V POSTOPKU
 - **Udeleženi**
 - ✓ Prisotnost socialne delavke in razvezujočih zakoncev (A6), (C6), (Č6), (F5), (G4)
 - ✓ Dve socialni delavki in razvezujoča zakonca (D5)
 - ✓ Socialna delavka in enega zakonca (D4)
 - ✓ Prisotnost socialne delavke, razvezujočih zakoncev enega mladoletnega otroka (B8), (G5)
 - ✓ Prisotnost socialne delavke, razvezujočih zakoncev in obeh mladoletnih otrok (E6)
 - **Neudeleženi**
 - ✓ Otroci povabljeni, vendar se niso želeli udeležiti (F6)
 - ✓ Otroci niso bili vabljeni (A7), (C7)
- VSEBINA SVETOVALNEGA POGOVORA
 - **Postopki in zakonski okvir**
 - ✓ Obrazložitev zakonske podlage (A8)
 - ✓ Pogovor o poteku razveze (Č9a)
 - ✓ Informacije o nadaljnjem postopku razveze (F10)
 - ✓ Pravna podlaga preživnine (A10), (B11č)
 - ✓ Pogovor o preživnini (C18), (G6)
 - ✓ Obveznosti do otrok (B11a), (Č9b)
 - ✓ Stiki z otroci v prihodnje (B11b), (G7)
 - ✓ Varstvo in vzgoja (B11c), (D6)
 - **Pogovor o odnosih**
 - ✓ Vprašanje o vzrokih za nesporazume (C8)
 - ✓ Vprašanje o možnosti sprave med zakoncema (B10), (Č7), (E7), (F7)
 - **Predlogi za rešitev zakonske zveze**
 - ✓ Predlog o reševanju zadev med zakoncema (D16)
 - ✓ Predlog o psihološki pomoči pri poskusu sprave (F9)
 - ✓ Predlog o mediaciji (C11)
 - ✓ Predlog o zakonski terapiji (C12), (D15b), (F8)
 - ✓ Predlog o sporazumu o skrbi za otroke (C36), (E33)
 - ✓ Predlog o sporazumu (B12)
 - **Svetovanje glede odnosov in otrok po razvezi**
 - ✓ Svetovanje zakoncem
 - pomembno ohranjanje spoštljivega odnosa (F34)
 - pomembno ohranjanje prijateljskih odnosov (D23)
 - delanje medsebojnih kompromisov (D21)
 - pomembno medsebojno sodelovanje (D22)
 - skupno varstvo in vzgoja pomeni enakovrednost (D20)
 - otroci in skrb zanje na prvem mestu (F33)
 - delanje v otrokovo korist (F35)
 - Na prvem mestu upoštevanje otrokovih želja (G22c)
 - ✓ (Svetovanje glede otrok) - Pogovor o pravilnemu pristopu komunikacije z otrokom glede razveze
 - da otrok razveze ne uporablja kot manipulacijo (D7)

- način pogovarjanja o razvezi (D8)
 - previdnost pri uporabi pravilnega jezika (D9)
 - da se otrok ne počuti odrinjenega (D10)
- **Teme o otrocih**
 - ✓ Pogovor o skrbi za otroke (A9), (A29), (B27), (C16), (Č10), (Č26), (E9), (F11)
 - ✓ Napotki glede otroka (D11)
- **Informacije**
 - ✓ Informacije o fazah razveze (B9)
 - ✓ Informacije o iskanju pomoči (B18)
 - ✓ Obvestitev o brezplačni pravni pomoči (B13)
 - ✓ Zloženke o anonimni telefonski pomoči (B19)
 - ✓ Telefonske številke v primeru nasilja (B20)
 - ✓ Telefonske številke psihologov, psihiatrov (B21)
- **PREDNOSTI SVETOVALNEGA POGOVORA**
 - ✓ Zaščita otroka (Č16)
 - ✓ Delo otroku v korist (Č19)
 - ✓ Cel postopek teče po uradni poti (Č17)
 - ✓ Držanje predpisanih dogovorov (Č18)
 - ✓ Ni pritožb nad svetovalnim pogovorom (Č20)
- **POMANJKLJIVOSTI SVETOVALNEGA POGOVORA**
 - ✓ Zelo dolg postopek (B22)
 - ✓ Dolgotrajni postopek pisanja mnenja sodišču (B23)
 - ✓ Dolgotrajni postopek spraševanja otrok o željah zaradi njihove sramežljivosti (E11)
 - ✓ Nadomestitev konkretnega svetovanja glede težav v zakonski zvezi z dajanjem številke za pomoč drugje (C20)
 - ✓ Nezmožnost globokega pogovora pred zakoncem (A49)
 - ✓ Pogovor samo o otrocih nič drugega (E13)
- **VODENJE SOCIALNE DELAVKE**
 - **Socialno-delovne veščine in spretnosti**
 - ✓ Opazovanje medsebojne komunikacije zakoncev (D15a)
 - ✓ Vabilo k pripovedovanju obeh strani zgodbe zakoncev (C9)
 - ✓ Vprašanje o strinjanju obeh zakoncev (A30)
 - ✓ Vprašanje o razlogih za neuspelo mediacijo (C14)
 - ✓ Pohvala zakoncem zaradi vnaprej napisanega sporazuma (F13)
 - **pohvale dela**
 - ✓ Pripravljenost za posluš otrokom (F21)
 - ✓ Želja po pridobitvi otrokovih mnenj (F16)
 - ✓ Razumevanje, da je mladoletni otrok že precej razumna in samostojna oseba (G18)
 - ✓ Spraševanje otrok o njihovih željah bivanja po razvezi (E10), (F15)
 - ✓ Ločevanje osebnih nesporazumov zakoncev od otrokove koristi (G11)
 - ✓ Pomoč pri usklajevanju skupnega varstva in vzgoje (B14)
 - ✓ Vedno na voljo za pogovor po telefonu (F19)
 - ✓ Večkratno klicanje in preverjanje stanja (F20)
 - **Kritike dela socialne delavke**
 - ✓ Uradno (A11a), (A16), (Č13a), (E15)
 - ✓ Nezmožnost odstopanja od zakonodaje (A19), (E21)
 - ✓ Strogo branje pravil, členov po zakonodaji (A14), (A28)
 - ✓ Preveliko zanimanje za papirologijo (E19)
 - ✓ Hitro (A11b), (Č13b), (E16)
 - ✓ Površinsko opravljanje dela brez spuščanja v podrobnosti (E17)
 - ✓ Hitra ureditev papirjev in pošiljanje mnenja sodišču (Č15)
 - ✓ Ne zahajanje v osebne stike (E26)

- ✓ Neosebni pogovori (A15), (Č14)
- ✓ Nezmožnost empatije (A18)
- ✓ Strah socialne delavke glede svetovanja (A13)
- ✓ Ne raziskovanje dejanskega stanja (E18)
- SODELOVANJE ZAKONCEV MED SEBOJ V POSTOPKU RAZVEZE NA CSD
 - SODELOVANJE ZAKONCEV NA CSD
 - **Sodelovanje**
 - ✓ Sporazum zakoncev že doma (Č11)
 - ✓ Sporazumno, točno po predhodnem dogovoru doma (Č21), (D14)
 - ✓ Določitev predhodnega pisnega sporazuma zakoncev o varstvu in vzgoji otrok (F12)
 - ✓ Sporazumno, brez težav, saj je bila razveza prijateljska (D13)
 - ✓ Dogovor zakoncev o skrbi za otroke glede na želje otrok (C17)
 - ✓ Relativno dobro sodelovanje glede na situacijo (G14)
 - ✓ Spoštljivo vedenje v neprijetni situaciji (G15)
 - **Delno sodelovanje('delni motilci')**
 - ✓ Strinjanje zakoncev o nestrinjanju (Č8)
 - ✓ Pogovor na CSD deloval sporazumen, doma pa je bilo drugače (F29)
 - ✓ Sodelovanje zaradi občutka krivde (A22)
 - ✓ Slaba komunikacija zaradi napete situacije (C30)
 - ✓ Komunikacija samo glede denarja (B25)
 - ✓ Minimalni dogovori glede otrok (C31)
 - **Nesodelovanje**
 - ✓ Ni dialoga (A17)
 - ✓ Ni bilo sodelovanja (A20), (B24a), (F26)
 - ✓ Ni dogovarjanja, pogovarjanja (A24)
 - ✓ Ni komunikacije (A25), (B24b)
 - ✓ Veliko obojestranskega obtoževanja (C32)
 - ✓ Nerazčiščeni medsebojni odnosi (C33)
 - ✓ Veliko ljubosumja (C34)
 - NESOGLASJA MED ZAKONCEMA
 - ✓ Enostranska želja po razvezi (C35)
 - ✓ Manjši problem le finance (Č22)
 - ✓ Težko najti kompromis o bivanju starejšega sina po razvezi (E31)
 - ✓ Nesoglasja o vzgoji otroka (G16)
 - **Zakonec in drugi zakonec**
 - ✓ Odklonitev mediacije (D17), (C15), (E8)
 - ✓ Dajanje vtisa o sporazumnosti vsega (E27)
 - ✓ Strinjanje z vsem (E30)
 - ✓ Pomembno, da mine (A23)
 - ✓ Večkratna predčasna zapustitev CSD-ja zaradi jeze (B6)
 - ✓ Prikazovanje sebe v dobri luči (F27)
 - ✓ Strinjanje z vsem (F28)
 - ✓ Edini cilj razveza (F30)
 - ✓
 - ✓ Problem plačevati preživnino (B26)
 - ✓ Problem višina preživnine (A26)
 - ✓ Privolitev na višino preživnine zaradi pomanjkanja argumentov (A27)
 - ✓ Želja po višji preživnini (F32)
 - ✓ Sprijaznitev z delitvijo premoženja (Č24)
 - ✓ Izkupiček le avto po razvezi (Č23)
 - ✓
 - ✓ Dajanje obljub o skrbi za otroka (E29)
 - ✓ Obravnavanje mladoletnega otroka kot nezmožnega za lastno odločanje (G17)

- ✓ Vseeno za otroke in drugo (F31)
- SKUPNO VARSTVO IN VZGOJA PO RAZVEZI
 - IZVEDBA/DEJANSKI POTEK
 - **Določila**
 - ✓ Točno določene ter zapisane počitnice in praznovanja (B28)
 - ✓ Počitnice določene pisno (E36), (G22a)
 - ✓ Časovna razporeditev stikov z otroki (A32), (G22b)
 - ✓ Sin pri očetu, hčerka pri materi (C38)
 - ✓ Eden sin pri očetu, drugi pri materi (E35)
 - ✓ Otrok primarno pri zakoncu, popoldnevi in vikendi pri drugem zakoncu (D25)
 - ✓ Redno videvanje z otrokom glede na njegove želje (G24)
 - **Potek**
 - ✓ Dejanski potek po določilih CSD-ja in sodišča (C37)
 - ✓ Upoštevanje domenjenih terminov (B29)
 - ✓ Držanje sporazumnih dogovorov (Č27), (D24)
 - ✓ Držanje prej napisanega sporazuma (F36)
 - ✓ Držanje dogovorjenih pravil na začetku (A31)
 - **Odstopanja od poteka**
 - ✓ Neuradna preselitev otroka, ki je bil pri očetu, k materi (E38)
 - SODELOVANJE ZAKONCEV GLEDE OTROK
 - **Primeri dobre prakse**
 - ✓ Ni težav v komunikaciji (D31)
 - ✓ Ohranjanje dobrih odnosov (D19a)
 - ✓ Veliko sprotne dogovarjanja (B30), (D26), (E37)
 - ✓ Stalen kontakt (D28)
 - ✓ Videvanje (D19b)
 - ✓ Sprotno dogovarjanje po telefonu (Č28), (D29)
 - ✓ Osebni stik ob prevzemu otroka (Č29)
 - ✓ Pogovarjanje (D19c)
 - ✓ Pisanje sms sporočil (D30), (G25)
 - ✓ Ob problematičnih zadevah pisanje po elektronski pošti (G26)
 - ✓ Klepet o stvareh, ki se tičejo otroka (Č30)
 - ✓ Ravnanje po željah otrok (A34), (C41)
 - ✓ Prilagajanje glede na otrokove želje (A33)
 - ✓ Dobra medsebojna komunikacija glede skrbi za otroka (Č31)
 - ✓ Preživljanje prostega časa obeh zakoncev in otroka skupaj (D27)
 - **Primeri slabe prakse**
 - ✓ Ni nikakršne komunikacije (C42)
 - ✓ Nobene komunikacije niti stika z drugim zakoncem (F42)
 - ✓ Nič pogovarjanja in dogovarjanja (A35)
 - ✓ Bolj slabo (B31)
 - ✓ Nemoč dogovarjanja z zakoncem (E40)
 - ✓ Nič pogovarjanja o drugih temah (Č32)
 - ✓ Dogovarjanje glede otrok s partnerko bivšega zakonca (A36)
 - OVIRE SKUPNEGA VARSTVA IN VZGOJE
 - ✓ Vsi dogovori potekali preko otrok (C43), (F41)
 - ✓ Komuniciranje preko otrok (A37), (F40)
 - ✓ Nezaželeno spreminjanje postavljenih terminov enega od zakoncev (B32)
 - ✓ Neizpolnjevanje obljub zakonca glede počitnic z otroci (E41)
 - ✓ Pretirano prilagajanje enega od zakoncev (B33)
 - ✓ Neprimerno reševanje medosebnih odnosov po sms sporočilih enega od zakoncev (B34)
 - ✓ Neodzivnost zakonca in s tem kazanje brezbržnosti za otroke (E39)

- ✓ Različnost karakterjev zakoncev poglavitna ovira pri vzgoji otrok (G20)
- ✓ Zakončevo urejanje celotnih obveznosti do otrok (prevoz, zdravstveni pregledi, šola, počitnice) brez pomoči drugega zakonca (F39)
- ✓ Prenehanje zakonca s trdom ohranjanja stikov (E42)
- DRUGA (FORMALNA, NEFORMALNA) POMOČ
 - OSEBA
 - **Neformalna pomoč**
 - ✓ Starši (A39), (Č39), (B35), (D33)
 - ✓ Sestra (B36)
 - ✓ Stari starši (D34)
 - ✓ Sestrična (socialna delavka) (Č43)
 - ✓ Sedajšnji partner (E48)
 - ✓ Prijatelji (F43), (A38), (B41), (E45), (C44), (D35), (G28)
 - ✓ Šef (Č45), (F48)
 - ✓ Sodelavci (Č47)
 - ✓ Bližnji sovaščani (Č33)
 - **Formalna pomoč**
 - ✓ Odvetnica/ Odvetnik (A41), (C48), (E43)
 - **Drugo**
 - ✓ Oseba sama (F51)
 - NAČIN POMOČI
 - Starši
 - ✓ Čustvena opora (A40), (B39)
 - ✓ Podpora (Č41), (D38)
 - ✓ Psihična opora (B40)
 - ✓ Na voljo ob potrebovanju pomoči (D36)
 - ✓ Veliko pogovarjanja (D37)
 - ✓ Podpiranje odločitve (D39)
 - ✓ Varstvo (Č40), (B37)
 - ✓ Finančna pomoč (B38)
 - Sestra
 - ✓ Čustvena pomoč (B39)
 - ✓ Psihična opora (B40)
 - ✓ Varstvo (B37)
 - ✓ Finančna pomoč (B38)
 - Stari starši
 - ✓ Na voljo ob potrebovanju pomoči (D36)
 - ✓ Veliko pogovarjanja (D37)
 - ✓ Stati ob strani (D38)
 - ✓ Podpiranje odločitve (D39)
 - Sestrična (socialna delavka)
 - ✓ Nasveti glede postopkov in zaščite otroka (Č44)
 - Sedajšnji partner
 - ✓ Stati ob strani (E49)
 - ✓ Nudenje podpore zakoncu in otrokom (E50)
 - ✓ Pojasnitev postopkov (E51)
 - Bližnji sovaščani
 - ✓ Pogovor (Č34)
 - ✓ Nasveti (Č35)
 - ✓ Tolažba (Č36)
 - ✓ Moč in podpora pri prestajanju težkega obdobja (Č37)
 - ✓ Spodbuda pri druženju (Č38)
 - Prijatelji
 - ✓ Tolažba (E46), (G30)

- ✓ Nudenje opore (E47), (D38), (F45), (G29)
 - ✓ Podpiranje odločitve (D39)
 - ✓ Pomoč le v smislu lajšanja duševne bolečine (G32)
 - ✓ Zaupanje vseh stvari, ki so se dogajale (F44)
 - ✓ Pogovori (B42), (F46), (D37)
 - ✓ Na voljo ob potrebovanju pomoči (D36), (G31)
 - ✓ Svetovanje o naslednjem koraku (C45)
 - ✓ Pogovor o poteku postopka razveze (C46)
 - ✓ Pomoč pri pripravah na sodišče (C47)
 - ✓ Pomoč pri selitvi (B43)
 - ✓ Pomoč pri varstvu otrok (F47), (B44)
- Šef
 - ✓ Prilagajanje urnika (Č46), (F50)
 - ✓ Razumevanje situacije (F49)
- Sodelavci
 - ✓ Podpora (Č48)
- Odvetnica/ Odvetnik
 - ✓ Pravna pomoč (A42)
 - ✓ Celostno svetovanje (A43)
 - ✓ Podatki o sodišču (C49)
 - ✓ Svetovanje glede postopka (E44)
- Oseba sama
 - ✓ Zanašanje nase (C50)
 - ✓ Samospoznanje na podlagi predhodnega znanja psihologije (A44)
 - ✓ Pregledovanje postopkov in brskanje po internetu za novimi informacijami (F52)
- MOŽNE IZBOLJŠAVE NA CSD
 - CSD V OČEH ZAKONCEV
 - **Pozitivne izkušnje**
 - ✓ Delovanje CSD načeloma dobro, saj je vse potekalo sporazumno (Č52)
 - ✓ Zadovoljstvo z delom (D12)
 - ✓ Pridobitev novih, koristnih informacij (D40)
 - ✓ Dodatno iskanje čustvene opore (B7)
 - **Negativne izkušnje**
 - ✓ Ne zanašanje na CSD (C51)
 - ✓ Nezadovoljstvo z delom (E14)
 - ✓ Nepomembnost CSD-ja (A45)
 - ✓ Nekoristnost informacij na CSD zaradi prej pridobljenih informacij (A12)
 - ✓ Prepočasno delovanje ob nujnem primeru (F25)
 - ✓ Nujno situacijo CSD odložil za nekaj dni (F24)
 - ✓ Ob nujni situaciji od CSD-ja ni bilo takojšnjega odziva (F23)
 - ✓ Delovanje v škodo s favoriziranjem enega od zakoncev (E53)
 - ✓ Nekoristnost pomoči zaradi občutka ne podpore socialne delavke (C19)
 - ✓ Nesmiselnost plačevanja preživnine po zakonu za mladoletnega sina glede na lastno vzdrževanje polnoletnega sina (G13)
 - **Primerjava CSD z drugo pomočjo**
 - ✓ Bolj koristna pomoč drugih oseb zunaj CSD (E52)
 - ✓ Pomoč sestrčne (socialne delavke) veliko bolj koristna od CSD (Č50)
 - ✓ Prijatelji v večjo pomoč in oporo kot CSD (Č51), (F53)
 - ✓ Zakončeva sestrčna, socialna delavka, že vse razložila prej (Č12)
 - ŽELENE SPREMEMBE
 - **Delo CSD-ja**

- ✓ Želja po individualnem prvem pogovoru na CSD (A48)
- ✓ Boljša informiranost ljudi glede dela na CSD (A47)
- ✓ Hitrejša ukrepanje CSD-ja ob nujnih primerih (F54)
- ✓ Višja pooblastila CSD-ja (F55)
- ✓ Reševanje celotne situacije na CSD ob prisotnosti strokovnjakov iz različnih področij (B49)
- **Delo socialne delavke**
 - ✓ Poslušanje zgodb od obeh udeleženi oseb (C52), (E55)
 - ✓ Večje zaupanje v človekovo doživljanje (C53)
 - ✓ Želja po razumevanju ljudi (E54)
 - ✓ Želja po slišnosti (C54)
 - ✓ Poslušanje tega, kar ljudje govorijo in ne samo urejanje papirjev (C55)
 - ✓ Sodelovanje strokovnih oseb obeh spolov pri razvezah (G35)
- **Preverjanje po razvezi**
 - ✓ Preverjanje dejanskega stanja (E56)
 - ✓ Preverjanje držanja sporazuma in dogovorov po razvezi (E57)
 - ✓ Preverjanje v kakšne namene se porabi preživnina (F56)
 - ✓ Dokazovanje porabe vsaj dela preživnine, na otroke, z računi (F57)
- **Drugo**
 - ✓ Zaradi velikega zadovoljstva z delom CSD ni predlaganih izboljšav (D42)

8.19 Odnosno kodiranje

PROCES PODPORE IN POMOČI NA CSD

- PRVI STIK S CSD
- ŠTEVILO IN ČAS SREČANJ
- SODELUJOČI V POSTOPKU
- VSEBINA SVETOVALNEGA POGOVORA
- PREDNOSTI SVETOVALNEGA POGOVORA
- POMANJKLJIVOSTI SVETOVALNEGA POGOVORA
- VODENJE SOCIALNE DELAVKE

SODELOVANJE ZAKONCEV MED SEBOJ V POSTOPKU RAZVEZE NA CSD

- SODELOVANJE ZAKONCEV NA CSD
- NESOGLASJA MED ZAKONCEMA

SKUPNO VARSTVO IN VZGOJA PO RAZVEZI

- IZVEDBA/DEJANSKI POTEK
- SODELOVANJE ZAKONCEV GLEDE OTROK
- OVIRE SKUPNEGA VARSTVA IN VZGOJE

DRUGA (FORMALNA, NEFORMALNA) POMOČ

- OSEBA
- NAČIN POMOČI

MOŽNE IZBOLJAVE NA CSD

- CSD V OČEH ZAKONCEV
- ŽELENE SPREMEMBE